

فصلنامه خبری مطالعات جهان

سال ششم ■ شماره سیزدهم ■ بهار و تابستان ۱۳۹۹

- مصاحبه با اعضای هیات علمی
- مصاحبه با کارکنان
- اخبار ویژه
- افتخارات
- سخنرانی‌ها، کارگاه‌ها و نشست‌های تخصصی
- اهم فعالیت‌های اعضای هیئت علمی
- اهم فعالیت‌های آموزش
- اهم فعالیت‌های دانشجویی
- معرفی کتاب
- دفاعیه‌های نیمسال تحصیلی دوم ۱۳۹۸-۹۹
- فهرست برخی مراکز مطالعات راهبردی
- مناسبت‌ها
- انتصاب‌ها، تبریک و تسلیت

سازمان

فهرست

مصاحبه با اعضای هیات علمی

دکتر مهدی سنایی، دانشیار گروه مطالعات روسیه ۱

مصاحبه با کارکنان و دانشجویان

زهرابویری، مسئول دفتر معاونت آموزشی و پژوهشی ۷

پوریا هامونی، دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات امریکای شمالی ۸

اخبار ویژه

مراسم تودیع و معارفه ریاست دانشکده مطالعات جهان برگزار شد ۱۰

پنجمین اجلاس رؤسای دانشگاه‌های برتر ایران و روسیه برگزار شد ۱۷

نشست مجازی شهر مجازی علم در ایران با سخنرانی دو استاد از دانشکده مطالعات جهان ۲۰

افتخارات

انتشار کتاب آثار منتخب مهدی سنایی در دانشگاه دولتی مسکو ۲۳

رمان دکتر روح‌الله حسینی، برندهٔ جایزهٔ نخست سمپوزیوم دانشگاه علوم پزشکی تهران شد ۲۳

دورهٔ پسادکتری دکتر عرب‌احمدی در دانشگاه لیدن هلند ۲۳

سخنرانی‌ها، کارگاه‌ها و نشست‌های تخصصی ۲۴

اهم فعالیت‌های اعضای هیئت علمی ۲۹

اهم فعالیت‌های آموزش ۳۰

اهم فعالیت‌های دانشجویی ۳۱

معرفی کتاب ۳۳

دفاعیه‌های نیمسال تحصیلی دوم ۹۹-۱۳۹۸ ..... ۴۵

فهرست برخی مراکز مطالعات راهبردی ۵۰

مناسبت‌ها ۵۳

انتصاب‌ها، تبریک و تسلیت ۵۵

خبرنامهٔ دانشکدهٔ مطالعات جهان
تهیه شده در روابط عمومی و بین الملل
دانشکدهٔ مطالعات جهان

بهار و تابستان ۱۳۹۹

مدیر مسئول: دکتر سعیدرضا عاملی

ویراستار و دبیر اجرایی: زهرا جلال زاده

همکاران این شماره در تهیه خبر و مصاحبه و مطالب:

زهرا جلال زاده و دکتر الهه نوری غلامی زاده

مدیر هنری: افشین ضیائییان

طراح و صفحه‌آرا: لیلی اسکندرپور

نشانی: تهران - خیابان کارگر شمالی

پردیس شمالی دانشگاه تهران، بین خیابان پانزدهم و

شانزدهم، دانشکده مطالعات جهان

کد پستی دانشکده: ۱۴۳۹۸۱۴۴۱۱

تلفن: ۸۸۶۲۰۸۶۲

وبگاه: <http://fws.ut.ac.ir>

رایانامه: fws@ut.ac.ir

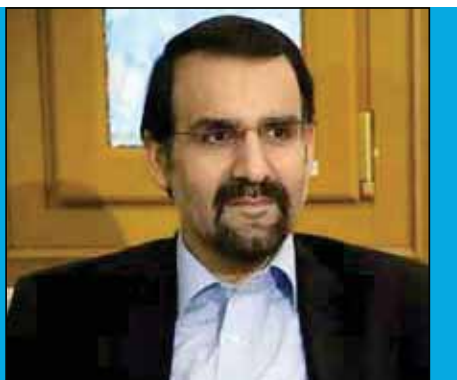
کانال دانشکده:

WhatsApp: @FWSUT

دکتر مهدی سنایی، دانشیار گروه مطالعات روسیه

دکتر مهدی سنایی (۱۳۴۷، در نهایند) سفیر پیشین ایران در روسیه و نویسنده و نماینده سابق مجلس حوزه انتخابیه شهرستان نهاوند در دوره هشتم و نهم بوده است. وی در مجلس در کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی عضویت داشت. دکتر سنایی علاوه بر تأسیس گروه مطالعات روسیه در دانشکده مطالعات جهان، ریاست تنها مرکز مطالعات غیردولتی ایران و اوراسیا، با عنوان ایراس، را هم بر عهده داشته است. تا به حال چندین کتاب تألیف و ترجمه کرده و سه کتاب نیز از وی به زبان روسی در مسکو منتشر شده است. آخرین تألیف وی به فارسی کتاب روسیه: جامعه، سیاست و حکومت است که انتشارات سمت در سال ۱۳۹۵ منتشر کرد. همچنین، زمستان گذشته آخرین کتاب وی به روسی توسط دانشکده علوم سیاسی دانشگاه مسکو منتشر شد.

دانشگاه‌های این کشورها ارتباط و همکاری‌هایی را آغاز کرده‌اند، ولی این ارتباطات‌ها هنوز در سطح قابل قبولی نیست و نیاز به ارتقا دارد. دانشگاه تهران مهم‌ترین و کهن‌ترین دانشگاه کشور است و در دانشکده‌ها و مؤسسات علمی و پژوهشی آن ظرفیت‌های عظیمی برای همکاری نهفته است و امکان گسترش این تبادلات دانشگاهی با حوزه اوراسیا وجود دارد.

جهت‌گیری همکاری‌های بین‌المللی دانشگاه‌ها در ایران بیشتر به سمت کشورهای اروپایی و امریکا بوده است. البته، این همکاری‌ها بسیار هم مفید است و باید تداوم پیدا کند، اما تبادلات دانشگاهی با حوزه شرق نیز از اهمیت بالایی برخوردار است. وظیفه اصلی دانشگاه، تولید علم و فناوری‌های جدید است. تولید علم و تولید فناوری، امروز به عنصری حیاتی در پیشرفت کشورها و حتی به ابزار اصلی رقابت بین کشورها در دنیا بدل شده است؛ و این دانشگاه‌ها هستند که موتور محرک تولید دانش و فناوری در کشورها هستند و این روال تولید نیازمند تبادل تجربه میان کشورهای مختلف و آشنایی با دیدگاه‌های جدید است. این هم درست است که باید نگاه ملی و بومی در تولید دانش و فناوری حاکم باشد، اما کسب تجربه از دستاوردهای دیگران بسیار مهم است. در این چارچوب برقراری توازن میان روابط غرب و شرق مهم است. نقش کشورهای شرقی- از جمله روسیه، چین، هند، ایران، و ترکیه- در عرصه بین‌الملل و

● جناب آقای دکتر سنایی از اینکه در این شماره خبرنامه در خدمت شما هستیم بسیار خرسندیم. ضمن عرض تبریک برای انتخاب شایسته حضرت عالی از سوی ریاست محترم دانشگاه تهران، به‌عنوان مشاور رئیس دانشگاه در امور بین‌الملل در حوزه اوراسیا و دبیر اجلاس دانشگاه‌های برتر ایران و روسیه، در خصوص این اجلاس و فعالیت‌های آن و اساساً اهمیت آن در بدنه آموزش عالی کشور توضیح می‌فرمایید؟

خیلی سپاسگزارم از اینکه امکان گفتگو با دانشجویان و اساتید و خوانندگان خبرنامه دانشکده را فراهم کردید. حکمی که جناب دکتر نیلی، ریاست محترم دانشگاه تهران، داده‌اند دو بخش را شامل می‌شود؛ یکی مشاور بین‌الملل دانشگاه در حوزه روسیه و اوراسیا؛ و دیگری اجلاس دانشگاه‌های برتر ایران و روسیه. در بخش اول، با توجه به اهمیت تبادلات علمی و دانشگاهی، و ارتباط دانشگاه تهران با دانشگاه‌های روسیه و اوراسیا- شامل جمهوری‌های آسیای مرکزی و قفقاز- بنیاد این قبیل ارتباطات تقویت شود. البته، در سال‌های گذشته نیز دانشگاه تهران و دانشکده‌های آن خود با

تبادل استاد و دانشجو و ارتباط مستمر با این دانشگاه‌ها از جمله اهدافی است که دبیرخانه حتماً دنبال خواهد کرد. تلاش خواهیم کرد که دانشگاه‌های عضو بهره‌ بیشتری از این ظرفیت ببرند.

● با توجه به سابقه درخشان جناب عالی به عنوان سفیر ایران در روسیه، پشتوانه علمی شما به عنوان دانشیار گروه مطالعات روسیه و چهره شناخته شده شما در مجامع علمی روسیه، در امور اجرایی سفارت چه جایگاهی داشت، به خصوص گاه با مواردی مواجهیم که اعضای سفارت به کشوری اعزام می‌شوند که حتی با زبان آن آشنایی ندارند؟

این سؤال را در دو بخش می‌توان پاسخ داد. یکی اینکه دانستن زبان کشوری که قصد فعالیت در آن را دارید بسیار حائز اهمیت است؛ یعنی، جزو شروط ابتدایی و اولیه هر نوع فعالیتی- چه اقتصادی، چه فرهنگی و چه سیاسی- در کشوری دیگر است. فعالیت در کنار مترجم در حد ملاقات یکی دو روزه شاید نقص چندان جدی‌ای قلمداد نشود، اما برای فعالیت یک یا چند ساله نقصی اساسی است؛ هم در تبادل آرا میان دو طرف و هم از نظر فهم محیطی که در آن به سر می‌برید. تصور کنید در محیطی باشید که نمی‌دانید در اطراف شما چه می‌گذرد؛ تلویزیون چه می‌گوید؛ و روزنامه‌ها چه می‌نویسند. چنین شرایطی شرایط مطلوبی نیست. تسلط به زبان ابزار اصلی کار است که نه تنها در تسریع کارها نقش دارد، بلکه تأثیر روانی دارد.

متأسفانه این نقص در کشور وجود دارد که آنچنان که باید، دستگاه‌های متولی فعالیت‌های خارجی، هنوز آنچنانکه باید این شرط را رعایت نکرده‌اند و از این جه تدر نقطه ایدئال نیستند. هنوز بیشتر مأموران اعزامی به خارج از کشور به زبان کشور مقصد تسلط ندارند که نقصی جدی است.

به اعتقاد من، نقش دانشکده‌هایی مثل دانشکده مطالعات جهان و دیگر دانشکده‌ها و مؤسسات آموزش عالی در رفع این نقیصه بسیار مهم است تا کادری را تربیت کنند که مسلط به زبان باشند. علاوه بر این، لازم است رویکردمان را اصلاح کنیم و بر استانداردها در فعالیت‌های خارجی سختگیری کنیم. زمانی که رشته مطالعات روسیه را در دانشکده مطالعات جهان دایر کردیم، به این توجه داشتیم که یکی از هدفگذاری‌هایمان پرورش کادر متخصص برای دستگاه‌های مختلف باشد. دست کم در رشته مطالعات روسیه خیلی پاسخ گرفتیم. در زمانی که سفیر ایران در روسیه بودم، بسیار

در تمامی حوزه‌ها- مثل دانش، صنعت، اقتصاد و سیاست و روابط بین‌الملل- در حال گسترش است. بنابراین، برقراری توازن در همکاری‌های بین‌المللی و آموزش میان کشورهای غرب و شرق مهم است و این رویکردی است که دانشگاه تهران اتخاذ کرده و مد نظر رئیس محترم دانشگاه تهران است.

در این میان حوزه اوراسیا حوزه تمدنی ماست؛ حوزه‌ای است که ارتباطات تاریخی و تمدنی گسترده‌ای با آن داشته‌ایم و در طول تاریخ در قالب «جاده ابریشم»، تبادل دانش و شیوه‌های آموزشی داشته‌ایم. در گوشه‌های مختلف سرزمین‌های کهنی مثل هند، چین، روسیه، آسیای مرکزی و قفقاز روابط عمیق تاریخی با ایران وجود داشته است. ارتباطات دانشگاهی به احیای این روابط فرهنگی و تمدنی کمک می‌کند.

به نظر من این هدفگذاری در نظام آموزشی و دانشگاهی کشور هم باید باشد؛ و از این سنت امریکا- اروپایی محوری باید خارج شد. این ارتباطات را باید حفظ کرد، ولی ارتباط با کشورهای شرقی نیز باید گسترش پیدا کند.

علاوه بر این و به طور مشخص، بحث اجلاس دانشگاه‌های برتر ایران و روسیه مطرح است. در دوران سفارت‌تم در روسیه، یکی از رویکردهایمان در گسترش روابط ایران و روسیه، نهادسازی بود، در حوزه‌های مختلف، از حقوقی و قضایی گرفته تا نظامی و دفاعی و سیاسی و فرهنگی. سعی کردیم برای پایدار کردن روابط نهادسازی کنیم.

در حوزه علم و فناوری نیز دو نهاد تأسیس کردیم که در حوزه دانشگاهی همین اجلاس رؤسای دانشگاه‌های بزرگ ایران و روسیه بود. کارهای ابتدایی آن را با آقای «آندره فورسنکو» شروع کردیم که زمانی وزیر آموزش روسیه بود و اکنون دستیار رئیس‌جمهور روسیه در حوزه فناوری است. بعد، دبیرخانه این کار در دانشگاه دولتی مسکو و دانشگاه تهران تعریف شد. این نهاد مهمی است. بیش از ده دانشگاه بزرگ روسیه و پانزده دانشگاه بزرگ ایران در آن عضوند. و پنج نشست در سطوح عالی داشته است. تعامل در چنین سطحی در روابط بین‌دانشگاهی کشور بی‌سابقه بوده است. میزبانی آخرین نشست را هم روسیه برعهده داشت که در مرداد امسال برگزار شد و به دلیل شیوع کرونا مجازی بود. نشست آتی آن در سال آینده و اجرایی کردن اسناد منعقدشده آن که به بیش از ۵۰ سند میان دانشگاه‌های مهم ایران می‌رسد و در زمان برگزاری نشست‌ها به‌امضا رسید، همچنین توسعه و تداوم این فعالیت‌ها، به خصوص

جهت‌گیری همکاری‌های بین‌المللی دانشگاه‌ها در ایران بیشتر به سمت کشورهای اروپایی و امریکا بوده است. البته، این همکاری‌ها بسیار هم مفید است و باید تداوم پیدا کند، اما تبادلات دانشگاهی با حوزه شرق نیز از اهمیت بالایی برخوردار است.

محدودی داریم و و بهتر است رشته و گرایش خاصی را دنبال کنیم و به این ترتیب به منافع و اهداف کشور و مردمان هم بهتر می‌توانیم خدمت کنیم.

جناب عالی هم سابقه تحصیل در حوزه داشته‌اید و هم

تحصیلات دانشگاهی. در این برهه و با سوابق علمی و اجرایی درخشان خود، نقش کدام را پررنگ‌تر می‌دانید؟ و اساساً هر یک چه نقشی در شکل‌گیری دکتر سنايي امروز داشته است؟

من در کودکی وارد تحصیلات دینی شدم. چهار سالی فقط تحصیلات دینی داشتم و بعد در کنار آن درس‌های جدید را نیز متفرقه می‌خواندم. دوران راهنمایی، دبیرستان و حتی کارشناسی را در دانشگاه در کنار حوزه می‌خواندم. نزدیک به ده سال در حوزه درس خواندم و تازه رسیدم به سنی که کارشناسی ارشد دانشگاه تهران را می‌خواندم. فکر می‌کنم آن هم دوره مفیدی برایم بود. یک جور دوره ریاضت و یک جور دوره تربیتی هم بود. با جدیت درس می‌خواندم و برنامه‌ریزی منظمی داشتم و عادت کردم به کم‌خوابیدن. این روش در دانشگاه هم ادامه یافت و تا سال‌ها بعد، چهار ساعت و نیم در شبانه‌روز می‌خوابیدم. علاوه بر این، خاطره خوبی دارم از اساتید و هم‌دوره‌هایم. در درس‌ها بسیار جدی حضور پیدا می‌کردیم و البته اهل مطالعه کتاب‌های جنبی، چه در حوزه ادبیات و داستان و چه اندیشه سیاسی، نیز بودیم. نظام آموزشی حوزه مزایا و معایبی دارد؛ یکی از مزیت‌ها در

روش‌های آموزش در حوزه مباحثه بود که نمی‌دانم هنوز حفظ شده است یا نه؛ به این ترتیب که شما در هر درس از بین دانشجویان یک هم‌مباحثه دارید و هر درس را با هم مرور و بحث می‌کنید. یادم هست حتی زبان انگلیسی و عربی را که در قم آموختم پس از هر درس مباحثه می‌کردیم. خاطر من هست مرحوم دکتر شریعتی در جزوه‌ای نظام آموزشی حوزه و دانشگاه را مقایسه کرده است و از جمله مزایای حوزه، به همین مباحثه اشاره دارد و از جمله نقایص آن به کاستی در روش تحقیق در پژوهش.

ما در حوزه، چند هم‌درس و هم‌مباحثه بودیم که من از همه کم‌سن‌تر بودم. سایر هم‌درس‌هایم عموماً دانشجویان دانشگاه‌های صنعتی شریف و امیرکبیر بودند که به دنبال تعطیل شدن دانشگاه‌ها در سال‌های انقلاب فرهنگی، راهی قم و حوزه علمیه شده بودند. بعد از چند سال دروس حوزوی با هم کنکور شرکت کردیم و همگی در میان آن سیل عظیم کنکوری‌ها در آن سال‌ها، رتبه‌های تک‌رقمی

برایم خوشایند بود در میان افراد اعزامی به روسیه از دستگاه‌های مختلف، فارغ‌التحصیلان رشته مطالعات روسیه دانشکده مطالعات جهان را می‌دیدم، از راه‌آهن گرفته تا دستگاه‌های نظامی و امنیتی. و این نشان می‌داد بسیاری از فارغ‌التحصیلان ما جذب دستگاه‌های اجرایی کشور شده‌اند.

فعالیت‌های حقیر در روسیه ویژگی متمایز دیگری نیز داشت؛ اینکه مأموریت‌ها و فعالیت‌هایم طی سالیان پراکنده نبود و تخصصی عمل کرده‌ام. مأموریت اولم قزاقستان بود، و مأموریت دوم و سوم روسیه. زمان مأموریت اولم به قزاقستان در سال ۱۳۷۴، هم‌زمان بود با تحصیلات کارشناسی ارشد در دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، در رشته روابط بین‌الملل. در همان زمان از پایان‌نامه‌ام در حوزه اوراسیا و آسیای مرکزی دفاع کردم که بعد تبدیل به کتاب شد. از همان زمان این حوزه تخصصی را ادامه

داده‌ام؛ یعنی، حوزه روسیه و اوراسیا در تمام این بیست‌و‌اندی سال گذشته حوزه تخصصی‌ام بوده است. حتی، وقتی در مجلس شورای اسلامی بودم، در کمیسیون سیاست خارجی مجلس باز همین پروفایل را دنبال کردم.

در مأموریت پیشینم به روسیه نیز فعالیت دانشگاهی و علمی داشتم. در دانشگاه علوم انسانی روسیه تدریس می‌کردم و درس‌هایی که تدریس می‌کردم به صورت کتاب درسی درآمد و چاپ شد. طبیعتاً، جامعه علمی روسیه نیز شناختی از فعالیت‌های علمی‌ام پیدا کرده بودند. بین فاصله مأموریت دوم و

حوزه اوراسیا حوزه تمدنی ماست؛ حوزه‌ای است که ارتباطات تاریخی و تمدنی گسترده‌ای با آن داشته‌ایم و در طول تاریخ در قالب «جاده ابریشم»، تبادل دانش و شیوه‌های آموزشی داشته‌ایم.

سوم، سال ۱۳۸۲ که از روسیه برگشتم تا سال ۱۳۹۲ که به عنوان سفیر عازم روسیه شدم، در دانشکده مطالعات جهان، گروه مطالعات روسیه را دایر کردیم. همین‌طور مؤسسه مطالعات ایران و اوراسیا را تأسیس کردیم و در اجلاس‌های علمی و بین‌المللی روسیه و معطوف به حوزه اوراسیا شرکت داشتم. به این ترتیب، در دوران سفارت، جامعه علمی روسیه با بنده آشنا بود و فکر می‌کنم نتیجه این نه فقط چاپ برخی کتاب‌هایم، و دعوت به دانشگاه‌های روسیه برای تدریس و سخنرانی بود، بلکه خود این ارتباطات دانشگاهی پشتوانه‌ای بسیار مهم برای فعالیت‌های سیاسی‌ام بود و این را کاملاً حس می‌کردم که ارتباطات با نخبگان روسیه و با محافل علمی روسیه و حضورم در این محافل بسیار کمک می‌کرد به پیشبرد فعالیت‌هایم در حوزه سیاسی و اقتصادی و در فضای دیپلماتیک.

این را به تفصیل عرض کردم که اشاره نمایم پیش گرفتن خط و مشی تخصصی در زندگی ضروری است. همه ما عمر و توان

و ملاقات استاد او با نمایندگان کرملین قبل از انتخابات مطرح بود، ولی چیزی اثبات نشد؛ با اینکه دموکرات‌ها خیلی ورود کردند. نکته دوم اینکه حضور ترامپ در کاخ سفید، به بهبود روابط روسیه و آمریکا منجر نشد. الان فضا در روسیه طوری است که با وجودی که بی‌میل نیستند که ترامپ رأی بیاورد، احساس نمی‌کنند با آمدن ترامپ تحولی در روابط روسیه و آمریکا رخ خواهد داد. اگر ۲۰۲۰ را با ۲۰۱۶ مقایسه کنیم، روابط دوجانبه روسیه و آمریکا در همان شرایط است، حتی کمی سردتر هم شده و تحریم‌های بیشتری هم وضع شده است.

این ذهنیت وجود دارد که ترامپ می‌خواهد روابط خود را با روسیه بهتر کند، اما دموکرات‌ها و کنگره این امکان را از او سلب می‌کنند؛ ولی اگر نتیجه‌محور باشیم، حضور ترامپ در کاخ سفید به بهبود روابط روسیه و آمریکا منجر نشد. به همین دلیل، برعکس بار گذشته که فضای طرفدارانه‌ای در رسانه‌های روسیه نسبت به ترامپ وجود داشت، این بار این‌طور نیست و رسانه‌های روسیه سعی می‌کنند بیشتر این را نشان دهند که برای روسیه فرقی نمی‌کند چه کسی در کاخ سفید باشد.

● پاندمی کرونا رویداد تلخی بود که کل دنیا را درگیر خود کرد. مدیریت روسیه در کنترل این بیماری از نگاه شما چگونه بوده است؟

در هر حال، کرونا پدیده‌ای غیرمنتظره در دنیا بود. به همین دلیل هم بسیار مورد بحث تحلیلگران بین‌المللی بوده است و فکر می‌کنم عموم اساتید شناخته‌شده در روابط بین‌الملل در این حوزه اظهارنظر کرده‌اند، به خصوص در ماه‌های اول در اسفند و فروردین.

قبل از پرداختن به مدیریت روسیه در کنترل کرونا، اجازه بفرمایید اول تحلیلی داشته باشیم از نظام بین‌الملل پساکرونا. دولت‌ها از پس این حادثه خواهند کوشید در عرصه صنعت و اقتصاد در کنار سودآوری، اصل تاب‌آوری در شرایط بحران را هم لحاظ کنند. در شرایط بحران کرونا با سه واقعیت موازی مواجهیم: دولت‌ها، ملت‌ها و احساس خودآگاهی عمومی نخبگان که جلوه‌های متفاوتی را به نمایش گذاشتند.

عموم دولت‌ها در برخورد با بحران کرونا ابتدا وارد دوره شوک عظیمی شدند و برای خروج از بحران، رویکرد رقابت، تعارض و گاهی اتهام‌زنی به کشورهای دیگر را انتخاب کردند. پدیدارشدن

و دورقمی داشتیم. در قم زبان عربی و انگلیسی هم می‌خواندم و مدتی نیز منبع درآمد از تدریس زبان انگلیسی در مؤسسات خصوصی بود. نهایتاً با بیشترشدن فعالیت‌های دانشگاهی‌ام، حضورم در قم کمتر شد و بیشتر همان هم‌دوره‌ای‌هایم نیز اکنون اساتید دانشگاه هستند. با توجه به ویژگی‌های جامعه ما، به خصوص ویژگی‌های ساختار اجتماعی و سیاسی کشور ما، تحصیل در حوزه به فهم عمیق ما از تحولات و شناخت محیط سیاسی و اجتماعی کشور خیلی کمک می‌کند.

● انتخابات ریاست جمهوری آمریکا در آبان امسال پیش‌روست. با توجه به شایعه انتخابات پیشین آمریکا و حمایت روسیه از ترامپ، تحلیل شما از واکنش روسیه به انتخابات پیش‌رو چیست؟

اینکه از سوی جامعه آمریکا ادعا می‌شود که روسیه در انتخابات ۲۰۱۶ آمریکا مداخله داشته است، یا که در ۲۰۲۰ مداخله خواهد کرد، نشان‌دهنده ضعف سیستم کنونی آمریکاست، نه قوت آن. بحث تأثیر کشوری خارجی بر آرای مردم آمریکا، تشبثی در نظام آمریکا به وجود آورده است.

در اینکه به‌طور سنتی، روسیه کلاً جمهوری خواهان را به دموکرات‌ها ترجیح می‌دهد، جای تردیدی نیست؛ و در اینکه بین «ترامپ» و «کلینتون»، و بین «ترامپ» و «بایدن» روسیه ممکن است ترامپ را ترجیح دهد، جای سؤالی

نیست. منتهی دو موضوع جای بحث دارد. یکی اینکه این ترجیح آیا به معنای مداخله است؟ در انتخابات ۲۰۱۶، هیچ شواهدی دال بر مداخله مستقیم ارائه نشد و چیزی اثبات نشد. اما، در مورد اینکه روسیه در فضای مجازی یا از طریق شبکه *Russia Today* بر افکار عمومی مردم آمریکا تأثیر گذاشته باشد، چیز عجیبی نیست. آمریکا با رسانه‌های خود، که اتفاقاً بزرگ‌ترین و پرمخاطب‌ترین رسانه‌های دنیا را هم دارد، مدام به دنبال تأثیر و حتی مداخله در کشورهای دیگر است، و از ابزارهای نرم در فضای مجازی-مثل فیس‌بوک، اینستاگرام، توئیتر-استفاده می‌کند. این درست است که در سال ۲۰۱۶ شبکه *آرتی* یکی از رسانه‌های محبوب در آمریکا بود، و برای همین محدودیت‌های زیادی نیز برای آن ایجاد کردند، اما نام این کار را نمی‌توان مداخله گذاشت.

البته، مواردی هم در مورد سفر سال‌ها پیش ترامپ به روسیه

این را به تفصیل عرض کردم که اشاره نمایم پیش‌گرفتن خط و مشی تخصصی در زندگی ضروری است. همه ما عمر و توان محدودی داریم و بهتر است رشته و گرایش خاصی را دنبال کنیم و به این ترتیب به منافع و اهداف کشور و مردمان هم بهتر می‌توانیم خدمت کنیم.

واکسن. اولین واکسن را ثبت کرد و پنج واکسن را نیز در مرحله تولید دارد. ممکن است تولیدات روسیه را بسیاری از کشورها تأیید نکنند، ولی به گفته مقامات روسی، پنجاه کشور هم خریدار آن هستند، از جمله هند و مکزیک. بنابراین، برداشت من این است که در مجموع، روسیه در مهار کرونا، تولید دارو و تولید واکسن جزو کشورهای برتر بوده است. هر چند در داخل روسیه ممکن است انتقادهایی هم باشد، و تردیدهایی هم در شکل مدیریت کرونا مطرح باشد، که خوب در همه دنیا هست. نگاه مبتنی بر تئوری توطئه در جمعی ولو کوچک از مردم همه کشورها هست: ناباوری نسبت به وجود چنین ویروسی یا نسبت به مدیریت دولت‌ها.

● با توجه به شرایط پیش آمده بر اثر کرونا، و حرکت دانشگاه تهران به سوی برگزاری کلاس‌های مجازی، چه راهکاری برای هر

چه بهتر برگزاری کلاس‌های آموزشی بدون افت تحصیلی دانشجویان در نظر دارید؟

من اعتقاد این است که آموزش مجازی ایده‌ای بود که پیش از کرونا هم مطرح بود و طرفداران آن دلایل خاص خود را داشتند، از جمله صرفه‌جویی در وقت و هزینه‌ها، و عدم ضرورت برگزاری همه کلاس‌ها به صورت حضوری.

دریافتیم این است که کرونا سبب خواهد شد که این ایده پایدار شود. به‌باور من کرونا هم که برچیده شود و شرایط عادی شود، روش مجازی آموزش پایدار خواهد ماند. نه‌اینکه همه آموزش‌ها

مجازی شود؛ بخشی از کلاس‌ها، درس‌ها، دوره‌ها و فعالیت‌های علمی مجازی خواهد ماند.

اساساً، برنده اصلی شرایط کرونا، صنعت مجازی بود و اهمیت بیشتری پیدا کرد. بنابراین، آموزش مجازی را باید موضوعی درازمدت بنگریم و روی آن سرمایه‌گذاری کنیم. در شرایط عادی هم توجیه ندارد که دانشجو هزار کیلومتر را طی کند تا سر کلاس درس بنشیند. می‌توان بخشی از دروس را مجازی و بخشی را حضوری برگزار کرد.

با توجه به اینکه بخشی از آموزش مجازی خواهد ماند، باید بدان به‌منزله فرصت نگاه کرد؛ اینکه فضای مجازی و آموزش‌های مجازی چه کمکی به بهبود مدیریت آموزش خواهد کرد. در این چارچوب نیز اساتید و مدیران و دانشجویان نباید آموزش مجازی را با نگاهی افسرده ببینند که از سر ضرورت به‌سوی آن سوق پیدا کرده‌اند؛

کرونا ضرورت وجود نهاد دولتی منسجم، نیرومند و کارآمد را به همگان گوشزد کرد و کارت برنده‌ای در اختیار دولت‌های مقتدر و متمرکزی قرار داد که از توانمندی بیشتری در تصمیم‌گیری و کنترل بحران برخوردار بودند.

همچنین، بحران کرونا باعث پدیدآمدن توفان ذهنی در میان نخبگان جهان در زمینه ضرورت وجود «حکومت جهانی»، «سازمان کارآمد بین‌المللی» یا «سازوکار مؤثر حل‌وفصل بحران» در عرصه جهانی شد. این ضرورت و احساس نیاز از یک‌طرف ناشی از خودآگاهی درباره این حقیقت بود که با وجود همه پیشرفت‌ها و رشد چشمگیر فناوری، هنوز بشر در مواجهه با بحران‌های ناشناخته ممکن است غافلگیر و سردرگم شود؛ از طرف دیگر، این واقعیت که بحران کنونی جهانی است، اما راه‌حل‌ها ملی و سرزمینی است ابهام را بیشتر می‌کرد.

جای تردید نیست که در دوره پساکرونا حاکمیت‌های ملی و نقش نهاد دولت تقویت خواهد شد و اقتصاد پایه و سرمایه‌گذاری در عرصه بهداشت و درمان محل توجه خواهد بود. در عرصه بین‌المللی هم با وجود شکست در روندهای جهانی‌شدن، کشورها به‌دنبال یافتن سازوکاری جهانی برای مقابله با بحران و تهدیدهای مشترک خواهند بود. چندجانبه‌گرایی نیز در سیاست جهانی تقویت می‌شود و کشورها از جهانی‌شدن امریکامحور فاصله بیشتری خواهند گرفت. به‌دنبال این بحران و با آسیب جدی که اعتبار و اقتصاد امریکا و

اروپا خواهد دید، همین‌طور با ناتوانی اتحادیه اروپا در یاری‌رساندن به اعضایش، تصویر شرق در چشم جهانیان پررنگ‌تر و نقش آن برجسته‌تر خواهد شد.

در مورد روسیه به چند نکته اشاره می‌کنم. به‌طور کلی، در مهار کرونا، نظام‌های متمرکز موفق‌تر عمل کردند، از جمله روسیه و چین. هم به‌موقع ورود کردند و هم در نوع اداره کار دچار تشنگت نشدند. اگر روسیه را با امریکا مقایسه کنیم، در نظام فدرالی امریکا دعوی گسترده‌ای میان مدیران فدرال و مدیران مناطق پدید آمد، رویکردهای متفاوتی بود و بعد هم تلفات خیلی سنگینی روی دست مردم امریکا گذاشت. در روسیه، قرنطینه و اداره، و ایجاد محدودیت و تصمیم‌های به‌موقع ساماندهی بهتری داشت.

در بحث درمان و پیشگیری نیز روسیه به‌نظر جزو کشورهای پیشرو در دنیا بوده است، هم در ساخت دارو و هم در ساخت

بحران کرونا باعث پدیدآمدن توفان ذهنی در میان نخبگان جهان در زمینه ضرورت وجود «حکومت جهانی»، «سازمان کارآمد بین‌المللی» یا «سازوکار مؤثر حل‌وفصل بحران» در عرصه جهانی شد.

در زمینه داشته‌ها و چه در زمینه یافته‌هایی که باید داشته باشند با اعتمادبه‌نفس و با انگیزه عمل کنند. گاه، در مقایسه دانشجویان فعلی با دانشجویان یک دهه قبل، رخوت و بی‌انگیزگی دیده می‌شود. من عرضم به دانشجویان این است که هیچ شرایطی پایدار نیست، مشکلات برطرف خواهد شد، دورنماهای روشن پدید خواهد آمد. دوران دانشجویی بهترین دوره زندگی شماست. سعی کنید خوب آموزش ببینید و رساله‌های خیلی خوبی تهیه و دفاع کنید و مهارت کسب کنید. از تسلط بر زبان‌های خارجی و فناوری‌های جدید دریغ نکنید. هرچه بیشتر مهارت کسب کنید، سرمایه‌های بیشتری برای آینده خود فراهم کرده‌اید. تجربه بنده در داخل و خارج از کشور این است که در سخت‌ترین شرایط هم، دانشجویانی که خوب آموزش دیده باشند و مهارت کسب کرده باشند، فضای کافی برای کار پیدا می‌کنند.

● در هفته دفاع مقدس به‌سر می‌بریم. این ایام برای ما یادآور این مهم است که چقدر به افرادی مثل شما مدیونیم. این ایام برای شما یادآور چیست؟

واقعیتش این است که در زندگی خیلی زود مسئولیت‌پذیر شدم، از ۱۴ سالگی مستقل شدم و خودم سعی کردم زندگی‌ام را تأمین کنم و در کنار درس خواندن، برای تأمین زندگی تلاش کردم. دوران دفاع مقدس هم‌زمان با نوجوانیم بود. چند باری هم که در جبهه شرکت داشتم بین ۱۵ سالگی تا ۱۹ سالگی بود. بخشی

از خاطرات دفاع مقدس را در برخی کتاب‌هایم آورده‌ام. چیزی که بیش از همه در ذهنم یادآوری می‌شود فضای معنوی، خلوص، پاکی و سادگی و صداقت و فضای زیبایی بود که بین رزمندگان وجود داشت و بسیاری از آن‌ها هم شهید شدند. با اینکه جنگ پدیده قشنگی نیست و باید دعا کرد که هیچ‌گاه جنگی دوباره برای کشورمان پدید نیاید، دوران دفاع از کشور، به‌عنوان دورانی درخشان، یک سرمایه برای کشور است. بسیاری از کشورها دفاع میهنی را عامل هم‌بستگی ملی قرار می‌دهند، و این مهم است که دفاع مقدس هم در کشور ما نماد انسجام و وحدت و احساس غرور فراگیر بین مردم باشد.

● از اینکه وقت خود را به این شماره خبرنامه اختصاص دادید، بسیار سپاسگزاریم و برای شما در مسیر پیش‌رو آرزوی موفقیت داریم.

بلکه، با هم و به‌صورت مشترک در جهت بهبود روش‌های آموزش مجازی باید حرکت کنند.

گزارشی که همکارمان دکتر رسولی‌نژاد در سی‌ونهمین شورای عمومی دانشکده در ۲۶ شهریور درباره وضعیت آموزش مجازی در نیمسال پیش داد، نشان داد ارزیابی دانشجویان از فضای مجازی در برخی بخش‌ها امیدوارکننده است. نقایص و آسیب‌شناسی آن را هم باید دید و در جهت رفع آن گام برداشت. البته، یک‌سری مجازی کردن آموزش‌ها هم به‌صلاح نیست. تدبیری باید کرد که در نیمسال جاری و چه بسا در نیمسال آتی هم حداقلی از حضور با رعایت کامل شیوه‌نامه‌های بهداشتی و سلامت فراهم شود و باید عادت کنیم به زندگی در این شرایط جدید.

بازنده اصلی بحران کرونا، اقتصاد در زمینه‌هایی مثل انرژی، صنعت حمل‌ونقل هوایی و گردشگری است و برنده آن فناوری مجازی و حوزه‌های مختلف صنعت سایبری است. در عین حال، می‌شود امیدوار بود که ترکیب این دو حوزه (اقتصاد و فضای سایبری)، همچنین تثبیت برخی عادت‌های دوره بحران کرونا و گرایش به سبک جدید زندگی و ظهور الگوهای جدید مصرف، به پدیدآمدن عرصه‌های جدید فعالیت اقتصادی، شکل‌گیری جریانی از کنش‌های جدید و ابتکارات در عرصه تولید، توزیع و مصرف و در نتیجه به بروز موجی از رونق اقتصادی در کشورهای جهان پس از کرونا بینجامد. به‌صورت طبیعی سهم هر یک از کشورها بسته به ظرفیت و استعداد آن‌ها خواهد بود.

بسیاری از کشورها
دفاع میهنی را عامل
هم‌بستگی ملی قرار
می‌دهند، و این مهم است
که دفاع مقدس هم در
کشور ما نماد انسجام و
وحدت و احساس غرور
فراگیر بین مردم باشد.

● چه توصیه‌ای به دانشجویان دانشکده مطالعات جهان دارید؟
دانشجویان دانشکده دانشجویان تحصیلات تکمیلی و افرادی آگاه‌اند و معلوم نیست نیازی به توصیه داشته باشند. نکته‌ای که می‌توانم یادآوری کنم اینکه با وجود همه مشکلات و تمامی دلایلی که در جامعه برای ناامیدی هست، و با وجود همه مسائلی که در زندگی و مشکلات جانبی چه از نظر اقتصادی و چه با شیوع کرونا هست، به این نکته باید توجه داشته باشند که اولاً داشته‌های زیادی دارند و با وجود این سرمایه‌ها احساس اعتماد داشته باشند. از جمله این داشته می‌توان به فرهنگ و تمدن غنی ایرانی، استعدادی که این دانشجویان به‌صورت خدادادی از آن برخوردارند و محیطی مناسب مثل دانشگاه تهران که برای تحصیل آن‌ها فراهم شده اشاره کرد. البته، در جهت یادگیری باید همواره آماده آموختن باشیم، چه از اساتید و چه از تجربه کشورهای دنیا. بنابراین، چه

زهرا بویری، مسئول دفتر معاونت آموزشی و پژوهشی

بزرگوار، مدیر گروه وقت، برای انجام امور دانشجویان گروه فرانسه، پا به دانشکده مطالعات جهان گذاشتم. پس از آن در محضر جناب آقای دکتر عاملی گراندقدر در مرکز پژوهشی سیاست‌های فضای مجازی و هم‌اکنون به‌عنوان مسئول دفتر سرکار دکتر پوررستمی عزیز و مهربان انجام وظیفه می‌کنم. خدا را بسیار شکرگزارم که در کنار این بزرگواران تجارب و اندوخته‌های اخلاقی و علمی بسیاری کسب کرده‌ام. شعار من همیشه این است که هر کجا بتوانم در خدمت اساتید، همکاران و دانشجویان باشم؛ و از هیچ کوششی برای آن‌ها در جهت تسریع در روند کار دریغ نکنم. این کمترین کاری است که از من برمی‌آید.

● **کارهای هنری**
شما نیز همواره همکاران را متوجه خود کرده‌است. به چه هنرهایی علاقه دارید و نقش هنر در زندگی کاری و خانوادگی شما در کجاست؟
گفتید هنر؛ هنر برای من اولویت زندگی است، چون فکر می‌کنم اگر انسان هنر نداشته باشد زندگی را آن‌طور که می‌خواهد پیش نمی‌برد. من هنرمند نیستم ولی

بسیار خوشحالم که در مجموعه خانواده مطالعات جهان انجام وظیفه می‌کنم، و در هر کاری که بتوانم در هر بخشی از دانشکده، فارغ از تمامی چارچوب‌های کاری خودم، همکاری می‌کنم.

دوست دارم همه چیز هنرگونه باشد چون تعاملات انسان‌ها در جامعه، در محل کار و در خانه همه برگرفته از زیرساختی هنری است؛ هنر صحبت کردن، هنر روی گشاده داشتن، هنر خوب درک کردن، هنر خوب فکر کردن و هنر بودن در جمعی که بتوانی به آن‌ها روحیه و امید بدهی. همه چیزهایی که در اطراف ماست زیبا و آمیخته به هنر است. فقط باید کمی در آن متمرکز شد. فکر می‌کنم همه انسان‌های روی

● **سرکار خانم بویری از اینکه در این شماره خبرنگار در خدمت شما هستیم بسیار خرسندیم. شما از همکاران فعال ما در بخش‌های مختلف دانشکده هستید، از جمله در دفتر معاونت آموزشی و کرسی یونسکو در فضای مجازی: دو فضایی شدن جهان. با توجه به مشغله‌های متعدد، همواره با روی گشاده در کمک به دیگر همکاران آماده بوده‌اید. در این تعامل‌های سازنده با اساتید و همکاران و حتی دانشجویان چه چیز ملاک عمل شماست؟**

با سلام و عرض ادب خدمت شما و تمامی بزرگوارانی که بنده را قابل دانسته

و نسبت به من همیشه لطف داشته‌اند. بسیار خوشحالم که در مجموعه خانواده مطالعات جهان انجام وظیفه می‌کنم، و در هر کاری که بتوانم در هر بخشی از دانشکده، فارغ از تمامی چارچوب‌های کاری خودم، همکاری می‌کنم. این را کسب تجارب کاری می‌دانم، چون از این فرصت‌ها دیگر برای ما رخ نمی‌دهد که بتوانیم در جایی در لباس کارمند خدمت کنیم. در آبان ۱۳۸۸، توسط جناب آقای دکتر محمدی

است. من در دانشکده مطالعات زندگی می‌کنم، و آنقدر از بودن در آن راضی‌ام که گاهی از زمان رفتن غافل می‌مانم، هر روز فرصت کسب تجربه، یادگیری، فکر تازه و دادن ماهیت جدید به ذهن است. دانشکده مطالعات جهان با داشتن اساتید بزرگواری در حوزه‌های مختلف و فرهنگ‌های مختلف ایران و جهان، و ایجاد فرصتی برای حضور در همایش‌ها و نشست‌ها این زمینه را فراهم کرده است تا بتوانیم فارغ از فرهنگ‌های بومی خود، با فرهنگ‌های دیگر ملل نیز آشنا شویم. به‌شخصه شاید در طول روز نتوانم بیشتر از چند خط کتاب بخوانم تا چیزی بر اطلاعاتم اضافه کنم ولی تلاش می‌کنم این اطلاعات را با حضور در کنفرانس‌ها و نشست‌ها به‌دست بیاورم.

● **ماندگارترین خاطره در ذهن شما از دانشکده چیست؟**
تمام ایام حضورم در دانشکده سرشار از خاطرات شیرین است، به‌ویژه دوره‌هایی که به مناسبت اعیاد و جشن‌ها در خانواده دانشکده مطالعات

جهان برپا می‌شود. من این بودن‌ها و مهربانی‌ها و توجهات را دوست دارم و مهم‌ترین خاطرات ثبت‌شده در دفتر ذهن من حقیر است.

● **از اینکه وقت خود را به این شماره خبرنامه اختصاص دادید، بسیار سپاسگزاریم و برای شما در مسیر پیش‌رو آرزوی موفقیت داریم.**

از خداوند مهربان برای حضور در جمع صمیمی اساتید و همکاران در دانشکده مطالعات جهان سپاسگزارم و برای شما و همه عزیزان سربلندی، سعادت و سلامت از درگاه او خواستارم.

زمین ناخواسته هنرمند به دنیا می‌آیند، ولی نمی‌خواهند این را باور کنند.

● **به‌عنوان یک مادر و همسر، اولویت‌های زندگی اجتماعی و خانوادگی خود را چطور مدیریت می‌کنید؟**
معتقدم هر زنی به‌خوبی می‌داند که چگونه زمان را مدیریت کند، به‌ویژه زنان شاغل؛ چون در نقش‌های خود در سه جایگاه جامعه، خانواده و محل کار، به‌نحو احسن حضور یافته‌اند و سکان مدیریت را به‌دست گرفته‌اند، به‌طوری که به

هیچ کدام لطمه‌ای وارد نشود و برای محکم کردن این زنجیره همیشه در تلاش‌اند. هر روز صبح با شکرگزاری از خداوند از خانه خارج می‌شوم و از او نیرو و توان بالقوه و مضاعف طلب می‌کنم، و هنگام برگشتن نیز همچنان پرانرژی در خدمت خانواده‌ام. هیچ‌وقت دوست نداشتم کلمه «خسته‌ام» را به زبان بیاورم چون فکر می‌کنم این کلمه خود بار منفی به همراه دارد.

تعاملات انسان‌ها در جامعه، در محل کار و در خانه همه برگرفته از زیرساختی هنری است.

هیچ‌وقت دوست نداشتم کلمه «خسته‌ام» را به زبان بیاورم چون فکر می‌کنم این کلمه خود بار منفی به همراه دارد.

● **پرمشغله‌ترین ایام کاری شما در سال چه زمانی است؟**

دانشکده مطالعات جهان روزهای پرمشغله و کم‌مشغله به‌خود زیاد دیده است. برای من همه روزها پرمشغله است، چون فکر می‌کنم «مشغله» از کلمه «شغل» گرفته شده است و به ما هم می‌گویند «شاغل». پس شاغل همیشه باید مشغله داشته باشد، چون تا زمانی که کار هست و زمان هم کوتاه است، می‌توان اسم روزها را روز پرمشغله نامید.

● **با توجه به تجارب ارزنده شما در بخش‌های مختلف دانشگاه، چه نظری درباره دانشکده مطالعات جهان دارید؟**
دانشکده مطالعات جهان، برای من تنها محیط کار نیست؛ محلی برای چند ساعت زندگی دور از خانه

پوریا هامونی، دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات امریکای شمالی

پوریا هامونی هستم. رشته دوره کارشناسی‌ام معماری و کارشناسی ارشدم علوم اقتصادی بود. ورودی ۱۳۹۷ دوره کارشناسی ارشد مطالعات امریکای شمالی هستم.

● جناب آقای هامونی از اینکه در این شماره خبرنامه در خدمت شمایم بسیار خرسندیم. شما در مرحله دفاع از پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود هستید. از تجربه دانشجویی در دانشکده مطالعات جهان چه در ذهن شما باقی است؟

ممنون که برای این شماره من را قابل دانستید.

تجربه دانشجویی هم به دانشجو برمی‌گردد و هم به دانشگاه. دانشکده مطالعات جهان مثل هر جای دیگری یک ظرف است. بسته به اینکه چه هدفی دارید و چه می‌کارید، نتیجه خواهید گرفت. استادان این دانشکده از شخصیت‌های پیشرو در رشته خود هستند، و برخی در تصمیم‌گیری‌های کلان دست دارند. آشنایی با دیدگاه‌ها و شیوه فکر کردن و تحلیلشان، و بررسی تفاوت دیدگاه‌هایشان برای رشد دانشجویان فرصت بسیار ارزشمندی است. اگر کسی هدفش را پیدا کرده باشد، محیط پویای دانشکده و ارتباط با استادان به پیشرفت در مسیری که انتخاب کرده بسیار کمک می‌کند.

دوره کارشناسی ارشد بسیار کوتاه است. خوشحالم که در پایان این دوره می‌توانم بگویم این دانشکده یکی از انتخاب‌های خوب زندگی‌ام بود و مرا به آنچه می‌خواهم نزدیک‌تر کرد.

● اواخر سال ۱۳۹۸، با پاندمی کرونا مواجه شدیم و کلاس‌ها و فعالیت‌های دانشکده به صورت مجازی اجرا شد. در مقام دانشجو، تجربه شما از این پدیده جهانی چه بود؟

بسیار غافلگیرکننده بود. سال‌های گذشته خبر بیماری‌های واگیر مثل سارس یا ابولا را از رسانه‌ها شنیده بودیم که در کشورهای دیگر شایع می‌شد ولی معمولاً پایشان به ایران باز نمی‌شد. برای همین کمتر انتظار بیماری‌ای را داشتیم که این همه محدودمان کند و شیوه زندگی را تغییر دهد.

دانشگاه تنها به حضور استاد و دانشجو خلاصه نمی‌شود. جوی که دانشگاه دارد از پردیس و ساختمان دانشکده تا سایت و کتابخانه و برنامه‌های جانبی، در کیفیت تجربه دانشجویی بسیار مهم است. یکی از چیزهایی که باعث تفاوت دانشگاه‌ها می‌شود، تفاوت محیط آن‌هاست. دانشکده مطالعات جهان محیط بسیار خوبی دارد، شاهد آن هم دانشجویانی هستند که فارغ‌التحصیل می‌شوند اما همچنان در سایت یا کتابخانه دانشکده حضور دارند.

کرونا دانشجویان را از محیط دانشگاه دور کرد. در حقیقت، کرونا تجربه دانشجویی این ترم را از دانشجویان گرفت و آنچه ماند

حضور حداقلی در کلاس‌های برخط بود. بنابراین، من خوش‌شانس بودم که این بیماری وقتی پیش آمد که ترم آخر بودم و تنها ۴ واحد از درسم مانده بود.

● جناب عالی در برگزاری «نخستین همایش بین‌المللی مطالعات ایران معاصر» در آبان ۱۳۹۸ از برگزارکنندگان فعال این همایش بودید. از تجربه خود در برگزاری این همایش صحبت بفرمایید.

همان‌طور که مستحضرد همایش مطالعات ایران بسیار خوب برگزار شد که به نظر من دو دلیل داشت؛ یکی مدیریت دقیق و کارآزمودگی برگزارکنندگان اصلی و دیگری رویکرد دبیر محترم همایش بود که اولویت را بر این گذاشت که همایش کاملاً تخصصی و به‌دور از هر پیرایه‌ای برگزار شود.

در جریان همایش مطالعات ایران، این فرصت پیش آمد که بتوانم از نزدیک ببینم که دبیر همایش چگونه با توجه به رویکردی که ترسیم کرده بود تصمیم می‌گیرد یا مسائلی را که در اجرا پیش می‌آید حل می‌کند. این تجربه برای من بسیار ارزشمند و آموزنده بود.

● ماندگارترین خاطره در ذهن شما از دانشکده چیست؟

در این دوره، دانشکده محور زندگی من بود و طبیعی است که خاطره‌های زیادی در دانشکده برایم رقم بخورد. انتخاب یک خاطره برایم سخت است. آنچه در ذهن من پررنگ‌تر از هر خاطره‌ای از دانشکده است صحبت‌هایی است که با استادان داشتیم، به‌خصوص با دکتر حسن حسینی. همین‌طور سفر یک روزه‌ای که پس از همایش مطالعات ایران، همراه دکتر محمد سمیعی، دبیر همایش، به قم رفتیم برایم بسیار خاطره‌انگیز است.

● از اینکه وقت خود را به این شماره خبرنامه اختصاص دادید، بسیار سپاسگزاریم و برای شما در مسیر پیش‌رو آرزوی موفقیت داریم.

اخبار ویژه

مراسم تودیع و معارفه ریاست دانشکده مطالعات جهان برگزار شد

برخی این پرسش مطرح بود که چرا با وجود دانشکده حقوق و علوم سیاسی و دیگر دانشکده‌های همسو، دانشکده مطالعات جهان تأسیس شده است. اما امروز با خدمات ارزشمندی که این دانشکده از خود نشان داده است، همگان پی به ضرورت آن برده‌اند. وی افزود: «به تعبیر مقام معظم رهبری اگر قرار است که دانشگاه تهران به‌عنوان نماد آموزش عالی کشور و دانشگاه ایران نماد فکر و اندیشه و تلاش ایرانی باشد، به دانشکده‌ای مانند

مراسم تودیع و معارفه ریاست دانشکده مطالعات جهان در روز دوشنبه ۱۹ خرداد ۱۳۹۹ با حضور هیئت رئیسه دانشگاه تهران، وزیر امور خارجه کشورمان، برخی رؤسای دانشکده‌ها و پردیس‌ها، و اعضای هیئت علمی و همکاران دانشکده، با رعایت فاصله اجتماعی و نکات بهداشتی در تالار حنانه دانشکده مطالعات جهان برگزار شد. در این نشست با حضور دکتر سید احمدرضا خضری، مشاور رئیس دانشگاه و مدیر کل حوزه ریاست و روابط عمومی دانشگاه، و دکتر محمدباقر قهرمانی، معاون بین‌الملل دانشگاه تهران، و دکتر محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه کشورمان، از زحمات دکتر سعیدرضا عاملی در زمان ریاست دانشکده مطالعات جهان تقدیر و حکم ریاست دکتر محمد سمیعی، به‌عنوان رئیس جدید دانشکده مطالعات جهان به ایشان تفویض شد. اداره این نشست را دکتر جهانگیر کریمی، معاون اداری و مالی دانشکده مطالعات جهان، برعهده داشت.

دکتر سید احمدرضا خضری، مشاور رئیس و مدیر کل حوزه ریاست و روابط عمومی دانشگاه، در این مراسم با اشاره به تأسیس دانشکده نوپای مطالعات جهان، تشکیل این دانشکده را متناسب با نیازهای جامعه و نیازهای جهانی برشمرد و گفت: «شاید برای

که هم مجهز به علم دینی و حوزوی است و هم مجهز به علوم نوین و جدیدترین دانش‌های نوین و تجربه بین‌المللی است و تعداد افراد بیا این ویژگی را در کشور انگشت‌شمار دانست.

دکتر خضری، در پایان سخنان خود به نمایندگی از دانشگاه تهران، از خدمات دکتر عاملی در این سال‌ها تجلیل کرد و در شورای عالی انقلاب فرهنگی در راهبری علمی کشور برای ایشان آرزوی توفیق نمود. وی همچنین، دکتر سمیعی را فردی دانشمند، آگاه، عالم، باتجربه، خلاق و فردی آرام و دوست‌داشتنی خواند و ابراز امیدواری کرد تا دانشکده مطالعات جهان بیش از پیش تابنده باشد و موجبات سربلندی دانشگاه و میهن اسلامی ایران را به‌همراه آورد.

دکتر خضری: به تعبیر مقام معظم رهبری اگر قرار است که دانشگاه تهران به‌عنوان نماد آموزش عالی کشور و دانشگاه ایران نماد فکر و اندیشه و تلاش ایرانی باشد، به دانشکده‌ای مانند دانشکده مطالعات جهان نیاز دارد که در مأموریت‌های ملی و بین‌المللی و جهانی مشارکت داشته باشد.

دانشکده مطالعات جهان نیاز دارد که در مأموریت‌های ملی و بین‌المللی و جهانی مشارکت داشته باشد. دکتر خضری، با تبیین سند چشم‌انداز دانشگاه تهران در افق ۱۴۰۴ تصریح کرد: «دانشگاه تهران، باید بیش از گذشته بین‌المللی‌تر، اخلاق‌مدارتر، کارآفرین‌تر و مأموریت‌محورتر شود و در این میان نقش دانشکده مطالعات جهان در بخشی از مأموریت‌های ملی و بین‌المللی دانشگاه تهران مهم و اساسی است که باید مورد توجه قرار بگیرد. این دانشکده جنبه چندرشته‌ای و میان‌رشته‌ای دارد و افراد شاغل در آن با پیشینه‌های علمی مختلف، درخشان، با تجربه و آگاهی مشغول به‌کارند.»

دکتر سعیدرضا عاملی، مؤسس دانشکده مطالعات جهان، سخنرانی خود را با شکرگزاری از درگاه الهی برای توفیق خدمت در دانشکده‌ای نوپا با ۴۰ عضو علمی و ۱۳ رشته کارشناسی‌ارشد و ۵ رشته دکتری و گام‌های بلند آن در این مسیر، و انجام خدمات پایدار آغاز کرد. ایشان ضمن تشکر از اظهار محبت اعضای محترم هیئت علمی دانشکده، رئیس و اعضای هیئت رئیسه دانشگاه تهران، همچنین دانشکده‌های همکار به‌طور خاص دانشکده زبان و ادبیات خارجی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشکده علوم و فنون نوین و دانشکده کارآفرینی و تأکید بر اینکه توفیقات دانشکده مدیون همکاری همه اعضای هیئت علمی و کارکنان همچنین حمایت‌های هیئت رئیسه دانشگاه است، سخنرانی خود را بر چهار محور استوار کرد: تکریم جایگاه دانشگاه و معلم، اهمیت دانشکده مطالعات جهان و رشته‌های آن و نقش آن در ایجاد تحول در کشور و در جهان، و دو مسئله مهم جهانی (سلطه جهانی و محیط‌زیست).

به گفته مشاور رئیس دانشگاه تهران، دانشکده مطالعات جهان ظرفیت ایجاد و تقویت روابط دانشگاهی، بین دانشکده‌ای و بین دانشگاهی را داراست. همچنین، این دانشکده تأثیری جدی و ساختاری در گسترش علم و نهادینه‌سازی تجربه و دانش دارد و تجربه‌ای مغتنم برای دانشگاه تهران است.

وی در ادامه سخنان خود تربیت نیروهای متخصص برای دستگاه‌های اجرایی کشور و به‌طور خاص، وزارت امور خارجه را یکی از مأموریت‌های عمده و مهم دانشکده مطالعات جهان توصیف کرد و افزود: «برای برخورد درست با دنیا و معرفی درست خود، به نیروهای متخصص، به‌معنای تمام کلمه نیازمندیم. این در حالی است که دیگر کشورها خیلی قبل‌تر از ما به این مهم برای تعامل با دیگر کشورها پرداخته‌اند. ایران امروز وارد عرصه‌های رقابت جهانی شده است و توانسته اقتدار و اراده خود را در عرصه بین‌المللی به منصفه ظهور و عمل برساند.»

دکتر خضری، با اشاره به پشتوانه‌های فکری موجود در دانشکده مطالعات جهان، اظهار کرد: «این دانشکده در این مدت توانسته است به ظرفیت خوبی از نظر نیروی متخصص و فوق‌العاده دست‌یابد؛ در واقع، دانشکده مطالعات جهان به درخت تناوری تبدیل شده است که اکنون به بار نشسته و ثمره‌های آن جنبه ملی و بین‌المللی دارد.» مشاور رئیس دانشگاه تهران، در ادامه ابراز امیدواری کرد تا در زمان تصدی ریاست دکتر سمیعی، به‌عنوان رئیس دانشکده مطالعات جهان، این دانشکده با کمک دانشگاه، به مدرن‌ترین و جدیدترین ابزارها و لوازم برای رقابت در عرصه بین‌المللی تجهیز شود.

وی همچنین، ضمن تجلیل از سابقه درخشان علمی و مدیریتی دکتر عاملی، ایشان را عالمی برجسته دانست؛ عالم و دانشمندی

مسئولیت‌پذیری است و از حزب‌گرایی در دانشگاه باید پرهیز کرد.» در واقع، ورود جریان‌های حزبی و گرایش‌های سیاسی به دانشگاه موجب شکل‌گیری اختلافات نهادینه و چند دستگی در محیط علمی می‌شود که سم خطرناک و مهلکی است. دانشگاه نیازمند آرامش برای تدبیر علمی و تخصصی امور کشور است.

ادامه‌بخش سخنان ایشان تبیین فرازهای مقام معظم رهبری در هفته پیشین درباره تحول بود که فرمودند: «امام را باید امام تحول نامید.» دکتر عاملی تحول را، هم

از جنس نوآوری خواند، هم از جنس راه برون‌رفت از مشکلات، و هم گره‌گشایی‌های بزرگ و افزود: «تغییر تحول است ولی هر تغییری را نمی‌توان تحول خواند. تحول باید پهنه‌ای از تغییر را ایجاد کند و البته تفاوت اساسی بین بدعت و تحول وجود دارد. تحول باید در جهت حقیقتی باشد که خداوند بر جهان هستی حاکم کرده است.» دانشکده مطالعات جهان با هدف ایجاد چنین تحولی در ایران، و در منطقه و در جهان تأسیس شده است. این دانشکده با تجارب و دانش‌های چندوجهی موجود در آن، برخاسته از نیاز زمان بوده و سرمایه عظیمی برای دانشگاه و کشور محسوب می‌شود.

این استاد گروه مطالعات آمریکا، ضمن اشاره به ظرفیت‌های دانشکده مطالعات جهان در همکاری با سایر گروه‌ها، دانشکده و دانشگاه‌های ایران برای حل مسائل و مشکلات کلان بین‌المللی، به دو مسئله مهم جهانی اشاره داشت و ابراز امیدواری کرد که این مسائل مهم در دانشکده مطالعات جهان تبدیل به رشته شود تا با عمق بیشتر به ابعاد مختلف آن پرداخته شود.

مسئله اول سلطه جهانی است. دکتر عاملی با اشاره به اینکه سلطه جهانی یکی از گره‌های جهانی است، خاطر نشان کرد: «برجام که شاید بزرگ‌ترین مذاکره بین‌المللی حداقل قرن گذشته ما یا به تعبیری بزرگ‌ترین مذاکره بین‌المللی تاریخ دیپلماسی ما بود، به دلیل وجود نظام سلطه، با شکست مواجه شد. نظام سلطه مشکل و ظلم بزرگ جهانی است. نظام سلطه همه سازوکارهای تعامل و همکاری‌های جهانی را به بن‌بست می‌کشاند. ما این نظام سلطه را مفروض گرفته‌ایم در حالی که مسئله است و باید به دنبال برون‌رفت در سیاست خارجه کشور در سطح جهانی بود.» دکتر عاملی انقلاب اسلامی ایران را مسیر تمدنی جدید و بزرگی خواند که در مسیر معکوس جهانی و سلطه جهانی در حال رشد است و مسیری را باز کرده تا عده‌ای بتوانند نفس بشکنند. آمریکاییان، به خصوص در دو دهه گذشته، برای ایجاد نظام سلطه نهادسازی کرده‌اند. ایشان تأکید کرد که دانش چند رشته‌ای مطالعات جهان باید راه‌حلی برای پایان بخشیدن به نظام

دکتر عاملی: دانشکده مطالعات جهان در قبال ایران و جهان، و روابط تجاری، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی کشور و کمک به وزارت امور خارجه مسئول است.

دکتر عاملی با بیان اینکه دانشگاه تهران دانشگاهی بزرگ و باعظمت است، گفت: «امروزه دانشگاه تهران نه تنها نماد آموزش عالی کشور است، بلکه به تعبیر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، دانشگاه تهران دانشگاه ایران است و اقدامات و آثار آن پرتوافکن برای کل ایران و به دنبال آن برای کل جهان است.»

وی با تأکید بر اینکه اساتیدی که جذب دانشکده مطالعات جهان شده‌اند، همگی افراد بزرگی هستند، ادامه داد: «توفیقات حاصل مربوط به مجموعه دانشکده مطالعات جهان و دانشگاه تهران است.»

مؤسس دانشکده مطالعات جهان در معرفی جایگاه علمی و دانشگاهی دانشگاه تهران گفت: «نام دانشگاه در ایران با نام دانشگاه تهران شکل گرفته است و این دانشگاه نماد آموزش عالی کشور محسوب می‌شود و هر حرکتی در آن در کل کشور پرتوافکن است و بازتاب جهانی دارد.» این استاد علوم ارتباطات، دانشگاه را مکانی زیبا برای زیستن خواند و هیچ شغلی را برتر از معلمی ندانست و به تعبیر حضرت امام (ره) اشاره کرد که شغل معلمی را شغل انبیا نامیدند و افزود: «حیات دانشگاه به اخوت وابسته است و فضای صمیمی باید در دانشگاه حفظ شود.»

دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی همچنین، از تعبیر مقام معظم رهبری در دیدار اعضای هیئت علمی دانشگاه تهران در سال ۱۳۸۸ یاد کرد که دانشگاه تهران را دانشگاه ایران خطاب فرمودند. دکتر عاملی در نقل نکات سخنرانی مقام معظم رهبری در این دیدار به تأکید ایشان بر مسئولیت در قبال کشور و در قبال جهان پرداخت و نقل کرد که رهبر حکیم در این دیدار فرمودند: «اگر بتوانیم کاری برای ایران بکنیم و نکنیم، گناه کرده‌ایم. اگر گرسنه و نیازمندی در سطح جهان وجود داشته باشد و ما بتوانیم کاری برای آن‌ها بکنیم و نکنیم، گناه کرده‌ایم.» وی با یاد از این فرازها، به مسئولیت افراد در دانشکده مطالعات جهان پرداخت که در قبال ایران و جهان، و روابط تجاری، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی کشور و کمک به وزارت امور خارجه مسئول‌اند. مؤسس دانشکده مطالعات جهان، این دانشکده را دانشکده‌ای خطاب کرد که در آن به مطالعات کشوری پرداخته می‌شود و مواردی را پوشش می‌دهد که در مطالعات منطقه‌ای نمی‌توان بدان دست‌یافت و افزود: «شناختن کشورها سبب می‌شود که در روابط امور خارجه و روابط بین فرهنگی دچار خطا شویم.» همچنین، به یکی دیگر از بیانات مقام معظم رهبری در آن نشست اشاره کرد که «دانشگاه باید سیاسی باشد، نه حزبی.» دکتر عاملی در تبیین این بیانات افزود: «سیاسی بودن به معنای

هیئت رئیسه دانشکده و کارکنان متعهد و مسئولیت‌پذیر و اعضای محترم هیئت علمی دانشکده تشکر کرد.

دکتر محمد سمیعی، رئیس جدید دانشکده مطالعات جهان، این گردهمایی با رعایت فاصله اجتماعی و نکات بهداشتی را پس از چهار ماه از زمان شیوع ویروس کرونا فرصتی مغتنم خواند. وی با اشاره به آیات قرآن سلامت نفس را بزرگ‌ترین داشته انسان برای دنیا و آخرت خواند که وجود آن در دکتر عاملی دیگران را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

دکتر سمیعی با بیان اینکه ریاست دانشکده مطالعات جهان را به شرط آن پذیرفته است که دکتر عاملی همچنان در دانشکده کمک کنند، درباره برنامه‌های پیش‌رو به بیان دو جهت‌گیری و مکمل فعالیت‌های دانشکده پرداخت. یکی آنکه با حفظ گفتمان علمی و دانشگاهی بتوانیم مسیری عمیق و کارآمد برای کشور باز کنیم و خود را از دام‌های عوام‌گرایی، حزب‌گرایی و جناح‌گرایی برهانیم و گفتمانمان عمیق، خنثی و به نحوی باشد که همگان آن را بشنوند. دوم، برای مردم و اقشار مختلف جامعه از جمله تجار و صنعتگران، بسته‌هایی برای تعامل با جهان و کشورشناسی فراهم آوریم.

دکتر سمیعی در پایان با تأکید بر تکمیل اقدامات دکتر عاملی در دانشکده مطالعات جهان، ابراز امیدواری کرد حرکتی که دکتر عاملی در دانشکده مطالعات جهان آغاز کرد با کمک اساتید این حوزه شتاب بیشتری بگیرد.

در این نشست جمعی از اساتید دانشکده نیز به سخنرانی پرداختند.

دکتر محمد جواد ظریف، عضو هیئت علمی گروه مطالعات امریکا، آشنایی خود را با دکتر عاملی به سال ۱۳۶۱ و با همراهی برادر دکتر عاملی و دکتر قهرمانی در هیئت

سلطه و یا بازتعریف سیاست خارجی فراسلطه‌ای داشته باشد. مسئله جهانی دومی که دکتر عاملی مطرح کرد مسئله محیط‌زیست بود. وی ضمن انتقاد از تخریب محیط‌زیست در سطح جهانی، آن را زاده‌دکترین تسلط بر محیط‌زیست، به‌جای تعامل و فهم و حفظ آن دانست که حاکم بر جهان شده است. وی به کتاب ال‌گور درباره‌دکترین کلینتون با عنوان *The Earth Balance* اشاره کرد: هر جایی در جهان که تخریب محیط‌زیست صورت پذیرد، تخریب محیط‌زیست امریکاست. و بر نقش سلطه امریکاییان حتی بر مسائل محیط‌زیستی اشاره داشت. وی افزود: «هر تخریبی در هر نقطه‌ای از جهان بنا بر قانون سرایت سایر نقاط را تحت‌الشعاع خود قرار می‌دهد. اینجاست که پیوند محیط‌زیست و سیاست شکل می‌گیرد و مسائل جغرافیای سیاسی بازتعریف می‌شود. ۷۵۰ آیه قرآن در مورد طبیعت است. برای فهم پدیده‌های جدید و حفظ محیط‌زیست باید به سرمایه‌های دینی خود توجه کنیم.» و به آیه ۴۴ سوره مبارکه عنکبوت اشاره کرد: «خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ» (خداوند آسمان‌ها و زمین را به حق آفرید، همانا در این آفرینش، برای اهل ایمان نشانه قطعی است). دکتر عاملی ضمن اشاره به اینکه در توسعه پایدار به طبیعت نیز توجه شده است، از این انتقاد کرد که این نگاه برای نگاه مسئولانه و حق‌محورانه به محیط‌زیست کافی نیست. نگاه اسلام به محیط‌زیست نگاهی مبتنی بر مسئولیت اجتماعی است که آثار این نگاه در تأمین سلامت جسمی و معنوی برای انسان و طبیعت است. در واقع، تفکر دینی به قوانین حاکم بر طبیعت که محصول مقررات تکوینی و تشریحی الهی است توجه دارد. نگاه ما به توسعه پیشرفت یک نگاه جاودانه است. نگاه جاودانه مسئولیت فرد را نسبت انسان و طبیعت با رویکرد پاسخگویی و ماندگار و پایدار در دنیا و آخرت دنبال می‌کند.

خاتمه‌بخش سخنان دکتر عاملی درخواست ایشان از رئیس دانشگاه تهران برای تبدیل دانشکده مطالعات جهان به پردیس

بین‌المللی دانشگاه تهران بود. همچنین، از زحمات دکتر محمد مردی، رئیس پیشین دانشکده مطالعات جهان، و از زحمات دکتر جواد رکابی‌شعرباف در پیشرفت امور دانشکده تشکر کرد و تأکید کرد که مطمئناً جناب آقای دکتر سمیعی رئیس جدید دانشکده که از دانش بین‌رشته‌ای و تجربه بین‌المللی و تعهد بالا نسبت به علم و دانشگاه برخوردار است، به‌مراتب موفق‌تر از این‌جانب خواهد بود و من هم در کنار ایشان و اعضای محترم هیئت علمی دانشکده خواهم بود. دکتر عاملی همچنین از اعضای

دکتر سمیعی: با حفظ گفتمان علمی و دانشگاهی باید بتوانیم مسیری عمیق و کارآمد برای کشور باز کنیم و خود را از دام‌های عوام‌گرایی، حزب‌گرایی و جناح‌گرایی برهانیم.

و ملی این دانشکده را به‌عنوان مرکزی برای شناختن واقعیات جهان و طرح دیدگاه‌های نو، کمک به سیاستگذاری و فهم کشور از سیاست جهانی، ضروری دانست و افزود: «امروز، در شرایط سیالی انتقال جهان، بیش از هر زمانی نیازمند درکیم تا بتوانیم تصمیم‌های درستی بگیریم. این دانشکده در این زمینه نقش مفیدی داشته است.»

دکتر ظریف در پایان سخنان خود، برای دکتر عاملی در خدمت به دانشکده مطالعات جهان و شورای عالی انقلاب فرهنگی، همچنین برای دکتر سمیعی در سمت رئیس دانشکده مطالعات جهان آرزوی موفقیت کرد.

دکتر محمدجواد ظریف: امروز، در شرایط سیالی انتقال جهان، بیش از هر زمانی نیازمند درکیم تا بتوانیم تصمیم‌های درستی بگیریم. این دانشکده در این زمینه نقش مفیدی داشته است.

دکتر ناهید پوررستمی، معاون آموزشی، پژوهشی دانشکده، سابقه همکاری خود را با دکتر عاملی از سال ۱۳۸۷ بیان کرد و

دبیران انجمن اسلامی آمریکا و کانادا عنوان کرد و افزود: «زمانی که در سازمان ملل سفیر بودم، به پیشنهاد مقام معظم رهبری برای تأسیس دانشکده مطالعات جهان با دکتر عاملی دیدار کردم.» دکتر ظریف با اشاره به خطبه حضرت علی (ع) به کمیل «هَجَمَ بِهِمُ الْعِلْمُ عَلَى حَقِيقَةِ الْبَصِيرَةِ» گفت: «دکتر عاملی فردی اخلاق‌مدار با دیدگاه‌های انسانی و نمونه برجسته عالم دینی به‌روز است که با واقعیت و درک جدی علم را آموخته است و از همین روست که بسیار متواضع است.» وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با بیان مجددی از خطبه حضرت علی (ع) به کمیل

مبنی بر «مُسْتَطَهْرًا بِنِعْمِ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ وَ بِحُجَجِهِ عَلَى أَوْلِيَائِهِ»، افزود: «کسانی که علم را با دیدگاه ظاهری بشناسند از علم برای منافع مادی استفاده می‌کنند، اما پذیرش دبیری شورای عالی انقلاب فرهنگی توسط دکتر عاملی، گواه عشق بی‌پایان ایشان برای خدمت به کشور است.»

وزیر امور خارجه کشورمان دانشکده مطالعات جهان را یکی از دستاوردها و افتخارات مهم و موفق دانشگاه تهران خواند که در پرورش جوانان آینده‌ساز کشور نقش مهمی دارد و برای فعالیت در این دانشکده ابراز افتخار کرد. وی دید عمیق دکتر عاملی را در این امر ستود. همچنین، از نگاه ویژه مقام معظم رهبری در تأسیس این دانشکده برای شناخت و درک واقعی دنیا به آن صورتی که هست با هدف برقراری تعامل یاد کرد. وی ادامه فعالیت انقلابی، فرهنگی

دانشکده مطالعات جهان نامید. اما سخن از ابعاد علمی و شخصیتی ایشان را ممتنع دانست. وی همت ایشان را در تأسیس دانشکده مطالعات جهان ستود و افزود: «شعله عشق و علمی که دکتر عاملی در سال ۱۳۸۳ با نام مؤسسه مطالعات امریکا و اروپا افروخت امروز در اقلیم جهانی دانشکده تابنده است و همه ما از شاهد لطف و شراب ذوق این بنا بهره‌مندیم. دکتر عاملی بنیان این دانشکده را با نیت خیر و در سایه توجهات اهل بیت (ع) و با سه‌گانه زیبایی و دانایی و نیکویی و با هدف نشان راه ما بنانهاد تا مقیم کوی آن منظومه مهتابی اهل بیت و سه‌گانه زیبایی و دانایی و نیکویی شویم.» دکتر سعیدآبادی چهار ویژگی بارز دکتر عاملی را نام برد: یکپارچگی روان‌شناختی، سازگاری اجتماعی، شناخت واقع‌گرایانه، و بزرگی شعاع جغرافیای فکری. وی ضمن تبریک به دکتر سمیعی، از خدمات دکتر شهرباف نیز یاد و قدردانی کرد.

دکتر شاهو صبار، استادیار گروه مطالعات ایران، که از شاگردان دکتر عاملی نیز بوده است، از دوران دانشجویی خود با دکتر عاملی یاد کرد که فضایی جدی، به‌روز و پرباری بود. دکتر عاملی برای تک‌تک دانشجویان وقت می‌گذاشت و بزرگ‌ترین درس خود را درس اخلاق خواند. دکتر صبار برای دکتر سمیعی نیز به‌عنوان فردی دانشگاهی، علمی و اخلاقی آرزوی موفقیت کرد.

دکتر ناهید پوررستمی:
دکتر عاملی مسیره‌های جدید، از جمله تأسیس دانشکده مطالعات جهان و راه‌اندازی رشته‌های جدید، را با پشتکار و سختی‌ناپذیر دنبال کرد.

دکتر محمدرضا سعیدآبادی: دکتر عاملی بنیان این دانشکده را با نیت خیر و در سایه توجهات اهل بیت (ع) و با سه‌گانه زیبایی و دانایی و نیکویی و با هدف نشان راه ما بنانهاد تا مقیم کوی آن منظومه مهتابی اهل بیت و سه‌گانه زیبایی و دانایی و نیکویی شویم.

دکتر شاهو صبار: دکتر عاملی برای تک‌تک دانشجویان وقت می‌گذاشت و بزرگ‌ترین درس خود را درس اخلاق خواند.

دکتر عاملی را صاحب دیدگاه‌های بلند و عمیق و تفکر بلندنگرانه خواند که تعالی دانشگاه را دنبال می‌کند. وی دکتر عاملی را مدیری مهربان و در عین حال قاطع خواند که اولویت نخست ایشان همواره فضای صمیمانه و دوستانه و توأم با احترام بوده است که تغییر و تحول را سرمشق خود داشت و افزود: «ایشان مسیره‌های جدید، از جمله تأسیس دانشکده مطالعات جهان و راه‌اندازی رشته‌های جدید، را با پشتکار و سختی‌ناپذیر دنبال کرد.» دکتر پوررستمی برای دکتر سمیعی در مسیر خطیر پیش‌رو آرزوی موفقیت کرد.

دکتر محمدرضا سعیدآبادی، دانشیار گروه مطالعات اروپا، سخنان خود را با شعری از خسرو امینی آغاز کرد:

به نام خداوند لوح و قلم / حقیقت نگار وجود و عدم
خدایی که داننده رازهاست / نخستین سرآغاز آغازهاست

و با بخشی از دعای جوشن کبیر زینت داد: «يَا مَنْ لَهُ الْعِزَّةُ وَالْجَمَالَ يَا مَنْ لَهُ الْقُدْرَةُ وَالْكَمَالَ يَا مَنْ لَهُ الْمُلْكُ وَالْجَلَالُ يَا مَنْ هُوَ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ...»

وی در ادامه، صحبت درباره دکتر عاملی را هم سهل خواند و هم ممتنع؛ سهل است از آن رو که در دانشگاه تهران و نظام آموزش عالی کشور کارها و اقدام‌های بزرگ و مفیدی به نام ایشان ثبت شده است و ایشان را چتر و پدری برای خانواده

دکتر مهدی سنایی: دکتر سمیعی حوزه دانشگاهی و علوم جدید را با عمق و روحیه وقت گذاشتن در راه علم طی کرده است و حتماً این روحیه در ادامه فعالیت‌های ایشان در دانشکده مؤثر است.

دکتر حجت‌الله ایوبی: دکتر عاملی مدیری است که کارکنان خود را با جزییات می‌شناسد و رابطه انسانی را حاکم می‌داند. وی فردی دانشمند و منظم است و برای ایشان آرزوی موفقیت داریم.

دکتر مهدی سنایی، دانشیار گروه مطالعات روسیه، ایده دکتر عاملی را در تأسیس دانشکده مطالعات جهان ستود و آن را ضرورتی برای پاسخگویی به نیاز کشور خواند. دکتر سنایی حسن خلق و بردباری، دادن اعتماد به نفس به همکاران، و جهان‌بینی وسیع دکتر عاملی را ستود و در شکل‌گیری کار بسیار تأثیرگذار خواند. وی دکتر عاملی را فردی خطاب کرد که به آموخته‌های خود عمل می‌کند و دانش خود را در مسیر پیشرفت اهداف جامعه قرار می‌دهد. دکتر سنایی دکتر سمیعی را نیز یار غار دانشکده و دارای فضل و دانش خواند و برای ایشان نیز آرزوی موفقیت کرد و افزود: «دکتر سمیعی حوزه دانشگاهی و علوم جدید را با عمق و روحیه وقت گذاشتن در راه علم طی کرده است و حتماً این روحیه در ادامه فعالیت‌های ایشان در دانشکده مؤثر است.»

دکتر حجت‌الله ایوبی، دانشیار گروه مطالعات اروپا، و دبیرکل

کمیسیون ملی یونسکو، دکتر عاملی را با وجود آنکه در خارج از کشور تحصیل کرده و در رشته‌ای کاملاً به‌روز کار می‌کند، نماد سنت، اخلاق و ارزش‌ها و به‌معنای واقعی کلمه «روحانی» خواند. همچنین، به ارزش کار دکتر عاملی برای کشور با تأسیس دانشکده مطالعات جهان اشاره کرد. همچنین، به توان مدیریتی وی اشاره داشت که همکاران را به کار با علاقه و عشق تشویق می‌کند. وی دکتر عاملی را مدیری خواند که کارکنان خود را با جزییات می‌شناسد و رابطه انسانی را حاکم می‌داند. وی دکتر سمیعی را فردی دانشمند و منظم خواند و برای ایشان آرزوی موفقیت کرد.

پنجمین اجلاس رؤسای دانشگاه‌های برتر ایران و روسیه برگزار شد

به گزارش روابط عمومی دانشگاه تهران، این اجلاس با حضور وزیر علوم، تحقیقات و فناوری ایران، وزیر علوم و آموزش عالی روسیه، سفیر دو کشور، مشاور ارشد وزیر امور خارجه ایران، رایزن علمی ایران در روسیه، نماینده معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و رؤسای دانشگاه‌های برتر ایران و روسیه، ۱۷ تیر ۱۳۹۹ برگزار شد.

وزیر علوم و آموزش عالی روسیه فدراتیو

در ابتدای این اجلاس، دکتر والرئی فالكوف، وزیر علوم و آموزش عالی روسیه، ضمن تشکر از دانشگاه دولتی مسکو و دانشگاه تهران برای هماهنگی در برگزاری این نشست‌ها گفت: «تعداد حضور دانشگاه‌ها در این اجلاس بیانگر مؤثر بودن همکاری‌های دو جانبه علمی دانشگاهی است و در این سال‌های اخیر پیشرفت‌های خوبی در زمینه همکاری‌های دانشگاهی و تبادلات علمی صورت گرفته است.»

تحقیقاتی، برای توسعه پایدار و شکوفایی و رونق اقتصاد دانشی و تجاری‌سازی محصولات علمی دو کشور و منطقه بسیار حائز اهمیت است.

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، با بیان اینکه طی سال‌های اخیر، شاهد روابط علمی و تحقیقاتی خوبی میان دانشگاه‌ها و مراکز علمی دو کشور بوده‌ایم، تصریح کرد: «یقین دارم که ظرفیت‌های بیشتری برای گسترش این تعاملات و همکاری‌های علمی وجود دارد و شرایط خاص حاکم بر جهان و دو کشور روسیه و ایران نخواهد توانست خللی در کمرنگ‌شدن این تعاملات و همکاری‌های علمی دو جانبه ما ایجاد کند. این مهم فقط در سایه عزم و اراده و خلاقیت و ابتکار دانشگاهیان و محققان و البته، حمایت‌های مسئولان دو کشور محقق خواهد شد.»

وی با بیان اینکه ما در زمینه آموزش و پرورش همواره حرف‌های بسیاری برای گفتن داشته‌ایم، افزود: «از سال ۱۹۶۰ همکاری‌های دانشگاهی روسیه با ایران شروع شده است. از آن سال تا کنون تعدادی از دانشجویان دانشگاه‌های ایران در دانشگاه‌های روسیه پذیرفته شده‌اند و در نظر داریم تا برای سال ۲۰۲۰ تعداد ۹۰ دانشجوی ایرانی را در دانشگاه‌های روسیه پذیرش کنیم.» دکتر فالكوف خاطر نشان کرد: «از سال ۲۰۱۷ با همکاری وزارت علوم و وزارت امور خارجه نقشه راهی را برای افزایش پذیرش دانشجو در دانشگاه‌های دو کشور طراحی کرده‌ایم. من در این فرصت از رؤسای دانشگاه دولتی مسکو و دانشگاه تهران که این روابط را به خوبی پیش می‌برند، تشکر می‌کنم و امیدوارم با برگزاری این اجلاس تصمیم‌های جدی در حوزه آموزش عالی گرفته شود و نتایج خوبی را به همراه داشته باشد.»

وی در بخش دیگری از سخنان خود خاطر نشان کرد: «مروزه ما در حال سپری کردن دوره همه‌گیری کووید-۱۹ هستیم. اگرچه این ویروس فرصت‌هایی را برای جامعه علمی، به‌ویژه فعالیت‌های مجازی و بهره‌گیری از فضای سایبری و کاهش هزینه‌ها، ایجاد کرده است، بی‌شک چالش‌هایی جدی پیش روی دانشگاهیان و دانشمندان قرار داده است که باید به آن توجه کرد. در این دوره با کاهش فعالیت‌های میدانی، آزمایشگاهی و کارگاهی مواجه شده‌ایم که سبب می‌شود تا در توسعه علوم کاربردی، مهندسی و فناوری به چالش برخورد کنیم. چنین به نظر می‌رسد که با کوچک‌تر شدن اقتصاد جهانی، تولید و تبادل علم در دنیا نیز روندی نزولی پیدا می‌کند.»

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری ایران

دکتر منصور غلامی، وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، با ابراز خرسندی از حضور در پنجمین اجلاس رؤسای دانشگاه‌های برتر ایران و روسیه گفت: «امروز شاهد گردهمایی دانشگاهیان و مسئولان آموزش عالی و علوم و فناوری دو کشور بزرگ ایران و روسیه، البته به شکلی جدید و در فضای مجازی، هستیم.»

وی افزود: «چنین ارتباطی گرچه از پیامدهای کووید-۱۹ است، اما در صورت برنامه‌ریزی و اتخاذ شیوه‌های خلاقانه از سوی دانشگاهیان و محققان و دانشجویان دو کشور، بستر بسیار مناسبی را برای ادامه و حتی تقویت و توسعه هر چه بیشتر مراودات و تعاملات علمی و تحقیقاتی و فناورانه میان دو کشور فراهم می‌کند. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جمهوری اسلامی ایران از این نشست مبتکرانه و هم‌فکری رؤسای دانشگاه‌های بزرگ دو کشور حمایت می‌کند.»

به گفته دکتر غلامی، همکاری‌های همه‌جانبه میان ایران و روسیه، به‌ویژه همکاری‌های علمی و

دکتر والرئی فالكوف:
تعداد حضور دانشگاه‌ها
در این اجلاس بیانگر
مؤثر بودن همکاری‌های
دو جانبه علمی
دانشگاهی است.

دکتر منصور غلامی:
همکاری‌های همه‌جانبه
میان ایران و روسیه،
به‌ویژه همکاری‌های
علمی و تحقیقاتی، برای
توسعه پایدار و شکوفایی
و رونق اقتصاد دانشی و
تجاری‌سازی محصولات
علمی دو کشور و منطقه
بسیار حائز اهمیت است.

فضای سایبری و کاهش هزینه‌ها، ایجاد کرده است، بی‌شک چالش‌هایی جدی پیش روی دانشگاهیان و دانشمندان قرار داده است که باید به آن توجه کرد. در این دوره با کاهش فعالیت‌های میدانی، آزمایشگاهی و کارگاهی مواجه شده‌ایم که سبب می‌شود تا در توسعه علوم کاربردی، مهندسی و فناوری به چالش برخورد کنیم. چنین به نظر می‌رسد که با کوچک‌تر شدن اقتصاد جهانی، تولید و تبادل علم در دنیا نیز روندی نزولی پیدا می‌کند.»

دکتر غلامی، در ادامه اظهار کرد: «اگر صنایع تولیدی، توریستی و حتی ورزشی، با گام‌هایی نامطمئن و به آهستگی حرکت می‌کند، احتمالاً صنعت جذب دانشجوی بین‌المللی نیز با رکود مواجه خواهد شد. هم‌اکنون می‌توان مدعی شد که پروژه‌های مشترک، مقالات علمی مشترک، و دوره‌های مشترک تحصیلی با سکتها، اگرچه ناقص، مواجه شده‌اند و نیاز به باز توانی دارند.»

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، با عنوان اینکه دوران شیوع کرونا فرصت‌هایی را نیز پدید آورده

علاقه‌مند گسترش روابط هستند هر روز می‌توانیم شاهد برداشته شدن گام‌های بیشتری برای گسترش و پیشرفت روابط دو جانبه باشیم.»

مشاور ارشد وزیر امور خارجه ایران

دکتر مهدی سنایی، مشاور ارشد وزیر امور خارجه ایران و سفیر سابق ایران در روسیه، حضور وزرای علوم دو کشور را نشان‌دهنده اهمیت برگزاری این اجلاس برشمرد و گفت: «بی‌تردید همکاری‌های دانشگاهی یکی از محورهای اصلی روابط دو کشور ایران و روسیه است. این روابط بین دانشگاهی هم در ذات خود دارای اهمیت است و هم به فهم و شناخت بیشتر دو کشور از یکدیگر کمک می‌کند، همچنین می‌تواند پشتوانه دیگر روابطی چون سیاسی، اقتصادی و امنیتی قرار بگیرد.»

وی ضمن قدردانی از رؤسای دانشگاه‌های دولتی مسکو و تهران برای تأسیس و تقویت اتحادیه دانشگاه‌های دو کشور افزود: «از زمان تأسیس این اتحادیه مرتباً و هر ساله این نشست‌ها برگزار شده است. مدت پنج سال از تأسیس اتحادیه دانشگاه‌های ایران و روسیه می‌گذرد و لازم است ارزیابی از تفاهم‌نامه‌ها و اسناد به‌امضا رسیده نیز صورت بگیرد. یقیناً این اجلاس‌ها دستاوردهای بسیاری به‌همراه داشته است، اما تداوم آن نیازمند ارزیابی مجدد است تا نقاط قوت و ضعف شناسایی شود.»

دکتر سنایی، در ادامه با اشاره به بحران بیماری کرونا تصریح کرد: «این بحران به‌رغم همه سختی‌ها و دشواری‌هایی که ایجاد کرده است، برای حوزه آموزش بستر متفاوتی را در فضای مجازی فراهم آورده است. وبینارهای متعددی که برگزار می‌شود

نشان‌دهنده تسهیل ارتباطات، همچنین صرفه‌جویی در هزینه‌های رفت‌وآمد، اقامت و تشریفات است.»

مشاور ارشد وزیر امور خارجه، در پایان خاطرنشان کرد: «در حوزه آموزش حتی پیش از جدی‌شدن کرونا بحث استفاده از فضای مجازی از سوی استادان و دانشمندان مطرح شده بود. بر این اساس اگر کرونا هم برطرف شود، بسیاری از حوزه‌های آموزشی در فضای مجازی باقی خواهد ماند.»

رئیس دانشگاه تهران

دکتر محمود نیلی‌احمدآبادی، رئیس دانشگاه تهران، با اشاره به عملکرد دانشگاهی دو کشور ایران و روسیه در پنج سال اخیر گفت: «نتایج ارزیابی‌ها نشان‌دهنده آن است که برگزاری این نشست‌ها به افزایش رشد تبادل استاد و دانشجو منجر شده است، اگرچه رقم این تبادلات با توجه به در نظر گرفتن توانمندی‌ها و حجم نیازها می‌تواند بیشتر از آمار کنونی باشد. این نشست‌ها باعث توسعه روابط بین محققان و دانشگاهیان دو کشور شده است و امروزه می‌توانیم ادعا کنیم که اطلاعات ما از علایق و توانمندی‌های دانشگاه‌های دو طرف نسبت به گذشته بسیار بیشتر است.»

لوان جاگاریان:

برای گسترش و بهبود تبادلات علمی، هر دو طرف روسی و ایرانی همواره فعالیت‌های خوبی داشته‌اند و این امر مرهون تلاش‌های رؤسای دو دانشگاه دولتی مسکو و تهران و همچنین دیگر دانشگاه‌هاست.

دکتر کاظم جلالی: بهترین زبان نزدیکی نمایندگان دو کشور زبان علم، فن آوری و دانش است که شما دانشگاهیان نمایندگان این زبان را بر عهده دارید.

دکتر مهدی سنایی:

این روابط بین دانشگاهی هم در ذات خود دارای اهمیت است و هم به فهم و شناخت بیشتر دو کشور از یکدیگر کمک می‌کند، همچنین می‌تواند پشتوانه دیگر روابطی چون سیاسی، اقتصادی و امنیتی قرار بگیرد.

است، افزود: «فرصتی که بیندیشیم تاکنون چه کرده‌ایم و می‌خواهیم به کجا برویم. اکنون فرصتی پیدا شده که به زیرساخت‌های نرم و ساماندهی علمی در درون کشور و در میان کشورها و منطقه بپردازیم تا در پسا‌کرونا حرکت منطقی‌تر و با شتابی بیشتر داشته باشیم.»

وی در پایان تصریح کرد: «دسترسی آزاد اعضای هیئت علمی و محققان یک منطقه به دانش تولیدشده در هر کشور و تجمیع اطلاعات علمی و سهل‌الوصول بودن آن در سطح بین‌المللی و منطقه‌ای، اعتباردهی به مدارک دانشگاه‌های کشورهای همکار و ایجاد پروتکل‌های مربوط، توسعه همکاری‌های دو و چندجانبه از طریق فضای سایبری، و انتقال تجارب مدیریتی و راه‌حل‌های توسعه اقتصاد دانشگاهی می‌توان بستری‌هایی را برای جهش آتی همکاری‌ها فراهم آورد.»

سفیر روسیه فدراتیو در ایران

در ادامه اجلاس، لوان جاگاریان، سفیر روسیه فدراتیو در ایران، بیان کرد: «ما اهمیت خاصی برای همکاری‌های علمی قائل هستیم و هم‌اکنون می‌توان گفت شراکتی راهبردی در این زمینه وجود دارد. برای گسترش و بهبود تبادلات علمی، هر دو طرف روسی و ایرانی همواره فعالیت‌های خوبی داشته‌اند و این امر مرهون تلاش‌های رؤسای دو دانشگاه دولتی مسکو و تهران و همچنین دیگر دانشگاه‌هاست.»

سفیر روسیه فدراتیو در ایران، تصریح کرد: «با وجود شرایط جدید کرونایی نیز می‌توانیم به‌صورت مجازی در مورد گسترش روابط ایران و روسیه به توافقات لازم دست یابیم.»

وی در ادامه، در خصوص گسترش زبان روسی خاطرنشان کرد: «رایزنی فرهنگی برای تدریس زبان فارسی در روسیه صورت گرفته است و آموزش زبان روسی در دانشگاه‌های ایران انجام شده است؛ همچنین، رایزنی‌های فرهنگی دیگری نیز برنامه‌ریزی و برخی از آن‌ها محقق شده است.»

سفیر ایران در روسیه فدراتیو

دکتر کاظم جلالی، سفیر ایران در روسیه، نیز با بیان اینکه تشکیل اتحادیه دانشگاه‌های برتر دو کشور نویددهنده روابط عمیق آینده دو ملت است، افزود: «وقتی نخبگان یک کشور و دانشگاهیان در کنار هم جمع می‌شوند نشان‌دهنده آن است که داریم به فهم و زبان مشترکی نزدیک می‌شویم. امروز روابط ایران و روسیه در ابعاد نظامی، سیاسی، دفاعی و امنیتی رو به گسترش است. اما، به‌لحاظ فرهنگی نیز نیازمندیم بر اشتراکات فرهنگی با هدف نزدیکی دو ملت همکاری کنیم. بهترین زبان نزدیکی نمایندگان دو کشور زبان علم، فن آوری و دانش است که شما دانشگاهیان نمایندگان این زبان را بر عهده دارید.»

وی افزود: «با همکاری نزدیک نیروهای علمی، تبادل دانشجو، تقویت زبان روسی در ایران و زبان فارسی در روسیه، همچنین گردهمایی کسانی که

روسی همکاری‌های خوبی داشتند، اما توسعه همکاری در حوزه‌های دیگر هم لازم است و یکی از روش‌هایی که می‌توان همکاری‌ها را بیشتر توسعه داد طرح‌های مشترک با سرمایه‌گذاری مشترک دانشگاه‌هاست.»

رئیس دانشگاه تهران، با تأکید بر نقش جوانان در آینده و توسعه کشور گفت: «ما باید از این فضای پیش‌آمده استفاده کنیم تا جوانان دو کشور به‌ویژه در دانشگاه‌ها بیشتر با هم ارتباط داشته باشند. قرار بود تا در این نشست جوانان هم حضور پیدا کنند که امیدواریم در قالب وینار حتماً بتوانیم چنین نشستی را برگزار کنیم. این موضوع کمک خواهد کرد تا مشارکت بیشتری محقق شود. این جوانان‌اند که آینده روابط ما را تضمین می‌کنند و هر چه در این زمینه فعال‌تر شوند، قطعاً بهتر می‌توانیم در حفظ و توسعه همکاری‌ها بیش از گذشته اطمینان حاصل کنیم.»

وی با اشاره به بیانیه تدوین‌شده پنجمین اجلاس رؤسای دانشگاه‌های برتر ایران و روسیه خاطر نشان کرد: «محتوای این بیانیه عمدتاً برگرفته از نکات عنوان شده از سوی رؤسای دانشگاه‌های دو طرف است. همه علاقه‌مند به گسترش همکاری‌ها و مبادا این همکاری‌ها تبادل استاد و دانشجو و دوره‌ها و پروژه‌های مشترک است.»

رئیس دانشگاه دولتی مسکو دکتر ویکتور آنتونویچ سادونچی، رئیس دانشگاه دولتی مسکو، نیز گفت: «این اجلاس فعالیت خود را از آوریل ۲۰۱۷ آغاز کرده است که پس از آن به صورت توافقی اجلاس‌های مختلفی میان دانشگاه‌های دو کشور برگزار شده است. در اولین اجلاس رؤسای دانشگاه‌های برتر، رقابت‌پذیری و نقش پارک‌های علم و فناوری بررسی شد و در دومین اجلاس به بررسی وضعیت علمی دانشگاه‌های دو کشور پرداخته شد.»

وی افزود: «باید روابط علمی میان دو کشور توسعه پیدا کند و این روابط با وجود ویروس کرونا نیز ادامه یابد. امسال، به دلیل همه‌گیری کرونا، این اجلاس به صورت مجازی برگزار می‌شود و تا کنون دانشگاه‌های دو کشور در زمینه‌های مختلف به بررسی و فعالیت‌های علمی پرداخته‌اند.»

دکتر سادونچی، با بیان اینکه در سومین اجلاس رتبه‌بندی دانشگاه‌ها بررسی شده است، افزود: «همچنین، در چهارمین اجلاس که به میزبانی دانشگاه تهران برگزار شد، حمایت‌های ویژه‌ای در خصوص گسترش زبان فارسی و روسی صورت گرفت و در این دوره نیز شاهد گسترش روابط علمی و تبادل استاد و دانشجوییم.»

در بخش دیگری از این اجلاس، رؤسای دانشگاه‌های برتر دو کشور در خصوص موضوعات مختلف به ایراد سخنرانی پرداختند. پنجمین اجلاس رؤسای دانشگاه‌های برتر ایران و روسیه که با حضور مقامات علمی و سیاسی دو کشور، ۲۴ دانشگاه برتر روسیه و ۱۳ دانشگاه برتر ایران به همراه دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران، دانشگاه علوم پزشکی ایران و دانشگاه گیلان برگزار شد، با تدوین بیانیه و با تأکید بر گسترش همکاری‌های دوجانبه به کار خود پایان داد.

**دکتر نیلی احمدآبادی:
سطح همکاری‌های
آموزشی و پژوهشی
دانشگاه‌های ایران و
روسیه هنوز به سطح و
گسترش همکاری‌های
اقتصادی و سیاسی دو
کشور نرسیده و نیاز
است تا در این زمینه
تلاش‌های بیشتری
صورت گیرد.**

وی افزود: «طی چند سال گذشته حدود ۴۰ دانشجوی روسی و ۲۸ استاد از دانشگاه‌های روسیه در دانشگاه تهران و بیش از ۲۰ استاد از دانشگاه تهران در دانشگاه‌های روسیه حضور داشته‌اند. اخیراً نیز در نظر داشتیم تا ۱۳ دانشجو به روسیه اعزام کنیم که به دلیل شیوع کرونا این موضوع به تعویق افتاده است.»

به گفته رئیس دانشگاه تهران، سطح همکاری‌های آموزشی و پژوهشی دانشگاه‌های ایران و روسیه هنوز به سطح و گسترش همکاری‌های اقتصادی و سیاسی دو کشور نرسیده و نیاز است تا در این زمینه تلاش‌های بیشتری صورت گیرد.

وی با اشاره به شیوع بیماری کرونا و تأثیر این بحران در جهان، اظهار کرد: «ویروس کرونا جایگاه ویژه علم و فناوری را نشان داد. امروز، دنیا برای مقابله با این ویروس بیش از هر زمان دیگر به علم متکی است. هر چه ما در حوزه علم و فناوری پیشرفت بیشتری داشته باشیم، در مقابله با این بحران موفق‌تر عمل خواهیم کرد.»

دکتر نیلی احمدآبادی، در ادامه بیان کرد: «به علم باید از پایه تا کاربرد در تمام موضوعات به‌منزله زنجیره نگریست و دانشگاه‌ها باید محور اصلی علم بیش از گذشته توسعه پیدا کنند. لذا، دانشگاه‌های ایران و روسیه می‌توانند با مدیران و سیاستگذاران دو کشور صحبت کنند تا توجه آن‌ها به سرمایه‌گذاری در حوزه علم و فناوری بیشتر معطوف شود. با رویکرد و همکاری‌های علمی، آینده مردم تضمین خواهد شد، در غیر این صورت با آسیب‌های جدی مواجه خواهیم بود.»

رئیس دانشگاه تهران، تصریح کرد: «از زمان شیوع بحران کرونا، در دانشگاه تهران آموزش مجازی جایگزین آموزش‌های حضوری شد. همچنین، در این زمینه آنچه مهم است و باید بدان توجه داشت، آموزش‌های بین‌رشته‌ای است. به همین دلیل تلاش کردیم تا بین دانشگاه‌های مختلف کشور همکاری‌هایی صورت بگیرد که البته نتایج خوبی را به همراه داشت. با توجه به مسائل و مشکلات پیش‌آمده، دانشگاه‌ها باید با استناد به علم و دانشی که دارند به دولت در حوزه‌های اقتصادی و اجتماعی مشورت دهند و خوشبختانه در این زمینه گزارش‌های متعددی به دولت و مجلس ارائه شده است.»

وی ضمن پیشنهاد تشکیل کمیته‌ای بین دانشگاه‌های ایران و روسیه گفت: «با تشکیل این کمیته دانشگاه‌ها می‌توانند تجارب و یافته‌های خود را در زمینه ویروس کرونا با یکدیگر مبادله کنند تا با همکاری مشترک دانشگاه‌های دو کشور هر چه سریع‌تر بتوانیم بر این ویروس غلبه پیدا کنیم. این بحران بر همکاری‌های بین‌المللی تأثیر می‌گذارد، اما نکته قابل توجه این است که با توسعه فناوری اطلاعات می‌توانیم همکاری‌های آموزشی و پژوهشی را ادامه دهیم.»

دکتر نیلی احمدآبادی، عنوان کرد: «بر اساس توافق صورت‌گرفته قرار است تا دوره‌های مشترک بین دانشگاه‌های ایران و روسیه شکل گیرد. همچنین، نگران تبادل دانشجو بودیم که البته با استفاده از آموزش مجازی این مشکل رفع شده است. دانشگاه‌های دو کشور در حوزه زبان فارسی و

نشست مجازی شهر مجازی علم در ایران با سخنرانی دو استاد از دانشکده مطالعات جهان

علم به اقتضای ورود ما به دوره‌ای است که نهادهای مرتبط با علم در شهرها به وجود آمده است: پژوهش‌های برخط، کتابخانه‌های مجازی، مراکز اطلاع‌رسانی مجازی و نظایر آن. «همچنین، در بیان سوابق شکل‌گیری شهر علم به شهر جندی‌شاپور اشاره کرد که در دوره شاپور اول در زمان ساسانیان بر مبنای ظهور نهادهای علمی شکل گرفت و دانشکده پزشکی و دیگر نهادهای علمی در کنار آن رشد کرد و بعد ربع‌رشدی شکل گرفت. در واقع شهر مجازی علم، همان شهر علم است با تنوع خدمات ولی به ظهور و بروز فرامحلی و جهانی. دکتر عاملی رویکرد به فضای مجازی را رویکردی دوفضایی در همه بسترها عنوان کرد که باید بر پایه زیست‌بوم واقعی استوار گردد. منطق فضای مجازی از یک طرف و منطق شهر مجازی در طرف دیگر، مشخصات شهر مجازی علم را تعیین خواهد کرد. در حال حاضر نزدیک به ۱۵۰ میلیون دانش‌آموز، ۱ میلیون معلم، ۴ میلیون دانشجو و ۱۵۰ هزار عضو هیئت علمی در سراسر کشور، جمعیت شهر مجازی علم ایران را تشکیل می‌دهند. این استاد ارتباطات، فضای مجازی را ادامه فضای واقعی دانست و افزود: «ادامه ظرفیت ذهن چون دو بعد فرازمان و فرامکان را داراست، در ماهیت دیجیتال با سیستم و هم‌زمانی ارتباطات و با

سلسله‌نشست‌های مجازی آموزش عالی کلاسیک به آموزش عالی الکترونیکی (نشست ۵: شهر مجازی علم در ایران) به همت پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی در روز چهارشنبه ۲۹ مرداد ۱۳۹۹ با سخنرانی دو استاد از دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران، دکتر سعیدرضا عاملی و دکتر یونس شکرخواه برگزار شد.

دکتر عاملی، استاد ارتباطات دانشگاه تهران، نخست به بیان مفهوم «شهر» پرداخت و افزود: «شهر بر پایه تراکم جمعیت در کنار بافت روستایی شکل می‌گیرد و نهادهای شهری عامل شکل‌دهی مهمی است. شهر مجازی نیز بر اساس تراکم جمعیت، تراکم داده و تراکم ارتباطات محقق می‌شود.»

دبیر شورای انقلاب فرهنگی با این مقدمه وارد بحث شهر مجازی علم شد که به اقتضای بسیاری از نهادهای مرتبط با علم شکل می‌گیرد. دکتر عاملی پیشینه شهر مجازی علم ایران را ۱۱ سال پیش دانست که بر پایه پژوهشی در سال ۱۳۸۷ انجام شد و در ۱۳۸۸ پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی سه کتاب ایشان را با عناوین زیر منتشر کرد: شبکه‌های علمی مجازی، پژوهش‌های مجازی و متن مجازی؛ وی در ادامه سخنان خود افزود: «شهر مجازی

به صورت طبیعی و خودبه خودی و بدون برنامه شکل گرفته است. دولت چین با طی فرایند چند مرحله‌ای به انسجام فرایلت فرمی پیش رفت که هم‌افزایی و همگرایی را دنبال می‌کرد.

دکتر عاملی در پاسخ به این نقد که نظام شبکه‌ای ملی آموزشی، پژوهشی و تربیتی مانع نوآوری و استقلال دستگاه‌ها خواهد بود، به چهار قلمرو در این شبکه اشاره کرد و گفت: «فضای شهر مجازی علم ایران دارای چهار قلمرو و حوزه عملکردی است: ۱) قلمرو عمومی (تحت مدیریت و مقررات دولت)؛ ۲) قلمرو نقطه‌به‌نقطه یا اختصاصی مختص به هر واحد آموزشی با منطق مدیریت مرکزی و غیرمركزی که ظرفیت‌های پراکنده را به‌منصه ظهور می‌رساند؛ ۳) قلمرو بخش خصوصی (هم دریافت‌کننده و هم عرضه‌کننده خدمات که با برون‌سپاری متفاوت است)؛ و ۴) قلمرو ارتباطات و تعاملات بین‌المللی با رعایت پروتکل‌های بین‌المللی و امکانات و استانداردهای بین‌المللی.»

دکتر عاملی چنین فضایی را فضایی مشترک خواند که به تعبیر آلمانی‌ها هم‌افزا، هم‌گرا و یکپارچه است. یکپارچگی در آن عبارت است از ظرفیت به‌هم پیوسته، تبعیت از ضوابط، مقررات و قوانین و زیرساخت‌های فنی مشترک، و تکمیل ظرفیت‌ها. وی در تبیین مفهوم یکپارچگی به این مهم اشاره داشت که در منطق فضای مجازی یک تلاش به‌معنای همه تولید است در حالی که در منطق کار-اعم از کار دستی یا کار مکانیکی- یک تلاش به‌معنای یک تولید است؛ و در منطق کار مجازی، یک تولید به منزله متمایل به

بی‌نهایت تولید است. برای مثال، وقتی کتاب دیجیتال می‌شود و در معرض گذاشته می‌شود در واقع متمایل به بی‌نهایت امکان دریافت و مصرف است و افزود: «داده‌های آنالوگ یکبار باید به داده‌های دیجیتالی تبدیل شود؛ از نرم‌افزارهای تکراری در دانشگاه‌ها و مراکز بانکی و اداری باید پرهیز کرد. و این در حالی است که دامنه gov در کشور هنوز یکپارچه نشده است.»

دکتر عاملی عقلانیت سیستمی را عقلانیت هوش مصنوعی و عقلانیت فضای مجازی دانست که باید به تدریج و گام‌به‌گام، با پرهیز از موازی‌کاری، و سپس افزایش کیفیت کار در این محیط پیش‌رفت. وی شرایط کرونا را شرایطی دانست که به اجبار ما را

توجه به ماهیت رقومی و داده‌ای از جنس ذهن و با قابلیت ارتباطات فرامحلی، فضای مجازی معنا و تحقق پیدا می‌کند. در بستر دیجیتال، با ماهیت متفاوتی نسبت به ماهیت آنالوگ مواجهیم.»

دکتر عاملی از ظرفیت‌های متفاوت کار در این محیط سخن گفت و «شبکه ملی آموزشی، پژوهشی و تربیتی» را معرفی کرد. این شبکه تمامی ظرفیت‌های لازم برای انجام تمامی امور مربوط به آموزش و پژوهش کشور را، از دبستان و متوسطه تا دانشگاه، باید در بر بگیرد.

وی سپس، به فناوری‌های جدیدی اشاره کرد که تغییردهنده منطق جهان بوده است و از دو انقلاب بزرگ در محتوای دیجیتال

سخن گفت: انقلاب ۱ دیجیتال: تبدیل اطلاعات به داده، سیاست‌های فشار (-push ing policy) تبدیل اطلاعات آنالوگ به دیجیتال؛ و انقلاب ۲ دیجیتال: تبدیل داده به خدمات، کلاس درس، تجهیزات کمک آموزشی، و امور مرتبط با خدمات آموزشی. این دو انقلاب دنیا را به سمت ماهیت‌های ترکیبی پیش‌برد که همه قلمروها از جمله صنعت، حکمرانی، کشاورزی و آموزش را شامل می‌شود. دکتر عاملی، همچنین از شکل‌گیری صنعت ۴ سخن گفت.

به گفته دکتر عاملی، صنعت ۴ صنعت فیزیکی- سایبری شدن است و بخش صنعت را با ظرفیت‌های سایبری پیوند داده است و افزود: «امروز دولت آلمان در سند ۲۰۲۵، از ۵۴۰ میلیارد دلار ارزش‌افزوده هوش مصنوعی سخن می‌گوید.» وی صنعت را مفهومی عام خواند که کشاورزی ۴ و خدمات ۴ را نیز شامل می‌شود و از نظام

فیزیکی- سایبری کشاورزی (ACPS: Agricultural Cyber- netic Physical System) و هدف‌گیری نظام دقیق تولید سخن گفت: آنچه می‌خواهیم تولید کنیم، نه هر آنچه تولید شود.

ادامه‌بخش سخنان دکتر عاملی، ارتباط دستگاه‌ها با همه پدیده‌ها بود که ادامه بحث اینترنت همه پدیده‌هاست؛ هر پدیده‌ای که حضور هسته‌گونه داشته باشد و افزود: «در شرایطی که داده‌های بزرگ اکسپانسیو وجود دارد، ظرفیت‌ها بسیار معنادار است و برنامه‌ریزی جدی لازم است و اگر برنامه‌ریزی نشود، تشویش بروز خواهد کرد.»

به باور این استاد ارتباطات، شهر الکترونیکی یا شهر مجازی

دکتر عاملی: شهر مجازی علم به اقتضای ورود ما به دوره‌ای است که نهادهای مرتبط با علم در شهرها به وجود آمده است: پژوهش‌های برخط، کتابخانه‌های مجازی، مراکز اطلاع‌رسانی مجازی و نظایر آن.

*
دکتر عاملی: از ظرفیت‌های متفاوت کار در این محیط سخن گفت و «شبکه ملی آموزشی، پژوهشی و تربیتی» را معرفی کرد.

سه لایه کلی اشاره کرد. لایه نخست، زیرساخت‌های فنی است که در این لایه برای رسیدن به عدالت در دسترسی و هزینه‌ها مشکل جدی داریم. لایه دوم مناسبات تولیدی است که برای واحدهای برخط به داده، محتوا، ارائه و مشارکت نیاز داریم. این در حالی است که با محتوای کلاسیک وارد فضای مجازی شده‌ایم. لایه سوم چارچوب معرفتی و شناختی مسئله است. هر یک از لایه‌ها رمزگذاری خود را دارد که باید با هم هماهنگ شود. همچنین، بحث صحت‌سنجی میان استاد و دانشجو در این محیط بر پیچیدگی‌های آن می‌افزاید. دکتر شکرخواه در ادامه به انقلاب‌های معرفی‌شده دکتر عاملی اشاره داشت و از منظری دیگر چهار انقلاب را توصیف کرد: در انقلاب اول صنعت جایگزین حیوانات شد. در انقلاب دوم، آنالوگ به دیجیتال تبدیل شد. در انقلاب سوم، آنالوگ به دیجیتال بود. و انقلاب چهارم مجمع جهانی شکل گرفت. به باور این استاد رسانه، انقلاب چهارم درگیر چند اتفاق هم‌زمان بوده است، از جمله هوش مصنوعی که داده‌های بزرگ ذوب‌کننده و اقدام‌کننده شرایط فیزیکی با شرایط حتی بیولوژیکی بوده است. وی این مرحله را مرحله‌ای خطرناک و در عین حال پر قدرت توصیف کرد.

دکتر شکرخواه این نقد را وارد دانست که بدون آنالیز ملی در حوزه شهر علم، بدون فکر کردن به آن گام نهاده‌ایم. در مناسبات میانی یا تولیدی افراد هنوز آماده نیستند و دانشجو پیشروتر از استاد است. با باور ایشان جندی‌شاپور بر مبنای زیرساخت‌های وقت و در شرایطی معرفی شد که نهادها شکل گرفته بود.

این استاد ارتباطات و رسانه به سایت‌های اکسپوسیو (نمایشگر) اشاره کرد که بر اساس وسیله‌ای که این سایت‌ها با آن باز شود، نمایش آن تغییر می‌کند. در شرایط فعلی، وی دانشجویان را دارای ویژگی اکسپوسیو خواند، در حالی که مدرسان با آن قاصه دارند و سازمان‌ها تعریفی از آن ندارند و سازمان‌ها باید یادگیرنده باشند. به باور دکتر شکرخواه کرونا فرصت نیست بلکه خطر است؛ کرونا فشار آورد تا به سمت آموزش مجازی پیش برویم و اگر این فشار برداشته شود دوباره به وضعیت قبل باز خواهیم گشت. به باور وی نخست باید به دنبال همگراسازی بود.

به سمت فضای مجازی سوق داده است و ناگزیر به استفاده از این فضا شده‌ایم. این در حالی است که در نیمسال دوم تحصیلی مراکز آموزشی بسیار ضعیف عمل کردند و امکانات منسجم نبود. در حالی که با شکل‌گیری شهر علم مجازی در کشور می‌توانیم از این امکانات حتی در دوران پس از رفع کرونا در شرایط دیگر از جمله در شهرهای آلوده و در شرایط بروز بلایای طبیعی نیز بهره کافی و وافی را ببریم.

ایشان به تجربه کره جنوبی اشاره کرد و از چهار برنامه جامع در مسیر یکپارچگی حوزه علم و فناوری و کیفیت پیدا کردن خدمات عملی در کره سخن گفت: «برنامه جامع اول (۱۹۹۶-۲۰۰۰): ایجاد زیرساخت فناوری اطلاعات و ارتباطات در کلاس جهانی در مقاطع تحصیلی ابتدایی و دبیرستان؛ برنامه جامع دوم (۲۰۰۱-۲۰۰۵): بالابردن کیفیت آموزش از طریق امکان دسترسی باز به محتوای آموزشی و آموزش معلمان برای یکپارچه کردن فناوری اطلاعات و ارتباطات در فعالیت‌های آموزشی. همچنین، «سیستم ملی اطلاعات آموزشی»^۱ که وزارت آموزش به منظور تسهیل مدیریت الکترونیکی تمامی وظایف اداری توسعه داد؛ برنامه جامع سوم (۲۰۰۶-۲۰۱۰): ایجاد محیط‌های یادگیری پایدار با «یادگیری همه جا حاضر»^۲ و آموزش از طریق خدمات آموزشی منعطف و امن؛ برنامه جامع چهارم (۲۰۱۱-۲۰۱۵): تقویت آموزش و علم در توسعه منابع انسانی و با تأکید بر قدرت نرم‌افزاری اطلاعات به جای قدرت سخت‌افزاری آن.

ایشان تأکید کرد، شهر مجازی علم ایران، کار همگان را توسعه می‌دهد و محدودیتی برای ذی‌نفعان ایجاد نمی‌کند. در واقع، برنامه‌ریزی‌ای چند مرحله‌ای است تا بتوان مسیر استفاده بهینه ملی و جهانی از سرمایه علمی ایران را فراهم آورد و در گام نخست، انسجام بخشی در قالب نهادهای اصلی علم و فناوری است و در مرحله بعدی ایجاد فضای مگاپلت فرمی و هم‌افزاکردن و همگرکردن سرمایه‌ها و قابلیت‌های علمی.

دکتر شکرخواه، استادیار گروه مطالعات اروپای دانشکده مطالعات جهان، دیگر سخنران این نشست بود و از منظر دیگری به طبقه‌بندی مباحث پرداخت. وی در خصوص شهر مجازی علم به

دکتر شکرخواه این نقد را وارد دانست که بدون آنالیز ملی در حوزه شهر علم، بدون فکر کردن به آن گام نهاده‌ایم. در مناسبات میانی یا تولیدی افراد هنوز آماده نیستند و دانشجو پیشروتر از استاد است.

1. National Education Information System (NEIS)
2. U-Learning

افتخارات

انتشار کتاب آثار منتخب مهدی سنایی در دانشگاه دولتی مسکو

دانشکده علوم سیاسی دانشگاه دولتی مسکو به ابتکار خود کتابی با عنوان «آثار منتخب مهدی سنایی» را به چاپ رساند.

در این کتاب، ترجمه بخش‌هایی از کتاب دکتر مهدی سنایی با عنوان روسیه: جامعه، سیاست و حکومت، همچنین برخی مقالات دیگر وی در حوزه روابط بین‌الملل گردآوری شده است. فصل‌های اول اثر از کتاب روسیه: جامعه، سیاست و حکومت چاپ انتشارات سمت اقتباس شده که فراتر از چارچوب معمول مطالعات سیاست و حکومت، به جوانب فرهنگی، مذهبی و هویتی روسیه نیز پرداخته است. فصل‌های بعد به سایر مقالات اختصاص دارد.

این کتاب در هشت فصل و ۳۰۲ صفحه چاپ شده است. این اثر با هزینه دانشگاه مسکو ترجمه و برای استفاده جوامع علمی، دانشجویان

و اساتید روسیه منتشر شده است، در طرح پشت جلد آن، علاوه بر نام‌بردن از دکتر مهدی سنایی با عنوان دانشیار دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران، به سابقه تدریس وی در دانشگاه دولتی مسکو و دانشگاه دولتی سن پترزبورگ نیز اشاره شده است.

دوره پسادکتری دکتر عرب‌احمدی در دانشگاه لیدن هلند

A Sociological Approach on the Immigration of the Iranian Baluchis to East Africa

Dr. Amirbahram Arabahmadi(arabahmadi@ut.ac.ir)
International Institute for Asian Studies
Leiden University
August 6 2020

دکتر امیربهرام عرب‌احمدی، مدیر گروه مطالعات مرکز و جنوب آفریقا، و مشاور بین‌الملل دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران با اخذ بورسیه هفت ماهه مؤسسه بین‌المللی فوق‌دکتری مطالعات آسیایی دانشگاه لیدن هلند، دوره پسادکتری خود را از بهمن ۱۳۹۸ تا مرداد ۱۳۹۹ در این دانشگاه معتبر اروپایی به اتمام رساند. دکتر عرب‌احمدی نخستین استاد ایرانی شرکت‌کننده در این مرکز معتبر علمی دوره پسادکتری بود. وی

پروژه خود را با عنوان «بررسی جامعه‌شناختی مهاجرت بلوچ‌های ایرانی به شرق آفریقا و نتایج فرهنگی-اجتماعی حاصل از آن» با موفقیت به پایان رساند و طی وبیناری با حضور ۱۳۰ نفر از کشورهای مختلف، از پروژه علمی خود دفاع کرد.

در این پروژه علمی که در سطح جهان موضوع نه‌چندان شناخته‌شده مهاجرت بلوچ‌های ایرانی‌الاصل به کشورهای امروزی تانزانیا (زنگبار)، کنیا، اوگاندا، سومالی و کنگوی دموکراتیک برای نخستین‌بار بر اساس اسناد و مستندات موجود و مطالعات میدانی نویسنده در شرق آفریقا بررسی شد با استقبال شرکت‌کنندگان در وبینار و

مؤسسه بین‌المللی فوق‌دکتری آسیایی دانشگاه لیدن هلند همراه شد. بر این اساس مقرر گردید این پروژه در آینده‌ای نزدیک توسط دانشگاه لیدن و در قالب کتاب چاپ و منتشر شود.

رمان دکتر روح‌الله حسینی، برنده جایزه نخست سمپوزیوم دانشگاه علوم پزشکی تهران شد

رمان من هم کورونا گرفتم نوشته دکتر روح‌الله حسینی، برنده جایزه نخست هشتمین سمپوزیوم و پنجمین جشنواره ملی خودمراقبتی و آموزش بیمار، ویژه همه‌گیری کووید ۱۹ شد. این سمپوزیوم به همت دانشگاه علوم پزشکی تهران برگزار شده است.

<http://scpe.tums.ac.ir/>

سخنرانی‌ها، کارگاه‌ها و نشست‌های تخصصی

سلسله‌سخنرانی‌های مجازی دکتر ظریف در دانشکده مطالعات جهان

در سخنرانی سوم، در روز دوشنبه ۲۰ مرداد، تحلیلی از انتقال قدرت و بازیگران جدید ارائه کرد و به بیان منابع و مراکز جدید قدرت، بازیگران جدید و نقش و چالش‌های آن‌ها پرداخت. سخنرانی چهارم این استاد مطالعات امریکای شمالی در ۲۷ مرداد، به پایان هژمونی اختصاص داشت و هژمونی‌های منطقه‌ای و جهانی، نبرد قدرت‌های بزرگ و مطرح جهانی، و ظهور قدرت‌های جدید را بررسی کرد. و در سخنرانی پنجم و آخر، در روز دوشنبه ۳ شهریور ۱۳۹۹، درباره ایران و تغییرات جهانی سخن گفت. این سلسله‌سخنرانی‌ها به زبان انگلیسی و به صورت مجازی برگزار شد.

دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران، پنج سخنرانی تخصصی و مجازی را با سخنرانی دکتر محمدجواد ظریف، دانشیار گروه مطالعات امریکای شمالی دانشکده مطالعات جهان، با عنوان «جهان در حال گذار» به‌طور پخش زنده در اینستاگرام برگزار می‌کند. دکتر ظریف در نشست اول خود در روز دوشنبه ۶ مرداد ۱۳۹۹، در دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران، به بررسی اهمیت دوران گذار پرداخت. سخنرانی دوم دکتر ظریف در روز دوشنبه ۱۳ مرداد، به بررسی ویژگی‌های دوران گذار اختصاص داشت. دکتر ظریف در این نشست، مفاهیم مطرح در این عرصه، مفاهیم جدید متعاقب آن و تعریف هر یک و مباحث نظری آن را بررسی کرد.

نشست مؤسسه آموزشی و پژوهشی اتاق بازرگانی ایران در دانشکده

دکتر احسان رسولی‌نژاد، دانشیار گروه مطالعات روسیه، با دکتر حسین میرمحمدصادقی، رئیس مؤسسه آموزشی و پژوهشی اتاق ایران، دکتر مهدی تاجیک، معاون رئیس مؤسسه، مهندس خاقانی، مشاور رئیس مؤسسه به بحث و گفتگو نشستند. این نشست با هدف همکاری در برگزاری دوره‌های مشترک آشنایی با بازار تجاری کشورهای جهان برگزار شد.

نشست مؤسسه آموزشی و پژوهشی اتاق بازرگانی ایران با هیئت رئیسه دانشکده مطالعات جهان در روز سه‌شنبه ۱۰ تیر ۱۳۹۹ در اتاق شورای دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران برگزار شد. در این نشست دکتر محمد سمیعی، رئیس دانشکده مطالعات جهان، دکتر ناهید پوررستمی، معاون آموزشی و پژوهشی دانشکده، دکتر جهانگیر کرمی، معاون اداری و مالی دانشکده،

دیدار رئیس اداره همکاری‌های فرهنگی هند با رئیس دانشکده مطالعات جهان

تجاری و سیاسی دو کشور و بر مشترکات تاریخی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی ایران و هند نیز تأکید داشتند. دکتر سینگ تأکید کرد، با وجود تحریم‌های سنگین آمریکا علیه ایران، از علاقه هند به ایران هرگز کاسته نشده است، گرچه برقراری روابط دشوار شده است. وی ابراز امیدواری کرد با همکاری‌های مشترک با دانشکده مطالعات جهان بتوان گام مؤثری در ارتقای این روابط در سطوح مختلف علمی، فرهنگی، تجاری و سیاسی برداشت. در خاتمه این نشست دکتر سینگ از کتابخانه دانشکده مطالعات جهان نیز بازدید کرد و ۳۳ جلد کتاب برای استفاده دانشجویان و علاقه‌مندان به مطالعات هند، در موضوعات مختلف، به کتابخانه این دانشکده اهدا کرد. دکتر سینگ در این دیدار دفتر یادبود دانشکده را نیز امضا کرد.

دکتر ابهای کومار سینگ، رئیس اداره همکاری‌های فرهنگی هند، در روز سه‌شنبه ۷ مرداد ۱۳۹۹ با دکتر محمد سمیعی، رئیس دانشکده مطالعات جهان، دیدار و گفتگو کرد. در این نشست، با حضور دکتر جواد شعرباف، مدیر اجرایی کارگاه‌های آموزش بین‌الملل دانشکده مطالعات جهان، دکتر مازیار مظفری فلارتی، استادیار گروه مطالعات هند، و دکتر حمیده مولایی، استادیار گروه مطالعات هند، در خصوص برگزاری کارگاه‌های مشترک آموزشی، وینار و- پس از دوران پاندمی کرونا- سمینارهای مشترک، تبادل استاد و دانشجو و امضای تفاهم‌نامه‌های همکاری میان مؤسسات و مراکز علمی، فرهنگی، تجاری و پژوهشی و دانشگاه‌های هند سخن گفته شد. دو طرف بر اتخاذ دیپلماسی عمومی برای تقویت روابط

نشست سفیر جدید نیکاراگوئه در دانشکده مطالعات جهان

میان دو کشور، تبادل استاد و دانشجو، برگزاری کارگاه‌های مشترک و متعاقب آن کمک به گسترش روابط علمی، پژوهشی، فرهنگی و تجاری به گفتگو پرداختند.

سفیر نیکاراگوئه ضمن تأکید بر برقراری ارتباط میان دانشگاه، صنعت و جامعه، بر اهمیت نقش دانشگاه‌ها و به‌ویژه دانشگاه تهران اشاره داشت. همچنین، در شرایط فعلی همه‌گیری کرونا در جهان، ضمن تشکر از ارسال تجهیزات پزشکی ایران به این کشور، نیکاراگوئه را با حدود ۶ میلیون جمعیت و با دو فصل مرطوب و بارانی و تراکم جمعیت کم در شهرها و روستاها، در وضعیت کنترل کرونا اعلام کرد.

با هدف تحقق همکاری‌های بیشتر، دو طرف بر لزوم برگزاری جلسات مشترک تأکید کردند.

ایساک لنین براوو، سفیر جدید جمهوری نیکاراگوئه در تهران، با دکتر محمد سمیعی، رئیس دانشکده مطالعات جهان، و دکتر مریم حق‌روستا، رئیس مرکز پژوهشی کشورهای اسپانیایی‌زبان در روز سه‌شنبه ۴ شهریور ۱۳۹۹، در سالن شورای دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران دیدار و گفتگو کرد.

پیرو امضای تفاهم‌نامه همکاری میان دانشگاه تهران و دانشگاه نیکاراگوئه، این نشست برای برقراری ارتباط بیشتر و عملیاتی کردن تفاهم‌نامه برگزار شد. لنین براوو ضمن ابلاغ پیام دوستی رئیس‌جمهور نیکاراگوئه به ایران، به رشته مطالعات ایران دانشکده ابراز علاقه کرد و به بیان اهمیت شناخت ایران از منظر ایرانیان و نه از منظر غربیان پرداخت. در این نشست دو طرف برای برقراری همکاری‌های مشترک

دیدار معاون رئیس نمایندگی استرالیا در ایران از دانشکده مطالعات جهان

در این نشست در خصوص تبادل استاد و دانشجو و مشارکت در برگزاری همایش‌های بین‌المللی و برقرار ارتباط با دانشگاه‌ها و مراکز علمی استرالیا نیز صحبت شد.

در خاتمه دکتر هورست از بخش‌های مختلف دانشکده، از جمله تالارها، کلاس‌ها، آزمایشگاه‌ها و کتابخانه دانشکده بازدید کرد.

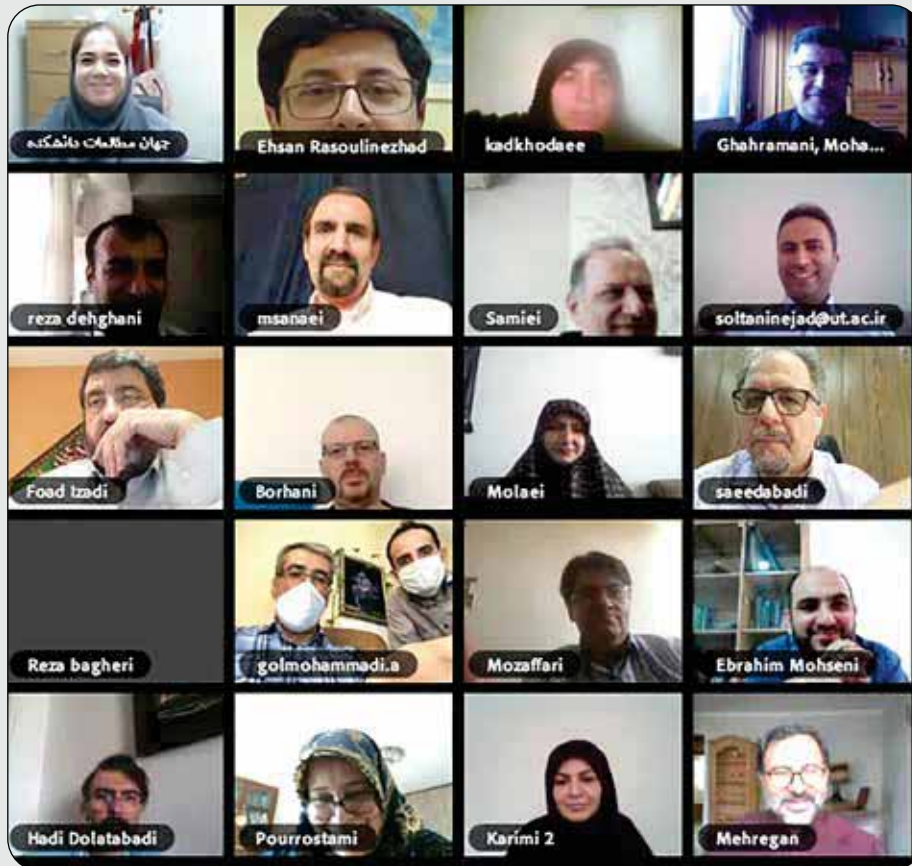
دکتر آکسل وین هورست، معاون رئیس نمایندگی استرالیا در ایران و سفیر سابق استرالیا در قطر، روز یک‌شنبه ۱۶ شهریور ۱۳۹۹ با دکتر سیدهادی برهانی، استادیار گروه مطالعات فلسطین، در دانشکده مطالعات جهان دیدار و گفتگو کرد.

در این دیدار دوسستانه با هدف آشنایی بیشتر با دانشکده مطالعات جهان، دکتر برهانی به معرفی دانشکده و رشته‌ها و فعالیت‌های آن پرداخت. همچنین همایش‌های بین‌المللی دانشکده را معرفی کرد و برای پذیرش مقاله در این کنفرانس‌های از مجامع علمی استرالیا دعوت کرد. دکتر هورست، ضمن تأکید بر اهمیت خاورمیانه و کشورهای اسلامی و عربی منطقه، به تبادل نظر در خصوص مسائل منطقه، از جمله فلسطین، با دکتر برهانی پرداخت.

نظر به قومیت‌ها و مذاهب مختلفی که هم در پهنه استرالیا و هم در پهنه ایران وجود دارد، تبادل آرای دو طرف در فضای تفاهم پیش رفت. دکتر هورست بر فضای گرم حاکم در مشرق‌زمین، به‌خصوص در میان ایرانیان، در قیاس با غرب، سخن گفت.

سی‌ونهمین شورای عمومی دانشکده مطالعات جهان در روز چهارشنبه ۲۶ شهریور ۱۳۹۹ به صورت مجازی برگزار شد

مقبول است. دانشگاه تهران در شرایط کرونا ناگزیر به حرکت به این سمت شد و آمادگی قبلی و بسترسازی مناسبی برای آن نداشت. در سال جدید با آمادگی بیشتری به این سمت حرکت کرده است.

دکتر ناهید پوررستمی، معاون آموزشی و پژوهشی دانشکده، ضمن تشکر ویژه از زحمات دکتر عاملی در زمان تصدی ریاست دانشکده و کمک به تأسیس رشته‌های جدید، و قدردانی از زحمات دکتر قهرمانی در زمان تصدی معاونت بین‌الملل دانشگاه، به بیان نکات آموزشی و پژوهشی در سال جدید تحصیلی پرداخت.

این نشست با تبادل نظرات اساتید دانشکده به کار خود پایان داد.

در نشست گزارش فعالیت‌های ۸ ماهه دانشکده از زمان شورای عمومی پیشین دانشکده در ۲۸ بهمن ۱۳۹۸، امور جاری دانشکده با توجه به شروع سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰، و گزارش دکتر احسان رسولی‌نژاد با عنوان «ارزیابی عملکرد آموزش مجازی در نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ در دانشکده مطالعات جهان» بررسی شد.

دکتر سمیعی، رئیس دانشکده مطالعات جهان، هشت ماه گذشته را حاوی اتفاقات مهمی دانست؛ از جمله، همه‌گیری کرونا، مشکلات اقتصادی کشور، تغییر ریاست دانشکده، و تغییر آموزش سنتی به آموزش مجازی در دانشگاه تهران. در آموزش عالی در مقطع تحصیلات تکمیلی، آموزش الکترونیکی، با توجه به بلوغ آموزشی دانشجویان، در سطح دنیا آموزشی

سلسله نشست‌های پیش‌رویداد همایش افول ایالات متحده از منظر امریکاشناسی

دبیر این نشست حمیدرضا غلامزاده، دانش‌آموخته مطالعات امریکای شمالی از دانشکده مطالعات جهان بود.

مؤسسه مطالعات اروپا و امریکای شمالی نشست «افول ایالات متحده از منظر امریکاشناسی» را در روز شنبه ۲۹ شهریور در تالار ملل دانشکده مطالعات جهان برگزار کرد.

دکتر زینب قاسمی، رئیس مؤسسه مطالعات اروپا و امریکای شمالی این نشست مجازی را با همکاری دبیرخانه مجمع مصلحت نظام و دانشگاه جامع امام حسین (ع) برگزار کرد. این نشست پانزدهمین برنامه از سلسله نشست‌های پیش‌رویداد همایش بین‌المللی «افول ایالات متحده» محسوب می‌شود که این بار با سخنرانی اساتید دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران برگزار شد.

سخنرانان این نشست عبارت بودند از دکتر محمد مرنودی، مدیر گروه مطالعات امریکای شمالی دانشکده مطالعات جهان، با عنوان «بحران‌های هم‌زمان در امریکا و توفان پیشرو»، دکتر حسن حسینی، استادیار گروه مطالعات امریکا، با عنوان «امریکاشناسی از منظر و نگاه تمدنی، قاعده یا استثنا»، و دکتر حامد وفایی، استادیار دانشکده ادبیات و زبان‌های خارجی، با عنوان «معادله چینی در مواجهه با سناریوی افول ایالت متحده در آینده نظام بین‌الملل».

انتشار مقاله دکتر رسولی نژاد در مجله دانشگاه MIT

مقاله دکتر احسان رسولی نژاد، استادیار گروه مطالعات روسیه، به همراه اساتید ژاپنی در مجله Asian Economic Papers دانشگاه MIT آمریکا، با عنوان «تجارت روسیه و کشورهای آسیای شرقی / جنوب شرقی» منتشر شد. لینک مقاله https://www.mitpressjournals.org/doi/abs/10.1162/asep_a_00745

سخنرانی مشترک دکتر مرندي و دکتر قاسمی در مؤسسه بین‌المللی مطالعات آسیا

دکتر زینب قاسمی، استادیار گروه مطالعات آمریکای شمالی، دکتر محمد مرندي، مدیر گروه مطالعات آمریکای شمالی، و الاستیر کروک، و پیپ اسکوبر در نشست تخصصی با عنوان «آمریکا، ایران، چین و چشم‌اندازهای بحران جهانی» سخنرانی کردند. این نشست را مؤسسه بین‌المللی مطالعات آسیا برگزار کرده بود. <https://youtu.be/dSVKNS8xsbU>

اهم فعالیت‌های اعضای هیئت علمی

انتشار مقاله دکتر عاملی و دکتر مولایی در مجله WOS

مقاله مشترک دکتر سعیدرضا عاملی و دکتر حمیده مولایی در مجله Digital Journalism در ۸ ژوئیه ۲۰۲۰ منتشر شد.

این مقاله با عنوان

Election Journalism: Investigating Media Bias on Telegram during the 2017 Presidential Election in Iran در لینک زیر در دسترس علاقه‌مندان است. <https://doi.org/10.1080/21670811.2020.1777881>

انتشار مقاله دکتر الهام کدخدایی در Alahed News

مقاله دکتر الهام کدخدایی، استادیار گروه مطالعات غرب آسیا و شمال آفریقا، با عنوان «روز جهانی قدس ۲۰۲۰: رد عادی‌سازی و در آغوش وحدت» در Alahed News منتشر شد.

<https://www.english.alahednews.com>
1b/53240/269

اهم فعالیت‌های آموزش

تأسیس دو رشته جدید مطالعات ترکیه و مطالعات رژیم صهیونیستی در دانشکده مطالعات جهان

جذب می‌کند. ضمن تبریک به ریاست محترم دانشکده و همکاران محترم حوزه آموزش، توفیق هر چه بیشتر اساتید و دانشجویان این دو رشته جدید را در کنار سایر رشته‌ها آرزومندیم.

به‌همت ریاست دانشکده مطالعات جهان و معاونت پژوهشی، آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده، دو رشته جدید مطالعات ترکیه و مطالعات رژیم صهیونیستی در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ در مقطع کارشناسی ارشد دانشجوی

نخستین دفاع مجازی در دانشکده مطالعات جهان برگزار شد

نخستین دفاع مجازی در دانشکده مطالعات جهان در روز سه‌شنبه ۲۴ تیر برگزار شد.

الهام کارخانه، دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات امریکای لاتین از پایان‌نامه خود با عنوان «بررسی امکان توسعه صادرات غیرنفتی ایران به برزیل (۲۰۰۱-۲۰۰۸)» به‌طور مجازی دفاع کرد. استادان راهنمای این پایان‌نامه دکتر ناهید پورستمی و دکتر علی فیض‌اللهی، و استادان داور دکتر مریم حق‌روستا و دکتر جیران مقدم بودند.

مصاحبه پذیرش دانشجو در مقطع دکتری استعدادهای درخشان، سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰

مصاحبه پذیرش دانشجو در مقطع دکتری استعدادهای درخشان در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ در روز سه‌شنبه ۲۵ شهریور ۱۳۹۹ در دانشکده مطالعات جهان برگزار شد.

ده متقاضی در چهار رشته مطالعات آمریکا (۲ نفر)، مطالعات روسیه (۵ نفر)، مطالعات فرانسه (۱ نفر)، و مطالعات هند (۲ نفر) توسط اساتید گروه‌های مربوط به‌صورت مجازی مصاحبه شدند.

دکتر محمد سمیعی، رئیس دانشکده مطالعات جهان، به‌اتفاق دکتر ناهید پورستمی، معاون آموزشی و پژوهشی دانشکده، از روند برگزاری مصاحبه‌ها بازدید کردند.

اسامی پذیرفته‌شدگان از طریق سازمان سنجش اعلام خواهد شد.

اهم فعالیت‌های دانشجویی

سیاست‌های فرهنگی در آسیای شرقی

کتاب سیاست‌های فرهنگی در آسیای شرقی؛ پویایی‌شناسی روابط دولت، هنر و صنایع خلاق با گردآوری «های کیونگ لی» و «لورین لیم» و ترجمه توحید اسدی، دانشجوی دکتری مطالعات امریکا در دانشکده مطالعات جهان، به همت سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی منتشر شد.

سیاست‌های فرهنگی در آسیای شرقی در ۳۹۲ صفحه در قطع وزیری به شماره شابک ۴-۳۱۶-۴۶۰-۶۰۰-۹۷۸ در سه بخش و دوازده فصل و مقدمه مفصل گردآورندگان در ۲۱ صفحه، در سال ۱۳۹۸ منتشر شده است.

به بیان نویسندگان در مقدمه، میان‌رشته نوظهور «سیاست فرهنگی» در حوزه‌های مختلف- از جمله مطالعات فرهنگی، جامعه‌شناسی فرهنگی، مطالعات سیاست‌گذاری عمومی، مطالعات رسانه و اقتصاد فرهنگی- توجه محققان را به‌خصوص در صنایع خلاق و اقتصاد خلاق به خود جلب کرده است. همچنین، آن را حوزه مطالعاتی مجزایی نمی‌شناسند، بلکه مضمونی مشترک در رشته‌های دیگر می‌خوانند. از طرفی، به رویکردهای تحلیلی گوناگون و گاه مستقل اقتصاددانان فرهنگی و نظریه‌پردازان منتقد فرهنگی در درک روابط میان دولت و فرهنگ اشاره می‌کنند. در این اثر تلاش شده است به معانی مختلف فرهنگ، از معانی آن در هنر و رسانه گرفته تا راه و رسم زندگی، پوشش داده شود. هدف اصلی این کتاب، بیشتر نمایش چشم‌انداز تاریخی، اجتماعی و سیاسی گسترده از سیاست‌های فرهنگی در هر یک از کشورها و بیان تحلیلی تفصیلی از چندملیتی است. «این کتاب متناظر با ذات میان‌رشته‌ای تحقیقات سیاست فرهنگی، رویکردهای رشته‌ای مختلف از تاریخ فرهنگی و تئوری‌های فرهنگی تا برندسازی ملی را با یکدیگر ترکیب می‌کند» (ص ۱۵).

نویسندگان ضمن انتقاد از اینکه به مطالعات سیاست‌های فرهنگی عمدتاً به‌مثابه مطالعات موردی خاص و غیرمداوم نگریسته می‌شود، دلیل آن را در دو چیز می‌دانند: یکی آنکه آگاهی علمی و پژوهش درباره سیاست فرهنگی در غرب اروپا و امریکای شمالی در مقایسه با سایر نقاط جهان زودتر آغاز

شده و پیشرفت داشته است؛ و دوم به موانع زبانی اشاره دارند که سبب توزیع نامتناسب برون‌دادهای پژوهشی در قلمروهای زبانی مختلف شده است. مانع توزیع زبانی به‌قدری قوی است که منابع این اثر در انتهای هر فصل، بیشتر منابع انگلیسی است.

نویسندگان در آسیب‌شناسی حوزه مطالعاتی سیاست فرهنگی، به تمایل به مطالعه فرهنگ و قابلیت‌های مهم و انعکاسی آن اشاره دارند و مانع جدی را بی‌توجهی به اجزای کلیدی سیاست فرهنگی، از جمله دولت، سیاست‌ها و بروکراسی می‌دانند.

در بخش اول با عنوان «شکل‌گیری هویت فرهنگی و ملت‌سازی» در چهار فصل، تصورات بروکراتیک در شهر جهانی: هنر و فرهنگ در سنگاپور (فصل ۱) نوشته ترنس چونگ، تفاوت فرهنگی؛ هویت ملی و سیاست فرهنگی در تایوان (فصل ۲) نوشته لی جونگ وانگ، بازی‌های آنلایین و هویت‌های ملی چینی (فصل ۳) نوشته آنتونی فانگ، و برندسازی ملی در کره (فصل ۴) نوشته کیوون هونگ بررسی شده است.

بخش دوم به تمایلات میان فرهنگ و دولت اختصاص دارد و در چهار فصل موارد زیر پوشش داده شده است: فرهنگ و دولت از چشم‌انداز کره (فصل ۵) نوشته های کیونگ لی؛ تعامل و مطابقت: تئاتر سنگاپور به‌عنوان یک جامعه مدنی (فصل ۶) نوشته لورین لیم؛ بازگشت به شرق در سیاست فرهنگی: زمامداری فرهنگی و حکمرانی فرهنگی در تایوان و چین (فصل ۷) نوشته جری سی. وای. لیو؛ و تغییر پارادایم در سیاست فرهنگی محلی در ژاپن (فصل ۸) نوشته ماری کوبایاشی.

در بخش سوم و آخر این اثر با عنوان «ظهور سیاست صنایع خلاق»، چهار فصل زیر را می‌خوانیم: اصلاح نظام فرهنگی: فرهنگ، خلاقیت و نوآوری در چین (فصل ۹) نوشته مایکل کین و الن جینگ ژائو؛ صنایع خلاق، خوشه‌های خلاق در سیاست فرهنگی در شانگ‌های (فصل ۱۰) نوشته ژین گو؛ توسعه اقتصاد خلاق: رویکرد شبکه‌ای در پنج شهرداری تایوان (فصل ۱۱) نوشته هسینائو لینگ چانگ؛ و صنعت فیلم در ژاپن؛ پیشروی بدون کمک فعالانه از طرف حکومت؟ (فصل ۱۲) نوشته نوبوکو کاواشیما.

در هر فصل، با وجود نویسندگان متعدد، ساختار یکدست تحلیلی و توصیفی عنوان مورد بحث با ارجاع به منابع مهم و به‌روز، نتیجه‌گیری و طرح پیشنهادهای اصلاحی، پی‌نوشت‌های احتمالی، و در انتها فهرست منابع حفظ شده است.

تمرکز اصلی اثر به پنج کشور چین، ژاپن، سنگاپور، کره جنوبی و تایوان است. منطقه آسیای شرقی رشد و مدرن‌سازی سریع اقتصادی و تغییرات سیاسی و اجتماعی پویایی در دهه‌های گذشته داشته است و ظرفیت بالقوه و فعالانه‌ای در اقتصاد جهانی هم به‌عنوان تولیدکننده و هم به‌عنوان مصرف‌کننده به‌شمار می‌رود.

زهره جلال‌زاده

کارشناس ارشد زبان‌شناسی

دو مذاقه دیگر این نویسندگان معطوف به اندک‌بودن مطالعات درباره سیاست‌های فرهنگی آسیای شرقی در برابر حجم وسیع آن در زمینه فرهنگ عام آسیای شرقی است. در متون موجود عموماً درباره نقش‌های فرهنگ عامه در ملت‌سازی و برندسازی ملی سخن گفته شده است، اما به معانی و مفاهیم ملی و منطقه‌ای سیاست‌های دولتی در مورد تولید، توزیع و استفاده فرهنگی توجه اندکی شده است. این در حالی است که مطالعات آسیا حوزه وسیعی از تحقیقات با کانون‌های توجه متفاوت به فرهنگ و زبان و سیاست و دفاع را شامل می‌شود. در این اثر به این خلأ توجه شده و تلاش شده پویایی‌شناسی روابط دولت، هنر و صنایع خلاق در کشورهای آسیای شرقی پوشش داده شود. از جمله عملکردهای سیاست فرهنگی در سطوح مختلف به موارد زیر اشاره شده است: گفتمان دولتی فرهنگ، اجرای سیاست در سطوح دولتی، درک بخش فرهنگی از اقدامات فرهنگی، گفتمان فرهنگی در رسانه و محافل روشنفکری، تعامل سازمان‌های فرهنگی با شهروندان و زندگی روزانه مردم.

به گفته مؤلفان در این اثر، آسیای شرقی صرفاً بر اساس موقعیت جغرافیایی تعریف نشده، بلکه به مجاورت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی توجه شده است. از جمله وجوه مشترک این کشورها به موارد زیر اشاره شده است: رشد اقتصادی و پیشرفت صنعتی به رهبری دولت در نیمه دوم قرن بیستم؛ میراث فرهنگی کنفوسیوسی مشترک در میان آن‌ها که برای وفاداری، سختکوشی، آموزش و حفظ مسئولیت جمعی ارزش قائل است؛ تنش‌های پیچیده تاریخی و ایدئولوژیکی «از درون» که محصول تاریخ استعماری، مناقشات عقیدتی و جنگ سرد است. به پیش‌بینی نویسندگان، در سال‌های آتی با رشد نفولبرالیسم در سیاست و اقتصاد کشورهای آسیای شرقی مواجه خواهیم بود.

ساختار این اثر، با ترجمه‌ای روان و خوش‌خوان، در سه بخش به‌هم‌پیوسته و مرتبط با سیاست با عناوین زیر استوار است: شکل‌گیری هویت فرهنگی و ملت‌سازی، مذاکرات میان دولت و فرهنگ، و ظهور سیاست صنایع خلاق. سیاست‌های فرهنگی در آسیای شرقی به‌طور چشمگیری از فاکتورهای منطقه‌ای، تاریخی و جغرافیایی و نیز سیاست‌های داخلی اثرپذیر است.

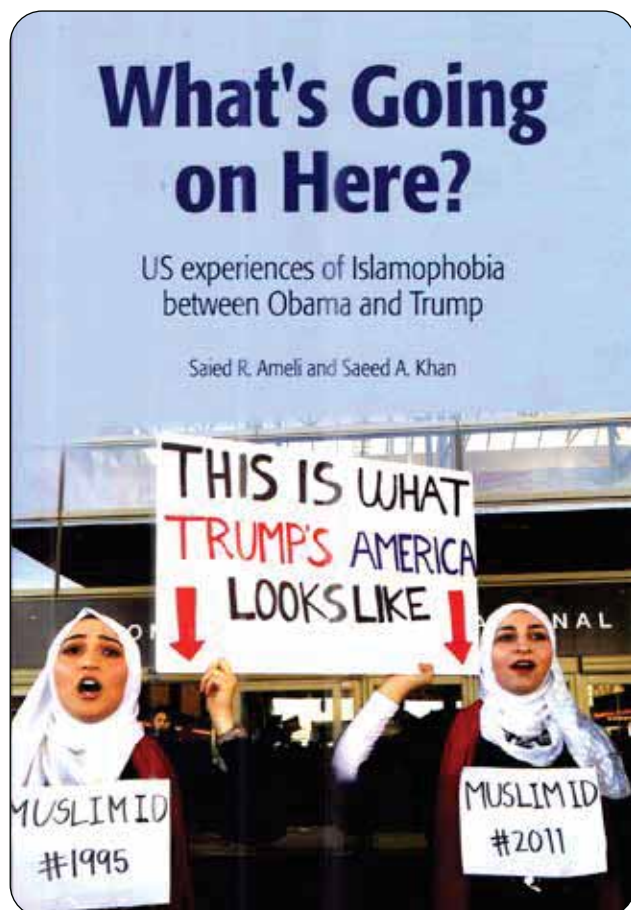
معرفی کتاب

بازبینی کتاب

اینجا چه می‌گذرد؟

تجربیات اسلام‌هراسی ایالات متحده

بین [دولت] اوباما و ترامپ

تألیف دکتر سعیدرضا عاملی - استاد گروه ارتباطات و مطالعات امریکا دانشگاه تهران و سعید خان - استاد مرکز خاور نزدیک، آسیا و مطالعات جهانی دانشگاه ایالتی وایان امریکا (۲۰۲۰)

دکتر سعیدرضا عاملی و دکتر سعید خان^۱ در جدیدترین کتاب خود، اینجا چه می‌گذرد؟ تجربیات اسلام‌هراسی ایالات متحده بین [دولت] اوباما و ترامپ^۲ که به‌تازگی از سوی انتشارات مؤسسه اسلامی حقوق بشر لندن منتشر شده است، ابراز می‌کنند: «مسلمانان از ابتدای مراحل اولیه در تأسیس ایالات متحده نقش داشته‌اند» و نقش و حضور تاریخی در امریکا دارند. این کتاب نمونه مناسبی از شرح چگونگی استعمار تاریخ ایالات متحده به‌دست می‌دهد. نویسندگان در این کتاب، گزارشی همراه با جزئیات از تجربه مسلمانان در امریکا را با واقعیت‌های جالب و تحلیلی کامل در مورد چیستی و شدت این نوع تجربیات ارائه کرده‌اند.

کتاب با بیانیه‌ای آغاز می‌شود که برای بسیاری از مورخان استعمار شوک‌آور و تکان‌دهنده است: «تاریخ اسلام در امریکا به پیش از تأسیس این کشور، یعنی نزدیک به ۸۰۰ سال پیش باز می‌گردد. شواهد علمی وجود دارد که کاشفان مسلمان در اوایل سلطنت عبد الرحمن سوم کوردوبا^۳ در اوایل تا اواسط قرن ۱۰، قاره امریکا را کشف کرده‌اند» (ص ۸).

ایوان فن سیرتما^۴، مورخ آفریقایی-آمریکایی/گویانی در کتاب *آن‌ها قبل از کلمب آمدند*^۵ که در سال ۱۹۷۶ منتشر شده است، این استدلال را مستند ساخته است، اما در عین حال مورد حمله شدید مورخان سفیدپوست قرار گرفته است.

عاملی و خان مختصراً به تاریخ مسلمانان در ایالات متحده می‌پردازند، اما تمرکز کتاب بر وضعیت امروز مسلمانان در امریکاست. نویسندگان رویکرد ویژه و جامعی را در مطالعه اتخاذ می‌کنند. آن‌ها نگرش دولت امریکا به مسلمانان را از دیدگاه بین‌المللی و داخلی می‌دانند. حمایت دولت ایالات متحده از دیکتاتورهایمانند عربستان سعودی با تلاش آن‌ها علیه نیروهای ضد امپریالیستی در

جهان اسلام حاصل می‌شود و تا حدود زیادی مشخص می‌کند که مسلمانان در ایالات متحده چگونه مشاهده می‌شوند.

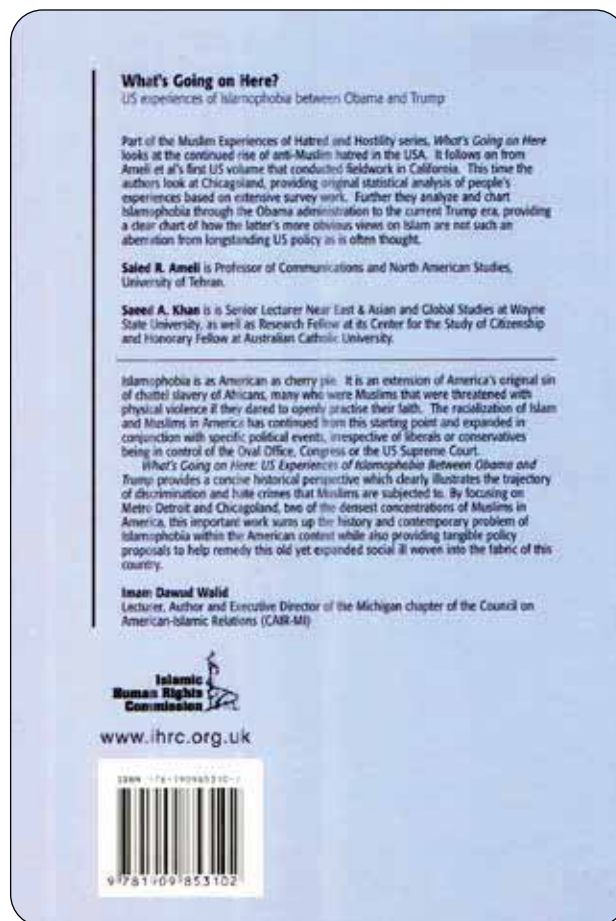
مؤلفان رویکردی را اتخاذ می‌کنند که ترکیبی از تجزیه و تحلیل اسلام‌هراسی و مبارزه علیه آن است. نمونه بارز مورد کیت الیسون^۶ از مینه‌سوتاست. وی نخستین مسلمانی است که به نمایندگی در کنگره ایالات متحده انتخاب شد و سوگند وفاداری خود را به پدر بنیانگذار امریکا و توماس جفرسون رئیس‌جمهور سوم، با به‌دست گرفتن قرآن اعلام کرد. الیسون آفریقایی-آمریکایی و بخشی از سنت تاریخی مسلمانان است که در آفریقا ریشه شده و به امریکا منتقل شده‌اند. تخمین زده می‌شود ۲۰ درصد از آفریقایی‌های برده مسلمان بوده‌اند. سفیدپوستان محافظه‌کار الیسون را متهم به اسلام‌گرایی مخفیانه کردند که قصد داشت قانون شریعت را در زمانی که نماینده کنگره بود، اجرا کند. آن‌ها ادعا کردند که سوگند الیسون باطل است، زیرا قرآن کتاب مقدس نیست و بنابراین بیانیه وی باطل و بی‌معناست.

نویسندگان به ویژگی‌های عجیب در تاریخ اسلام در امریکا

است: خبرچینی، نفوذ به مساجد توسط اف.بی.آی، نظارت شدید، مصاحبه‌های منظم در خانه توسط مأمورین اف.بی.آی، همه جوی از خفقان علیه اسلام و فضایی برای حملات خشونت‌آمیز اسلام‌هراسانه ایجاد می‌کند. این فشارها همچنین، بر کسانی که با مسلمانان هم‌بستگی نشان می‌دهند، نیز اعمال می‌شود. برای مثال، نویسندگان از لاریشیا هاوکینز^۱، مسیحی و اولین زن امریکایی-آفریقایی تبار، یاد می‌کنند. وی زنی است که در دانشگاه واتون کالج مشغول به کار است و مؤسسه کوچک انجیلی را اداره می‌کند که حدود ۳۰ دقیقه از مرکز شهر شیکاگو فاصله دارد.

در دسامبر ۲۰۱۵، وی در فیسبوک اعلام کرد که حجاب خود را در هم‌بستگی با زنان مسلمان حفظ می‌کند تا نشان دهد که حجاب به هدف مشهود تبعیض، تعصب، آزار و اذیت و خشونت تبدیل شده است. با وجود اینکه وی شغلی دائمی و سابقه‌ای طولانی داشت، مدیران دانشگاه با فرستادن وی به مرخصی و پس از آن خاتمه‌بخشیدن به کار او، پاسخ حفظ حجاب او را دادند. دانشکده از فارغ‌التحصیلانش انتقادهای قابل توجهی دریافت کرد. برخی منتقدان از اهداکنندگان قابل توجه موقوفات ویتون بودند. آن‌ها تهدید کردند که از کمک‌های بیشتر خودداری خواهند کرد، مگر اینکه و تا زمانی که دانشکده علیه آنچه تصور می‌کردند اقدامی غیرقابل قبول برای اسلام و مسلمانان است دست بر دارد.

این کتاب شامل موارد بسیاری است که چگونه مسلمانان در امریکا زندگی و چگونه نژادپرستی و اسلام‌هراسی را تحمل می‌کنند و در زمینه‌ای نظری قرار داده می‌شوند. نویسندگان از مفهوم «جرایم نفرت» استفاده می‌کنند: «جنایات نفرت علیه افراد و گروه‌ها طیف گسترده‌ای از رفتارهای مجرمانه را شامل می‌شود، از جمله تبعیض، ارباب، آزار و اذیت، خرابکاری، حمله و قتل. این رفتارها از نظر شدت و تأثیر آن بر جامعه مسلمانان متفاوت است. این نوع جرایم اساساً در نفرت مشترک است. علاوه بر این، تمایل به خشونت در این نوع جرایم بیشتر از جرایم دیگر است» (ص ۹۳). نویسندگان در خصوص نژادی‌دیدن دین اسلام در ایالات متحده متذکر شده‌اند: «جنایات نفرت علیه مسلمانان در ایالات متحده با مفهوم نژادپرستی قابل توضیح است. ... با وجود تنوع نژادی جمعیت مسلمانان امریکا، مسلمانان در ایالات متحده از طریق نژاد تعریف می‌شوند. این بدان معناست که بر اساس ویژگی‌های نژادی، تهدیدی بالقوه شناخته می‌شوند. این هویت نژادی فرایندی است که توسط آن مسلمانان از طریق اختلافات نژادی مانند رنگ پوست، همچنین با ویژگی‌های فرهنگی درک شده از نمادهای اسلامی مانند ریش یا روسری شناسایی و برجسب‌گذاری می‌شوند. در حالی که مسلمان بودن ذاتاً مربوط به نژادی واحد نیست. مسلمانان از طریق خصوصیات نژادی داوری می‌شوند که با جنبه‌های فیزیکی و ظاهری مشخص می‌شود» (ص ۹۴).

اشاره می‌کنند. آن‌ها به‌خصوص، به رابطه ناسازگار بین جامعه اولیه مسلمانان که ایدئولوژی و عمل ریشه‌کرده در مبارزات نژادپرستی دارند، با گروهی از تازه‌واردان، به‌خصوص از دهه شصت قرن بیستم به بعد متمرکزند. «بخش اعظم این ناسازگاری محصول شک و تردید در مورد اعتبار اسلام است که مسلمانان امریکایی-آفریقایی تبار عملی کردند، به‌ویژه آن‌هایی که متعلق به امت اسلامی‌اند. با توجه به تأکید زیاد بر هویت نژادی، همچنین انگیزه‌های سیاسی ناسیونالیسم ملت سیاه، مسلمانان مهاجر از توانایی دستیابی به یک امر مشترک-یعنی یک زبان دربرگیرنده-احساس ناتوانی می‌کنند» (ص ۴۴).

زمینه‌یابی

نویسندگان یک فصل کامل را به اسلام‌هراسی و نژادپرستی در شیکاگو و دیترویت اختصاص داده‌اند. دیترویت شهری است که در آن والاس وارد محمد^۲، امت اسلام را تأسیس کرد. پس از ناپدید شدن اسرارآمیز وی، الیجاه محمد^۳ نهاد تازه‌تأسیس امت اسلام را به شیکاگو منتقل کرد و به‌دلیل کار مالکوم اکس^۴ و عضو برجسته نهضت وی، محمد علی، تمایز ملی کسب کرد. جامعه مسلمانان شیکاگو ۴۰۰ هزار عضو دارد که در میان آن‌ها بسیاری از فلسطینی‌ها قرار دارند. جامعه تحت آزار و اذیت روش‌مند دولت

شکل ۱. شدت تجربه انواع گونه‌های جرایم نفرت

شکل ۲. شدت تجربه جرایم نفرت به تفکیک نوع جرایم

پیمایش

نویسندگان کتاب با استفاده از چارچوب مفهومی یکپارچه و جامعی در خصوص جرائم نفرت، در سال ۲۰۱۹ پیمایشی در مورد تجربیات مسلمانان از نفرت، خصومت و تبعیض در ایالات متحده انجام داده‌اند. این پیمایش بر اساس ۳۳۴ پرسشنامه انجام شده است. این ماهیت فراگیر اسلام‌هراسی در ایالات متحده را نشان می‌دهد. داده‌های آن‌ها، جزئیات گسترده‌ای را راجع به تجربیات روزمره مسلمانان در خصوص نفرت نشان می‌دهد، اما نقطه‌امیدی نیز وجود دارد. مسلمانان بسیار خوش‌بینانه عمل می‌کنند که اگر افراد ارتباط شخصی بیشتری با مسلمانان داشته باشند، نگرش به آن‌ها و اسلام بهبود می‌یابد. نویسندگان نتیجه

می‌گیرند: «تماس بین فردی مؤثرترین پادزهر برای تصویرسازی منفی و لفاظی درباره مسلمانان است. این واقعیتی مشهود است» (ص ۱۴۶).

مسلمانان آمریکایی ماهیت فراگیر و تهدیدآمیز اسلام‌هراسی را در ایالات متحده تشخیص می‌دهند. با این حال، اگرچه میزان جرم و نفرت ضد اسلامی بسیار زیاد است، باید تأثیر منفی آن بر قربانیان نیز درک شود که این موضوع را با طبقه‌بندی آن بر اساس شدت درک شده می‌توان انجام داد.

در پنج گروه جرائم نفرت که در این کتاب طبقه‌بندی شده است، تجربه اسلام‌هراسی در بین مسلمانان در آمریکا به شدت تحت تأثیر «سیاست نفرت» قرار دارد، یعنی سیاست‌های اتخاذشده دولت با هدف قرار دادن جمعیت مسلمان. حدود سه‌چهارم از پاسخ‌دهندگان (۷۴/۴ درصد) «سیاست نفرت» را قدرتمندترین عامل تجربه اسلام‌هراسی عنوان کرده‌اند. پس از آن، «بازنمایی نفرت» (۶۹/۹ درصد) و «ایدئولوژی نفرت» (۶۸/۳ درصد) را بسیار نزدیک به سیاست نفرت درک کرده‌اند.

طبقه‌بندی جرایم نفرت در تایپ‌های پنج‌گانه، صرف‌نظر از قابلیت تحلیلی آن در آزمون رویکرد نظری در زمینه خاص کشورها، همچنین از نظر آسیب‌شناسی و سیاست‌گذاری، حوزه‌های بحرانی در این نوع جرایم در مورد منطقه یا کشور مطالعه‌شده را بهتر نشان می‌دهد.

«بازنمایی نفرت» عمدتاً مربوط به ایجاد نفرت از طریق رسانه‌های جمعی است. «ایدئولوژی نفرت» گسترده‌تر است و تمام موارد نفرت از اسلام، از جمله مشاهده اقدام‌ها یا گفتارهای بیان‌شده در جامعه علیه مسلمانان را شامل می‌شود. «نفرت عملی» به معنای

کل جامعه بی‌اندازه است. مسلمانان امریکایی پیش از این به خوبی در بافت اجتماعی وسیع تری ادغام شده‌اند. آن‌ها در انواع مشاغل خدمت می‌کنند و اکثر امریکایی‌ها احتمالاً نمی‌دانند که پزشک، معلم، کارمند بانک، وکیل، داروساز، دستیار خرده فروشی یا پاسخ‌دهنده اورژانس مسلمان است.

۴) تماس بین فردی مؤثرترین پادزهر برای تصاویر منفی و لفاظی درباره مسلمانان است. مردم به موقعیت‌هایی که در این زمینه ایجاد می‌شود، به مراتب بیشتر اعتماد دارند. تعامل با امریکایی مسلمان، اقدامی به مراتب معتبرتر از آن چیزی است که اسلام یا مسلمانان از طریق بیانیه شخص ثالث یا گزارش رسانه‌ها ارائه می‌دهند.

۵) روایت تحریف‌شده رسانه‌های اصلی منبع مهم اسلام‌هراسی است. مقابله با آن مستلزم بازنمایی کافی جوامع در همه ابعاد اقدامات رسانه‌ای، از جمله روزنامه‌نگاران، است که اخبار را پوشش می‌دهند. امروز نیازی اساسی برای پوشش عادلانه و منصفانه رسانه‌ای مسلمانان وجود دارد که بتوانند آزادانه در مورد همه موضوع‌ها صحبت کنند، نه اینکه به‌منزله نشانه‌های منفعل یا تبلیغاتی در قالب‌های اجتماعی فرم‌دهی شده ظاهر شوند.

۶) مبارزه با روایات رسانه‌ای مسموم در مورد امریکایی‌های مسلمان، به هوشیاری و تحقیقات گسترده رسانه‌ای نیاز دارد. این امر مستلزم این است که مسلمانان، به‌ویژه پس از انتشار مطلبی که تبلیغ منفی دارد، روایت خود را ارائه دهند. در چنین شرایطی، امریکایی‌های مسلمان باید از رسانه‌های در دسترس بخواهند که به آن‌ها فرصتی برای پیشبرد موقعیت جایگزین داده شود. در این نوع فعالیت‌ها، آمار و مستندات اهمیت محوری دارد.

۷) مسلمانان امریکایی باید با گفتن داده‌های غیرقابل‌انکار درباره جامعه خود، در گفتمان عمومی و ایجاد روایت خود سهیم باشند. برای دستیابی به این هدف، ایجاد روابط با روزنامه‌نگاران و سردبیران رسانه‌های مختلف بسیار مهم است. این امر باعث می‌شود تا دید بیشتر این افراد در زمینه منابع بالقوه، پایدار و دقیق برای روزنامه‌نگاری ایجاد شود.

درک شهروندان از تعلق داشتن به جامعه‌ای تحت نفرت است. این شهروندان عواقب آن را در زندگی روزمره با شدت کمتری (۴۱/۶ درصد) احساس می‌کنند. این در حالی است که حداقل میزان تجربه «نفرت به‌عنوان تبعیض»، (۳۳/۹ درصد) - به‌معنای تجلی اسلام‌هراسی به‌منزله تبعیض در روابط اجتماعی یا قوانین است.

موضوع حائز اهمیت در این پژوهش، بالابودن شاخص پراکندگی در آن نسبت به تحقیقات قبلی در مورد جرایم نفرت در امریکای شمالی و غرب اروپاست. بالابودن نسبی این شاخص، نشان‌دهنده همگنی کمتر داده‌ها و به‌عبارت دیگر، تنوع بیشتر در تجربه شخصی مسلمانان، به‌عنوان قربانیان جرایم نفرت در ایالت شیکاگو، است.

توصیه‌ها

توصیه‌هایی که از این پژوهش به‌دست آمده است با این واقعیت هولناک همراه است که اسلام‌هراسی مظهر نژادپرستی ساختاری در ایالات متحده است. ناآرامی‌های اجتماعی ناشی از قتل جورج فلویید به‌دست پلیس همین موضوع را ثابت می‌کند. این رویداد را می‌توان نقطه عطفی در سیاست ایالات متحده دانست که زمینه مناسبی را برای به‌چالش کشیدن نژادپرستی در این کشور فراهم می‌کند.

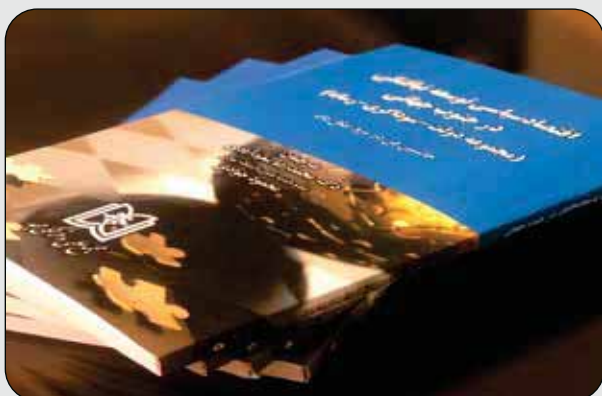
۱) دستگاه قضایی یکی از حوزه‌هایی است که مسلمانان می‌توانند از آن سود ببرند. راهبرد روزافزون رایج و موفق در به‌چالش کشیدن قوانین ضد اسلامی، به‌ویژه در مورد ایجاد اماکن عبادی، یکی از این موارد است. چالش‌های سیاستی در چندین ایالت موجب پیروزی جوامع اسلامی شده است، زیرا پس از اینکه دادگاه این نوع اقدامات را غیرقانونی اعلام کرد، پیروزی‌هایی حاصل شده است. دوم، جامعه مسلمانان آمریکا تنها هدف تعصبات نیست؛ نفرت پدیده‌ای متقاطع است.

۲) حملات علیه مسلمانان اغلب راجع به مسئله آزادی مذهبی نیست. این حملات همچنین، بر سایر موارد قانون (از جمله تحریم مسلمانان) تأثیر می‌گذارد، از جمله بر برخورداری از حمایت برابر، روند قانونی و حقوق اساسی. این موضوع مستلزم راهبردهای قانونی چند جانبه و همکاری با سایر امریکایی‌ها و گروه‌های تحت ستم است که باید با اشکال مختلف نفرت و تبعیض و حمله به آزادی‌ها مقابله کنند. این نوع همکاری و ایجاد ائتلاف باید به مبارزه با سخن‌گفتن از نفرت سیاستمداران گسترش یابد، که روشی بهینه برای به‌چالش کشیدن گفتار مسموم از طریق بسیج توده‌وار است که نه تنها مسلمانان امریکایی بلکه سایر گروه‌های حامی را در بر می‌گیرد.

۳) برای امریکایی‌های مسلمان ضروری است که هم‌بستگی‌های مدنی را تقویت کنند. این حتی در سطح همسایگان، دانش‌آموزان مدرسه و همکاران محقق می‌شود. تأثیر چند برابری چنین تعاملاتی در توانایی آن‌ها برای ایجاد احساسات مثبت در مورد

Saeed A. Khan
What's Going on Here? US experiences of Islamo-phobia between Obama and Trump
Abd Ar-Rahman III of Cordoba
Ivan van Sirtema
They Came Before Columbus
Keith Ellison
Wallace Fard Muhammad
Elijah Muhammad
Malcolm X
Larycia Hawkins

معرفی کتاب: اقتصاد سیاسی توسعه نیافتگی در جنوب جهانی: مجموعه دولت - سوداگری - رسانه

کتاب اقتصاد سیاسی توسعه نیافتگی در جنوب جهانی: مجموعه دولت سوداگری رسانه به قلم «جاستین فن درمرو» و «نیکل داد»، از محققان و مدیران ارشد دانشگاه استلنبوش آفریقای جنوبی، در سال ۲۰۱۹ میلادی از سوی انتشارات پلگریو مک میکلان در ۲۰۵ صفحه انتشار یافته است.

این اثر پژوهشی یکی از جدیدترین آثار علمی در حوزه توسعه نیافتگی به شمار می آید که با اتکا به داده ها و تحلیل کمی، اقدام به ارائه و تبیین چارچوبی نظری با عنوان «مجموعه دولت سوداگری رسانه کرده است.

این کتاب را دکتر محمد رضا سعیدآبادی، دانشیار دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران، و محمود جوادی، دانشجوی دکتری مطالعات منطقه ای دانشگاه تهران ترجمه کرده اند. ناشر اثر، انتشارات علمی و فرهنگی مجد، در بهار ۱۳۹۹ این اثر را در اختیار علاقه مندان قرار داده است.

تمرکز جغرافیایی این اثر پژوهشی بر جنوب جهانی، بر جذابیت و غنای محتوایی مجلد افزوده است، زیرا که مسئله توسعه و متعاقب آن، توسعه نیافتگی، اختصاص به کشورهای دارد که در محور جنوب قرار دارند و جغرافیا و انواع سرمایه این کشورها در خدمت توسعه یافتگی محور شمال (شمال جهانی) بوده است.

استدلال اصلی نویسندگان کتاب که خود را مجزا از جنوب جهانی نمی دانند، این است که، به رغم حضور قدرت های نوظهور و اشکال جدید «کمک های توسعه ای»، «تجارت» و «سرمایه گذاری»، رویه های اقتصاد سیاسی کماکان از نظام های تثبیت یافته انباشت ثروت حمایت می کند که به ضرر جنوب جهانی است. در واقع، پیام این کتاب به کشورهای در حال توسعه این است که مجموعه ای از کنشگری های دولتی، کسب و کار سوداگری و قدرت رسانه ای به توسعه انسانی منتج می شود، اما این توسعه با محدودیت هایی نیز روبه روست.

آنچه می توان خروجی و یافته اصلی تحلیل کمی و استدلال های این اثر دانست، ناظر بر این گزاره است که «کمک و سرمایه گذاری مستقیم خارجی باید با دیده تردید نگریسته شود و اینکه جنوب جهانی نباید این سرمایه گذاری ها را به صورت

خودکار پیشران های توسعه خود در نظر گیرد.»

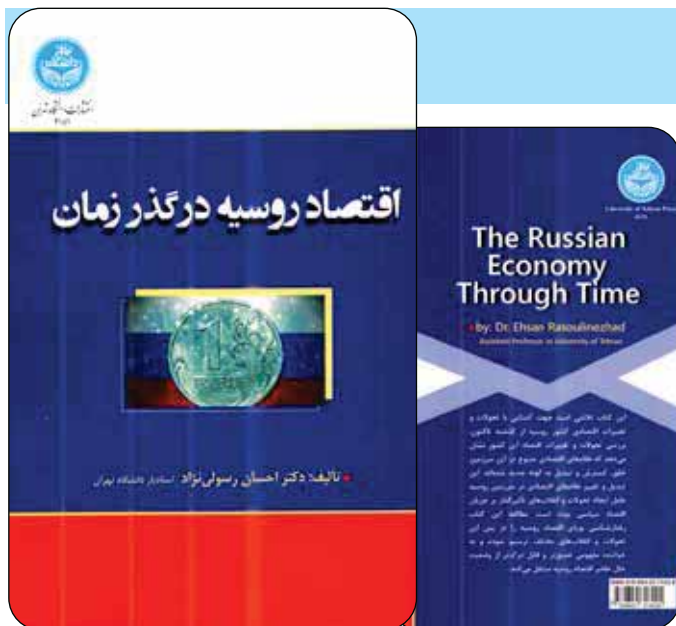
به دیگر سخن، یکی از یافته های کلیدی مجلد حاضر این است که هیچ مسیر میانبری به سوی توسعه وجود ندارد. توسعه باید فرایندی فراگیر، افزایشی و توانمندساز باشد. ورودی های اقتصادی شاید تسکین کوتاه مدتی به همراه داشته باشد، اما اگر «مجموعه دولت-سوداگری-رسانه» در سطح کشوری قابلیت های انسانی را بهبود نبخشد و درعین حال، بر محدودیت های ناشی از عناصر فضایی-زمانی تثبیت یافته غلبه نکند، این ورودی های اقتصادی که غالباً از سمت شمال جهانی و قدرت های نوظهور جاری می شود، بعید است به توسعه انسانی تبدیل شود.

کتاب حاضر در ۱۰ فصل به تبیین آنچه پرداخته است که به اختصار بیان شد. این کتاب «مجموعه دولت-سوداگری-رسانه» را به منزله چارچوبی تحلیلی برای درک اقتصاد سیاسی توسعه نیافتگی در جنوب جهانی معرفی می کند. مباحث توسعه یافتگی و توسعه نیافتگی دهه هاست که مورد توجه جوامع علمی و اجرایی در ایران قرار گرفته و بر همین اساس، مجلدات بسیاری تألیف یا ترجمه شده است. با این حال، انگیزه اصلی در ترجمه این اثر رویکرد و چارچوب بدیعی است که بن مایه این کتاب را تشکیل داده است.

امید است که ترجمه این اثر پژوهشی و به روز که دربرگیرنده چارچوبی مفهومی و نظری جدیدی است، سرآغاز نگرش آثاری گردد که نه تنها به نقد و بررسی ایده این کتاب می پردازند، بلکه بتوان به سمت تدوین الگویی بومی و ملی از توسعه یافتگی قدم برداشت.

اقتصاد روسیه در گذر زمان

کتاب *اقتصاد روسیه در گذر زمان* تألیف دکتر احسان رسولی نژاد، استادیار دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران، به همت انتشارات دانشگاه تهران منتشر شد.

اقتصاد روسیه در گذر زمان در ۲۴۰ صفحه در قطع وزیری به شماره شابک ۹۷۸-۹۶۴-۰۳-۷۴۵۲-۸ در شش فصل، به همراه منابع و نمایه، در تابستان ۱۳۹۹ منتشر شده است. در دوازده صفحه نخست پیش از متن، مقدمه مؤلف و پیشگفتار آمده است.

این اثر، به بررسی روند تغییرات و تحولات اقتصادی روسیه از قرن هشتم تا کنون اختصاص دارد. به گفته مؤلف، تألیف آن شش سال به طول انجامیده که چهار سال آن در کشور روسیه و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای آن و نظرات اقتصاددانان روس سپری شده و همراه با تجربه تدریس نیز بوده است.

نفت سبب شد برنامه پرسترویکای گورباچف با شکست مواجه شود و سرانجام در سال ۱۹۹۱ شوروی فروپاشید.

در فصل چهارم، با عنوان «اقتصاد روسیه پساشوروی»، دوران یلسین و الگوبرداری غیربومی وی از اقتصاد غرب بررسی شده است. این دوران هم‌زمان است با بحران مالی و شوک منفی نفت و به بن‌بست رسیدن سیاست‌های اقتصادی یلسین که منجر به کناره‌گیری وی شد. در فصل پنجم، با عنوان «اقتصاد مدرن روسیه»، سال‌های ۲۰۰۰ تا کنون بررسی شده است. از جمله مباحث مطرح در این فصل عبارت است از اقتصاد مدرن روسیه، و ابعاد و چشم‌انداز آن. در این فصل از چهار فضای اقتصادی سخن گفته شده است: تحول ساختار اقتصادی، توسعه و رشد شتابان اقتصادی، رکود اقتصادی، و بحران اقتصادی.

در فصل آخر این اثر با عنوان «مباحث ویژه اقتصاد مدرن روسیه»، چالش‌ها و مشکلات تجارت خارجی روسیه، گمرک و قوانین گمرکی روسیه، نظام ارز در اقتصاد روسیه، بهره‌ر کلیدی و نقش آن در اقتصاد پولی روسیه، اقتصاد گردشگری این کشور، و جایگاه نفت و گاز در اقتصاد این کشور بررسی شده است.

مؤلف اهمیت این اثر را در سه چیز می‌داند: همگرایی اقتصادی ایران و روسیه، به‌خصوص در سال‌های اخیر به دلیل تحریم‌های غرب؛ مرز آبی مشترک دو کشور که روسیه را به بزرگ‌ترین همسایه اقتصادی ایران بدل کرده است؛ بدیع‌بودن موضوع اثر که در فارسی و حتی روسی و انگلیسی نیز کتابی در این خصوص تألیف نشده است. و می‌افزاید: «هدف از نگارش این نوشتار، برداشتن گامی هر چند کوچک در شناخت و مطالعه اقتصاد کشور روسیه در راستای تفکر بهتر و خردمندانه‌تر در توسعه روابط و همکاری‌های اقتصادی با این کشور است.»

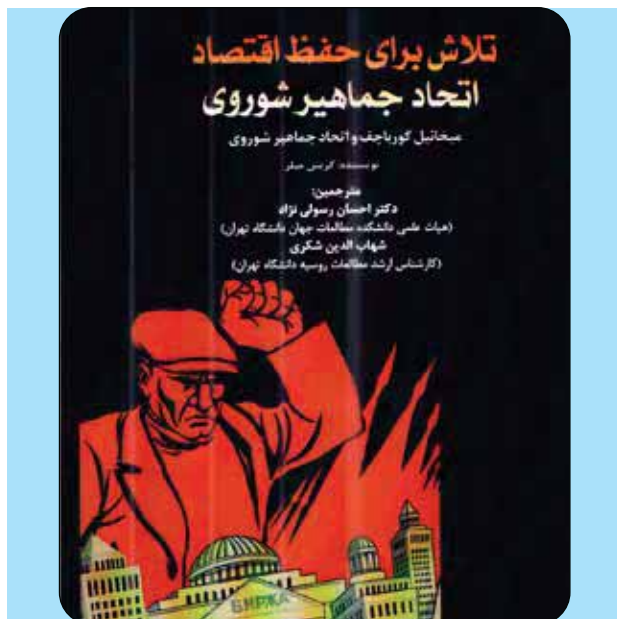
زهره جلال‌زاده

کارشناس ارشد زبان‌شناسی

در فصل نخست این اثر با عنوان «مقدمه‌ای بر مبانی علم اقتصاد»، تلاش شده است مفاهیم علم اقتصاد و متغیرهای اقتصادی با زبانی قابل فهم برای غیراقتصاددانان و آماده‌سازی ذهن دیگر خوانندگان بیان شود تا انگیزه لازم برای خواندن عمیق مطالب فصول بعدی کتاب فراهم آید. از جمله بر تفاوت میان دو مفهوم کلیدی «رشد اقتصادی» و «توسعه اقتصادی» تأکید شده است که به کرات به غلط به جای یکدیگر به کار می‌رود. اقتصاد تحلیلی-تفسیری، آشنایی با نظام‌های اقتصادی در جهان (سنی، بازاری، دستوری، و مختلط)، آشنایی با مفاهیم کلان اقتصادی، و سیاست‌های پولی و مالی زیرعنوان‌های اصلی فصل اول این اثر را شامل می‌شود.

در فصل دوم، با عنوان «اقتصاد روسیه» اقتصاد این کشور از قرن هشتم تا فروپاشی تزاریسم بررسی شده است. در این فصل با تمدن اقتصادی رودخانه سامارا (قرن هشتم تا سیزدهم)، تمدن اقتصادی رودخانه ولگا (قرن سیزدهم تا اواسط قرن پانزدهم)، دوره اقتصاد روریک‌ها (اواسط قرن پانزدهم تا اوایل قرن هفدهم)، و تاریخ اقتصادی روسیه: دوره چهارم (اوایل قرن هفدهم تا اواسط قرن نوزدهم) آشنا می‌شویم.

فصل سوم با عنوان «اقتصاد کمونیسم شوروی»، مروری است بر وضعیت اقتصادی روسیه بین سال‌های ۱۹۱۴ تا ۱۹۹۱، و فروپاشی شوروی. روسیه در شرایط پس از جنگ جهانی اول، سیاست کمونیسم شوروی را پیش گرفت. با روی کار آمدن لنین، اقتصاد شوروی به سوی خصوصی‌سازی و کنترل تورم از طریق خلق روبل طلائی پیش رفت. در دوران استالین برنامه‌های پنج ساله توسعه جایگزین شد. با آغاز جنگ جهانی به سمت نظامی‌سازی و صنعتی‌سازی اقتصاد ملی رفت و با پایان جنگ، اقتصاد آزاد و خصوصی‌سازی همراه با افزایش قیمت نفت، شکوفایی اقتصادی روسیه را به‌ارمغان داشت. شوک منفی قیمت

تلاش برای حفظ اقتصاد اتحاد جماهیر شوروی

کتاب تلاش برای حفظ اقتصاد اتحاد جماهیر شوروی؛ میخائیل گورباچف و اتحاد جماهیر شوروی نوشته «گریس میلر» با قلم دکتر احسان رسولی نژاد، استادیار دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران، و شهاب‌الدین شکری، کارشناس ارشد مطالعات روسیه دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران ترجمه و به همت نور علم منتشر شد.

تلاش برای حفظ اقتصاد اتحاد جماهیر شوروی در ۲۳۳ صفحه در قطع وزیری به شماره شاپک ۴-۳۸۵-۱۶۹-۶۰۰-۹۷۸ در هفت فصل، به همراه فصل نتیجه‌گیری و سپاس‌گزاری، در خرداد ۱۳۹۹ منتشر شده است.

پیش از ورود به فصل‌های کتاب، و پس از پیشگفتار و مقدمه مترجمان، گزارشی از شخصیت‌ها و وقایع مهم در چین و شوروی، به همراه گاهشمار رویدادهای مهم از سال ۱۹۱۷ تا دسامبر ۱۹۹۱ در ۱۸ صفحه باب بحث را برای ورود به فصول کتاب می‌گشاید. نویسنده در این بخش با انتقاد شدید استالین از مورخان اتحاد جماهیر شوروی مبنی بر اینکه «باز یگران تاریخ را باید بر اساس اعمالشان و نه فقط گفته‌هایشان ارزیابی کرد»، پایه و اساس نگارش این اثر را مستندات جمع‌آوری شده از شش آرشیو روسیه و نیز مجموعه‌های آرشیوی متعدد در امریکا معرفی می‌کند و به دنبال پر کردن خلأ بزرگی است که در ذهن تاریخ‌نگاران در خصوص سیاست اقتصادی شوروی وجود دارد. فصل ۱ با عنوان «چرخش آسیایی» با بررسی تاریخ فکری شوروی و سیاست خارجی آن از غربی‌سازی شوروی از زمان پتر کبیر و الکساندر دوم آغاز می‌شود. با شوک صنعتی شدن در دهه ۱۹۳۰ در شوروی و ترجیح این کشور به تولید صنایع سنگین به جای کالاهای مصرفی و زوال مدیریت اقتصادی کلان در امریکا، چرخش سیاست اتحاد جماهیر شوروی به سمت شرق و از الگو گرفتن از ژاپن، کره جنوبی، تایوان، هنگ کنگ و سنگاپور یاد شده ولی تمرکز اصلی بر چین بررسی شده است.

فصل ۲ با عنوان «برخاستن با جهش رو به جلو» ارزیابی شوروی پس از مانو و نقش تحقیقات دانشگاهی در تصمیم‌گیری‌های سیاستمداران شوروی تحلیل شده است.

در فصل ۳ با عنوان «قمار گورباچف» تقسیم‌های سیاسی محلی در دوران شوروی و منافع احزاب سیاسی و پرسترویکا و گرایش به سمت اصلاحات به سبک چینی بدون نظام بودجه‌ریزی چینی‌ها مطرح شده است. متعادل کردن بودجه از طریق افزایش مالیات‌ها، کاهش هزینه‌ها، و افزایش قیمت‌ها و برانگیز توصیف شده است. گورباچف از میان دو گزینه رها کردن اصلاحات، و حرکت به سوی رشد، دومی را برگزید و سیاست مالی و پولی را محدود نکرد. قمار گورباچف این بود که ساختارهای جدید کسب‌وکار و سرمایه‌گذاری خارجی در شوروی نظیر چین محقق نشد.

فصل ۴ با عنوان «صنعت شوروی، الگوی سیچوان» به بررسی اصلاحات کسب‌وکار گورباچف اختصاص دارد. در فصل ۵ با عنوان «شنژن

شوروی؟» کپی‌برداری از الگوی منطقه‌آزاد اقتصادی چین و شکست آن در شوروی تحلیل شده است. در فصل ۶ با عنوان «بیارانه‌ها و ساوخوزها» بازسازی کشاورزی شوروی و دلایل شکست آن بررسی شده است.

فصل ۷ با عنوان «بحران مالی، گزینه تیان آن‌من و فروپاشی شوروی» گزارش مفصلی است از تصمیمی که به بحران تورم و فروپاشی شوروی انجامید. همچنین، تحلیلی مقدماتی است از اینکه چرا سبک سیاست اقتدارگرا به شیوه تیان آن‌من نتوانست مشکلات اتحاد جماهیر شوروی را حل کند.

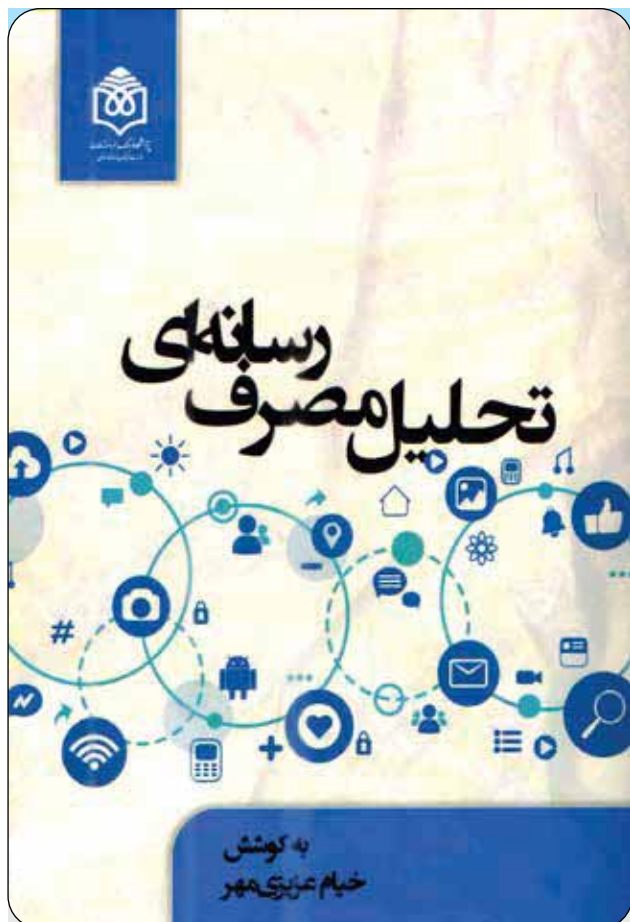
نویسنده در فصل نتیجه‌گیری به دور باطل اقتصاد شوروی اشاره دارد که با فروپاشی شوروی، مشکلات اقتصادی آن حل نشد. وی صنایع این کشور را سودده می‌داند ولی به‌روز نشده است. همچنین، به تحلیل مواردی پرداخته است که می‌باید در شوروی اصلاح می‌شد و نشد.

به بیان مترجمان این اثر، نویسنده تلاش کرده است اقدامات گورباچف را در اجرای اصلاحات اقتصادی با تکیه بر الگو برداری از اصلاحات کشور چین و مقاومت گروه‌های منفعت‌طلب در بدنه دولت و اقتصاد شوروی و دلایل فروپاشی اقتصادی-سیاسی این کشور بررسی کند و الگو برداری غیربومی را از عمده دلایل آن می‌داند.

مترجمان، در مقدمه اثر با طرح دو مفهوم «تحول» و «انقلاب»، ناکارآمدی رهبران شوروی را از دلایل تبدیل تحول به انقلاب بیان داشته‌اند. در صفحه ۲۸ این اثر می‌خوانیم: «این داستان تنها به گذشته مربوط نمی‌شود، بلکه با درک ما از زمان حال نیز ارتباط دارد. این عقیده که سیاست‌های زمان گورباچف بیش از حد آزادی‌خواه و نیز آشفتنه بودند که نتوانند حکومتداری مؤثر و کارآمدی را به نمایش بگذارند، نکته کلیدی ایدئولوژی می‌باشد که امروزه زیربنای حکومت اقتدارگرای روسیه به‌شمار می‌رود.»

زهرآ جلال‌زاده

کارشناس ارشد زبان‌شناسی

مجموعه مقالات تحلیل مصرف رسانه‌ای

مجموعه مقالات تحلیل مصرف رسانه‌ای به کوشش دکتر خیام عزیزی مهر، و به همت پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات در بهار ۱۳۹۹ منتشر شده است.

تحلیل مصرف رسانه‌ای تحلیلی است در ۴۰۱ صفحه در قطع وزیری با دو پیشگفتار- پیشگفتار ناشر و پیشگفتار اثر- و به شماره شابک ۹۷۸-۶۰۰-۴۵۲-۲۵۴-۰.

در این مجموعه، ده مقاله تخصصی به قلم دکتر سید محمدمهدی خوئی، دکتر احسان شاه‌قاسمی، دکتر شاهو صبار، دکتر محمدرضا سعیدآبادی، دکتر عباس خورشیدنام، دکتر علیرضا عبداللهی‌نژاد، دکتر خیام عزیزی مهر، دکتر سیاوش قلی‌پور، دکتر علیرضا مرادی، محمد گرامیان‌نیک، مجتبی حاجی جعفری، مهدی غلامزاده منتشر شده است.

ناشر اثر، بخشی از داده‌های موج سوم پیمایش ملی ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان را در اختیار پژوهشگران قرار داده است تا این پژوهشگران با تحلیل این داده‌ها در خصوص مصرف رسانه‌ای در ایران، تصویری از روند تحولات جامعه به‌دست دهند.

دکتر شاهو صبار، استادیار دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران، و دکتر محمدرضا سعیدآبادی، دانشیار دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران، به‌طور مشترک مقاله سوم این مجموعه را با عنوان «آسیب‌شناسی جریان اطلاعات در شبکه‌های اجتماعی؛ بررسی ساده‌پذیری و به‌اشتراک‌گذاری مطالب نامعتبر» (ص ۱۰۹-۱۳۸) را تألیف کرده‌اند و از داده‌های پیمایشی خود نیز در این مقاله بهره‌برده‌اند. آن‌ها سودای بشر را در استفاده از اینترنت و جریان لحظه‌ای اطلاعات و ارتباطات چنین برشمردند: کوتاه‌کردن فاصله آشنایی میان افراد، کوتاه‌کردن فاصله اقتصادی، و کوتاه‌کردن شکاف دانش میان افراد. آن‌ها با بررسی «سهل‌پذیری مطالب اینترنتی» و «به‌اشتراک‌گذاری مطالب نامعتبر» به این نتیجه رسیده‌اند که با توجه به موج کم‌سودای رسانه‌ای، اگر جوامع عصر اینترنت راهی برای مبارزه با آن نیابند، شانس چندانی برای افزایش سطح دانش یا کاهش شکاف دانش نخواهند داشت.

این مطالعه شامل دو بخش می‌شود. بخش نخست، حاوی بررسی نظری است در پاسخ به این سؤال که چرا نمی‌توان به چوب جادویی اینترنت برای افزایش سطح دانش مردم و پلی فولادین برای از بین بردن شکاف دانش میان افراد جامعه دل خوش کرد. بخش دوم، نیز شامل پیمایشی است میان دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی، پردیس دهکده المپیک در تهران و به این

سنجش اختصاص دارد که این افراد تا چه اندازه مطالبی را که از طریق شبکه‌های اجتماعی دریافت می‌کنند به‌سادگی می‌پذیرند و با دیگران به‌اشتراک می‌گذارند. این دو پژوهشگر به دنبال الگوهایی برای درک این سهل‌پذیری و تمایل به بازنشر مطالب بوده‌اند.

دکتر صبار و دکتر سعیدآبادی در جمع‌بندی بخش نخست مقاله خود به این نتیجه رسیده‌اند که نه انباشت داده و نه دسترسی به آن به‌معنای افزایش دانش نیست. جامعه زمانی می‌تواند با استفاده از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی آگاه‌تر و مطلع‌تر شود که اعضای آن هم از اینترنت برای یادگیری مداوم بهره‌گیرند و هم اینکه تا جای ممکن، از انباشت داده‌های غلط در ذهنشان جلوگیری کنند.

در بخش دوم، با گردآوری داده‌های ۳۷۳ پرسشنامه کاغذی در میان دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی تهران، درباره موج «توهم دانش» و «انفجار اطلاعات» سخن گفته‌اند. با آنکه بستری‌های این فناوری امکان دسترسی عموم مردم را به سطوح بالای دانش میسر می‌سازد، از بخش تضعیف دانش حقیقی و گسترش شکاف دانش نباید غافل شد.

مجموعه مقالات تحلیل مصرف رسانه‌ای

مقاله دیگری که در این مجموعه چاپ شده است به قرار زیر است.

دکتر علیرضا عبداللهی نژاد، استادیار دانشکده ارتباطات دانشگاه علامه طباطبایی، و دکتر شاهو صبار، استادیار دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران، به‌طور مشترک مقاله پنجم این مجموعه را با عنوان «دینداری و رفتار شبکه‌ای؛ دینداران چگونه در فضای مجازی عمل می‌کنند» (ص ۱۷۹-۲۰۲) را تألیف کرده‌اند. این دو پژوهشگر اینترنت را فقط عصر ارتباطات سریع‌تر نمی‌دانند، بلکه آن را متحول‌کننده روندهای جریان اطلاعات برشمرده‌اند.

در مقاله از گره‌های شبکه سخن به‌میان آمده است؛ افرادی که پشت میز رایانه نشسته‌اند یا با گوشی‌های هوشمند خود در شبکه‌های اجتماعی می‌چرخند و مطالب مورد پسند خود را بازنشر یا لایک می‌کنند. در این مطالعه تلاش شده است الگوهای بازنشر مطالب، و محل تقاطع «محتوای پیام» و «باورهای فرد» بررسی شود. همچنین، روشی یافت شود تا بتوان با استفاده از «محتوای پیام» و «باورهای فردی که پیام را دریافت می‌کند»، رفتارهای شبکه‌ای او نسبت به پیام را پیش‌بینی کرد. فرضیه این مطالعه بر آن است که برای یافتن الگوهای رفتار شبکه‌ای، روابط معناداری بین «باورهای افراد» و «درون‌مایه‌های محتوایی» پیام‌ها وجود دارد. بر این اساس با دانستن میزان مذهبی بودن افراد می‌توان واکنش آنان را به پیام‌های مذهبی در شبکه‌های اجتماعی پیش‌بینی کرد.

برای جمع‌آوری داده‌ها از آزمون راگلاک و ستارک استفاده شده است. داده‌های ۴۷۶ آزمودنی که به و ۲۶ پرسش لیکرتی درست پاسخ داده بودند جمع‌آوری شد.

این پژوهشگران پیشنهاد کرده‌اند که در مطالعات آینده راهکاری عملی به‌دست آید مبنی بر اینکه چه دسته باورها و اعتقادات و طرز فکری را در میان مردم باید مطالعه کرد تا به بیشترین قدرت درک و تفسیر و پیش‌بینی رفتارهای آنان در شبکه‌های اجتماعی دست‌یافت.

زهرا جلال‌زاده

کارشناس ارشد زبان‌شناسی

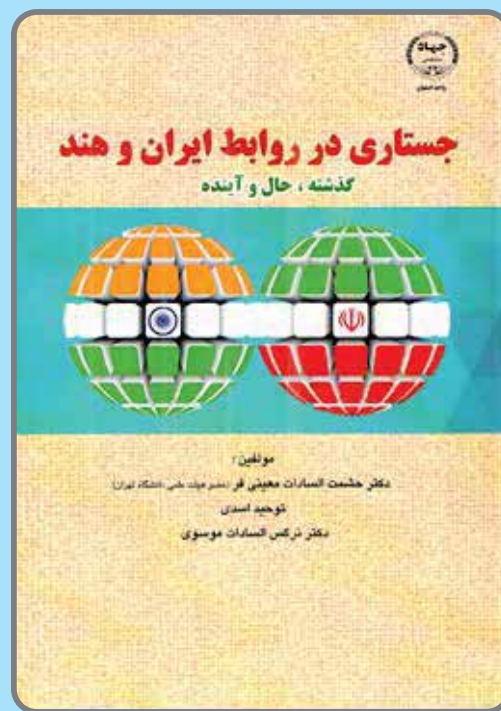
برشمرده شده است. دلایل اهمیت کشور افغانستان برای ایران و هند، از دیگر موارد بررسی شده در این فصل است. شتاب توسعه اقتصادی هند از سال ۱۹۷۳ تا ۲۰۱۵ و پیش‌بینی وضعیت آن تا سال ۲۰۲۵ در این فصل تحلیل شده است. نگرانی‌های امنیتی هند از جمله جدایی طلبی کشمیر، بی‌ثباتی افغانستان، تفکرات افراطی و ضد هندی در پاکستان، نفوذ اسلام‌گرایی افراطی، حیات خلوت نامن آسیای مرکزی، و راه آبی اقیانوس هند برای تجارت جهانی و عرضه انرژی از دیگر مباحث مطرح در فصل ۱ است.

در فصل ۲ با عنوان «روابط فرهنگی ایران و هند»، این روابط از تاریخ باستان و از دوره هخامنشیان، ساسانیان، صفویان، غزنویان و پس از آن تا دوران نادرشاه افشار و سلطنت بهادرشاه دوم و مستعمره شدن هند بررسی شده است. روابط ایران و هند در تمامی این دوران‌ها بر پایه روابط سیاسی و اقتصادی، و مناسبات فرهنگی و علمی دوام داشته است. همچنین، تا دو سده قبل، زبان فارسی زبان رسمی شبه‌قاره هند بوده است. اساطیر و پیوند عمیق ایران و هند؛ بررسی تطبیقی نقش گاو، نقش لوتوس و نقش آتش در اساطیر و هنر ایران و هند؛ اشتراکات فلسفی و اساطیری؛ تأثیر اسلام بر این دو کشور؛ تصوف؛ رابطه اسلام و هندویسم از سلسله سهروردیان، نقشبندیه و چشتیان؛ و موسیقی از جمله دیگر مباحث این فصل را تشکیل می‌دهد. تجلیات ادبیات فارسی در هند و تجلیات زبان و فرهنگ ایران در هند، تأثیر ایرانیان بر سنت‌های ادبی هند در دوران مغول، کتابخانه‌های هندی با کتب خطی فارسی، و واژه‌های فارسی در زبان هندی در این فصل تبیین شده است.

پیوندهای هنری میان ایران و هند دارای ریشه‌ها و آثار بسیاری است از جمله در معماری. تأثیر معماری هخامنشیان بر هند، تأثیر معماری ایرانی بر معماری مغولان هندی و در عهد بابر، همایون، اکبر کبیر، جهانگیر، و شاه‌جهان نموده‌های بی‌شماری از این پیوند برشمرده و بررسی شده است. معماری بی‌نظیر تاج‌محل در جهان که تلفیقی زیبا از الگوهای ایرانی و هندی است در کنار لوتوس و هنر باغسازای ایران در هند از دیگر موارد مشترکات هنری ایران و هند در اعصار متمدنی بوده است. بررسی تصویرسازی و نگارگری ایران و هند از زمان قبل از اسلام، تا عهد صفویه، بابر، همایون، اکبر، جهانگیر، شاه‌جهان و اورنگزیب از دیگر مباحث مطرح در فصل ۲ است.

روابط فرهنگی ایران و هند نیز در چارچوب دیپلماسی فرهنگی و با توجه به جهانی شدن که سبب رشد خرده‌فرهنگ‌ها شده است، از مباحث مهمی است که مؤلفان در فصل ۲ با تعریف دیپلماسی فرهنگی و چارچوب نظری آن و بیان مشخصات و جمعیت ایرانیان مقیم هند و بیان مفصلی از شورای روابط فرهنگی هند بدان پرداخته‌اند. همچنین، با معرفی دانشگاه‌های مهم در هند، تعاملات فرهنگی بین دانشگاهی را نیز از قلم نیانداخته‌اند.

جستاری در روابط ایران و هند

کتاب جستاری در روابط ایران و هند: گذشته، حال و آینده تألیف دکتر حشمت‌السادات معینی‌فر، دانشیار دانشکده مطالعات جهان، توحید اسدی، دانشجوی دکتری مطالعات آمریکا در دانشکده مطالعات جهان، و دکتر نرگس‌السادات موسوی، فارغ‌التحصیل دانشکده مطالعات جهان، به همت سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی واحد اصفهان منتشر شد.

جستاری در روابط ایران و هند در ۲۹۱ صفحه در قطع وزیری به شماره شابک ۲-۳۳۲-۳۱۸-۶۰۰-۹۷۸ در چهار فصل در سال ۱۳۹۸ منتشر شده است.

در فصل ۱ در معرفی کشور هند، این کشور پرچمدار مبارزه با استعمار انگلیس، و دارای پیشینه تمدنی، فرهنگی و هنری درخشانی معرفی شده است. هند دومین کشور پرجمعیت جهان و چهارمین قدرت اقتصادی بزرگ جهان، و در صنعت سینما، با عنوان بالیوود، دومین نهاد فیلم‌سازی مشهور دنیاست. از دید مؤلفان، اهمیت مطالعات هند از آن روست که هر سه خصلت اساسی فرهنگی، یعنی معنای مشترک، تداوم و تمایز را داراست. در این فصل در بیان اهمیت این بررسی به رابطه تنگاتنگ ایران و هند در طول تاریخ و تاریخچه ضد استعماری، تمدنی و فرهنگی هر دو اشاره شده است. همچنین، فرصت‌های آمریکا در هند و فرصت‌های هند در آمریکا و منافع مشترک و متفاوت این دو کشور در برقراری ارتباط با یکدیگر

نخستین رمان درباره کورونا منتشر شد

من هم کورونا گرفتم رمانی است نوشته دکتر روح‌الله حسینی، استادیار گروه مطالعات اروپا، و نخستین رمان درباره کورونا.

این رمان از مجموعه آثار ادبی «عطش» این نویسنده، روایتی است اول شخص از زبان این استاد دانشگاه که مبتلا به کورونا شده است. او که در کتابخانه شخصی‌اش زندانی قرنطینه شده است هم باید با بیماری مبارزه کند و هم با تناقضات فردی، اجتماعی، سیاسی و فلسفی‌ای که ذهنش را به شدت درگیر کرده است. در بخشی از رمان چنین می‌خوانیم: «خودم را جمع می‌کنم درون خانه کتابی و زل می‌زنم به مشت‌هام که گره کرده‌ام در هوا روبه‌روی صورتم، و دارم آرام می‌چرخانم. چند بار می‌بندم و بازشان می‌کنم. دنبال نیرویی می‌گردم درونشان، درون انگشت‌ها و مچ دستم. حس می‌کنم الکل و آب و صابون، همه چیز را از درون و بیرونشان شسته و برده است. ... کف دست راستم را آرام از روی ساعد می‌کشم تا بالا روی بازوم و می‌برم تا بالای شانه‌ها. خبری نیست نه از عضله‌ها، نه از کول‌ها... همه، در معامله‌ای زبان‌بار، جای خود را داده‌اند به واژه‌ها که این‌ها خود، در رقابتی جنون‌آمیز با ویروس کورونا، مثل سوزنی که در جستجوی رگ بچرخد زیر پوست، در بدنم می‌چرخند و هر چه انرژی که سر راه خود می‌بینند، می‌بلعند. ... غباری مقابل چشمانم بلند می‌شود به هوا و شروع می‌کند به رقصیدن. چیز جدیدی کشف می‌کنم: احساس می‌کنم فریب خورده‌ام؛ فریبی به درازای یک عمر! با خودم می‌گویم: «نباید به این معامله طولانی تن می‌دادم. جهان از همان ابتدا، تا همین حالا و تا ابد، روی زور بازو می‌چرخیده و خواهد چرخید...» و من، سالیان سال، غرق در سادگی مفرط خویش، این اصل اساسی را نادیده گرفته بودم.»

این اثر را انتشارات لوتوس در بهار ۱۳۹۹ منتشر کرده است.

<https://www.instagram.com/p/CBh7r2gJ->

[lo/?igshid=hj835p4k49o5](https://www.instagram.com/p/CBh7r2gJ-)

تفاهم‌نامه‌های فرهنگی در حوزه‌های نو میان دو کشور ایران و هند، تأسیس صندوق مالی مشترک فرهنگی، و تقویت زبان فارسی خاتمه‌بخش مباحث مطرح در فصل ۲ این کتاب است.

روابط اقتصادی ایران و هند، به‌عنوان دو کشور تأثیرگذار و قدرتمند آسیایی، در فصل ۳ به تفصیل از دوران ایران باستان و پس از اسلام مطرح شده است. همچنین، نقش تجار و عناصر فعال در بازرگانی میان دو کشور و کالاهای صادراتی و وارداتی از مباحث مطرح شده است. افت و خیزهای روابط تجاری و اقتصادی ایران و هند در دوران افشاریه و زندیه، قاجاریه، پهلوی و پس از پیروزی انقلاب اسلامی در این فصل تبیین شده است.

تجارت و فناوری با بررسی مسائل انرژی، موقعیت زیست‌بوم‌شناختی، موافقت‌نامه‌های پایه‌ای اقتصادی، تحریم، پسابرجام و توافقنامه چابهار در این فصل بررسی شده است. مؤلفان از دو وجه روابط اقتصادی ایران و هند را مهم می‌دانند. نخست آنکه هند در دوران تحریم، سطح روابط تجاری و اقتصادی خود را با ایران حفظ کرد. دوم، روابط اقتصادی ایران و هند با بازار مصرف دو کشور در ارتباط است.

محدودیت‌های روابط ایران و هند نیز در دو بخش روابط این کشور با آمریکا و اسرائیل آخرین مباحث مطرح در فصل ۳ را تشکیل می‌دهد.

فصل ۴ و پایانی این کتاب به روابط سیاسی ایران و هند اختصاص دارد که با اشاره‌ای کوتاه به دوران باستان، دوران پهلوی اول و دوم، و پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران بررسی شده است. سیاست عدم‌تعهد، روابط هند با آمریکا و رژیم صهیونیستی، و چالش ایران برای استقلال راهبردی هند، چالش‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای، و آینده روابط ایران و هند از مباحث مهم مطرح در این فصل است. مؤلفان تعاملات پیوسته و مستمر ایران و هند را طی هزاره گذشته، حضور عمیق عناصر فرهنگی و زبانی ایران را در هند، و وجود عناصر راهبردی را از عمده دلایل دوام روابط میان این دو کشور عنوان کرده‌اند. به‌خصوص حوزه انرژی و پروژه خط لوله صلح را از طرح‌های مهم اقتصادی برمی‌شمارند. همچنین، علاقه هند به دنبال کردن منافع ملی خود از طریق اتخاذ سیاست پراگماتیسم و تعامل، و تبدیل شدن آن به قدرت مستقل سیاسی واقعیت‌هایی است که این کشور در روابط خود با آمریکا و ایران از نظر دور ندارد.

زهره جلال‌زاده

کارشناس ارشد زبان‌شناسی

از اسبفتادگان

کتاب از اسبفتادگان تألیف و ترجمه علی فولادی، به همت انتشارات نیکتاب در سال ۱۳۹۸ منتشر شده است.

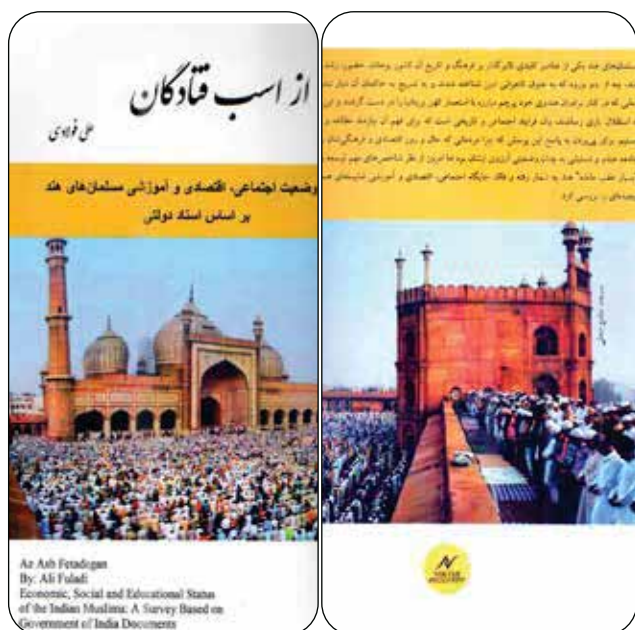
اسبفتادگان تحلیلی است از وضعیت اجتماعی، اقتصادی و آموزشی مسلمانان هند بر اساس اسناد دولتی، همراه با ترجمه گزارش کمیسیون ساچر در ۵۳۵ صفحه در قطع وزیری به شماره شابک ۷۳۰۲-۷۱-۵-۹۶۴-۹۷۸ در چهار فصل، به همراه ۱۰ صفحه پیش از متن، و اختصارات و پیوست‌های گزارش کمیته عالی ساچر و منابع پس از متن.

چنانچه از نام اثر آشکار است مؤلف بر این باور است که مسلمانان هند گرچه از اسب افتاده‌اند، ولی از اصل نیفتاده‌اند و تلاش دارد تصویری مستند درباره مسلمانان هند و دلایل این عقب‌ماندگی ارائه کند.

پیش از هر چیز، در فصل اول با عنوان «پیشینه حضور و جایگاه مسلمان‌های هندوستان»، شأن و منزلت مسلمانان و پیشینه حضور آنان در شبه‌قاره هند بررسی شده است. این پیشینه به قرن یکم هجری و در شهرهای بزرگ سند و نواحی جنوب پنجاب تا ملتان و گجرات بازمی‌گردد که مسلمانان حضوری سرفرازانه و تمدن‌ساز داشته‌اند. در این فصل مباحث زیر دنبال شده است: تشکیل حکومت و تمدن‌سازی مسلمانان، حکومت تیموریان هند، پیامدهای حضور انگلیس و دیگر دول اروپایی در هند و نقش مهم مسلمانان در قیام استقلال طلبانه مردم هند، مبارزات ضد استعماری هند و فتوای اخراج بریتانیا از هند، آزادی هند و جدایی پاکستان که به مهاجرت مسلمانان هند به پاکستان انجامید.

در فصل دوم، «وضعیت کنونی مسلمان‌ها»، نخست تحلیلی آماری بر مبنای ۱۷۰ میلیون مسلمان در هند (۱۴ درصد کل جمعیت) طرح شده است. در شرایطی که مسلمانان، بعد از هندوها، بزرگ‌ترین جمعیت هند را تشکیل می‌دهند، سهم ناچیزی از فرصت‌های کشور را دارند. «هر چند که ای.پی.جی. عبدالکلام، رئیس‌جمهور پیشین و پدر برنامه موشکی هند، و اعظم پرمجی، صاحب شرکت رایانه‌ای ویپرو، از ثروتمندترین افراد هند، مسلمان هستند اما عملکرد علمی مسلمان‌ها به دلیل قطع ارتباط مؤسسات و مراکز آموزشی آنان از روند اصلی جامعه هند، نامطلوب بوده و دیگر بخش‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی نیز متأثر از همین موضوع می‌باشند» (ص ۳۶). در این فصل نحوه شکل‌گیری کمیته عالی ساچر با هدف تهیه گزارشی جامع از وضعیت اجتماعی، اقتصادی و آموزشی جامعه مسلمانان هند در ۹ مارس ۲۰۰۵ به دستور مانموهان سینگ، نخست‌وزیر وقت، و کمیته‌ای هفت نفره به ریاست قاضی راجیندار ساچر بررسی شده است. در این فصل ضمن برشمردن مأموریت و وظایف این کمیته، اقدام‌های آن و گزارش تنظیمی آن در ۲۰۰۶ به نخست‌وزیر و پارلمان در دوازده بخش عنوان شده است. همچنین، شرحی از گزارش وزارت امور اقلیت‌ها به پارلمان درباره اقدام‌های انجام‌شده بر مبنای پیشنهادهای کمیته ساچر را در این فصل می‌خوانیم.

فصل سوم به «ترسیم وضعیت مطلوب مسلمان‌ها از سوی دولت

مرکزی و ارزیابی اقدام‌های انجام‌شده» اختصاص دارد. با توجه به آشکارشدن رسمی وضعیت ناخوشایند مسلمانان در هند، دولت برای اجرای ۷۲ توصیه پذیرفته‌شده، ۴۳ مصوبه گذراند: ۱۵ مصوبه آموزشی، ۲ مصوبه توسعه مهارت، ۶ مصوبه دسترسی به اعتبارات، ۲ مصوبه طرح‌های ویژه توسعه، ۴ مصوبه اقدام‌های مثبت، ۴ مصوبه وقف، و ۱۰ مصوبه موارد متفرقه؛ که مسئولیت اجرای آن با وزارت امور اقلیت‌ها و دیگر وزارتخانه‌ها و بخش‌های مرتبط بود و پیگیری آن را دولت برعهده داشت. در نهایت، به دلیل عدم‌اجرائی شدن این مصوبات، کمیته دیگری زیر نظر پروفیسور ایمت کندو، استاد دانشگاه جواهر لعل نهرو و اقتصاددان معروف، برای بررسی عملکرد دستگاه‌های مرتبط دولتی و نهادهای نیمه‌دولتی تشکیل شد. «نتیجه بررسی‌های کمیته ساچر و نتیجه پیگیری‌های دولت نسبت به پیشنهادهای کمیته و همچنین مفاد گزارش پروفیسور کندو بیانگر این حقیقت تلخ و دردناک است که مسلمان‌های هند از نظر شاخص‌های مهم توسعه و پیشرفت مانند سواد، تحصیلات عالی، اشتغال، مسکن، بهداشت، تغذیه و ... از طبقات بسیار عقب‌مانده هند به‌شمار رفته و فاقد جایگاه اجتماعی، اقتصادی، آموزشی شایسته‌ای هستند.» (ص ۸۸).

فصل چهارم این اثر با عنوان «گزارش کمیته عالی ساچر درباره وضعیت اجتماعی، اقتصادی و آموزشی جامعه هند» در دوازده بخش، قسمت عمده کتاب را شامل می‌شود و متن کاملی است از گزارش تفصیلی این کمیته. در جای‌جای مطالب نیز از جداول و نمودارها متناسب با موضوع بهره کافی و وافی برده شده است. همچنین پیوست‌های گزارش کمیته عالی ساچر نیز به زبان اصلی در انتهای کتاب قرار دارد.

خواندن این اثر به فرهیختگان و دانش‌آموختگان دانشگاهی و کارشناسان منطقه شبه‌قاره هند توصیه می‌شود.

زهره جلال‌زاده

کارشناس ارشد زبان‌شناسی

دفاعیه‌های نیمسال تحصیلی اول ۹۹-۱۳۹۸

کارشناسی ارشد رشته مطالعات ایران

دانشجو	عنوان به فارسی	عنوان به انگلیسی	زمان	استاد راهنما، مشاور، داوران
محمدجواد بختیاری	مقایسه تحولات خانواده در ایران و چین تحت تأثیر تناقض‌های فرهنگی سرمایه‌داری	Comparison of Family Changes between Iran and China under the Influence of Cultural Contradictions of Capitalism	چهارشنبه ۹ مهر ۱۳۹۹، ساعت ۹:۰۰	استاد راهنما: دکتر محمد سمیعی استاد مشاور: دکتر ابراهیم محسنی استاد داور: دکتر شاهو صبار استاد داور خارجی: دکتر زهره خوارزمی
اکاترینا آنفرووا	تحلیل نشانه‌شناختی کاریکاتور اجتماعی-سیاسی معاصر ایران	Semiotic Analysis of Contemporary Iranian Sociopolitical Caricature	چهارشنبه ۹ مهر ۱۳۹۹، ساعت ۱۱:۰۰	استاد راهنما: دکتر شاهو صبار استاد مشاور: دکتر زینب قاسمی طاری استاد داور: دکتر ابراهیم محسنی استاد داور خارجی: دکتر حمیده مولایی

رشته مطالعات آمریکای شمالی

دانشجو	عنوان به فارسی	عنوان به انگلیسی	زمان	استاد راهنما، مشاور، داوران
منا کریمی	رویکردی شرق‌شناسانه به ایران؛ مطالعه موردی فیلم‌های زنان بدون مردان، سپتامبر در شیراز و گلاب	An orientalist perspective on Iran, The case of Women without Men, Septembers of Shiraz and Rosewater	سه‌شنبه ۳۱ تیر، ساعت ۱۱:۰۰	استاد راهنما: دکتر زینب قاسمی طاری استاد مشاور: دکتر محمدباقر قهرمانی استاد داور داخلی: دکتر زهره نصرت خوارزمی استاد داور خارجی: دکتر حمیده مولایی

رشته مطالعات کشورهای آمریکای لاتین

دانشجو	عنوان به فارسی	عنوان به انگلیسی	عنوان به لاتین	زمان	استاد راهنما، مشاور، داوران
الهام کارخانه	بررسی امکان توسعه صادرات غیرنفتی ایران به برزیل (۲۰۰۲-۸۱۰۲)	The Feasibility Study of Iran Exports Expansion to Brazil (2001-2018)		سه شنبه ۲۴ تیر، ساعت ۹:۰۰ (به صورت مجازی)	استاد راهنمای اول: دکتر ناهید پوررستمی استاد راهنمای دوم: دکتر علی فیض‌اللهی استاد داور داخلی: دکتر مریم حق‌روستا استاد داور خارجی: دکتر جیران مقدم

استاد راهنما: دکتر مریم حق‌روستا استاد مشاور: دکتر الهه نوری استاد داور داخلی: دکتر علی فیض‌اللهی استاد داور خارجی: دکتر مریم صابونچی	شنبه ۲۹ شهریور ۱۳۹۹ ساعت ۱۱:۰۰	Análisis de Ventaj as y Desventajas del Neoliberalis mo económico en Chile (1974-2019)	تحلیل مزایا و معایب نئولیبرالیسم اقتصادی در شیلی (۱۹۷۴-۲۰۱۹)	مسعود پورکریمی
استاد راهنما : دکتر علی فیض‌اللهی استاد مشاور: دکتر احسان رسولی‌نژاد استاد داور داخلی: دکتر مریم حق‌روستا استاد داور خارجی: دکتر جیران مقدم	سه‌شنبه ۱ مهر ۱۳۹۹ ساعت ۱۱:۰۰	Investigación de las Perspectivas Demográficas de los Musulmanes en América Latina	بررسی چشم‌اندازهای جمعیت‌شناسانه مسلمانان در آمریکای لاتین	حسین خداقلی‌پور
استاد راهنما : دکتر علی فیض‌اللهی استاد مشاور: دکتر احسان رسولی‌نژاد استاد داور داخلی: دکتر مریم حق‌روستا استاد داور خارجی: دکتر جیران مقدم	سه‌شنبه ۱ مهر ۱۳۹۹ ساعت ۱۱:۰۰	Investigación de las Perspectivas Demográficas de los Musulmanes en América Latina	بررسی چشم‌اندازهای جمعیت‌شناسانه مسلمانان در آمریکای لاتین	حسین خداقلی‌پور
استاد راهنما: دکتر علی فیض‌اللهی استاد داور: دکتر مریم حق‌روستا استاد داور خارجی: دکتر مهتاب صابونچی	چهارشنبه ۲۳ مهر ۱۳۹۹ ساعت ۱۱:۰۰	México migración y el sueño ameri cano : Utopía o distopía	مکزیک، مهاجرت و رؤیای امریکایی: آرمان شهر یا ویران شهر	شیما کاظمی

رشته مطالعات روسیه

دانشجو	عنوان به فارسی	عنوان به انگلیسی	عنوان به روسی	زمان	استاد راهنما، مشاور، داوران
پریسا صبری	بررسی عوامل مؤثر بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در روسیه	Investigating the Factors Affecting Foreign Direct Investment in Russia	Исследование факторов, влияющих на прямые иностранные инвестиции в России	سه شنبه ۲۱ مرداد، ساعت ۹:۰۰	استاد راهنما: دکتر احسان رسولی‌نژاد استاد داور داخلی: دکتر خدایار براری ریکنده استاد داور خارجی: دکتر محمود شوری

<p>استاد راهنما : دکتر خدایار براری استاد داور: دکتر علی گل محمدی استاد داور خارجی: دکتر علیرضا نوری</p>	<p>سه‌شنبه ۴ شهریور، ساعت ۱۰:۰۰</p>	<p>Подходы России к ведению кибервойны против Грузии и Украины</p>	<p>رویکرد سایبری روسیه در قبال گرجستان و اوکراین</p>	<p>معصومه یوسف‌پور</p>
<p>استاد راهنما: دکتر جهانگیر کرمی استاد داور داخلی: دکتر خدایار براری استاد داور خارجی: دکتر محمود شوری</p>	<p>سه‌شنبه ۱۸ شهریور، ساعت ۱۱:۰۰</p>	<p>Антикризисное управление в российской федерации : сравнительный анализ политики РФ в отношении Грузии и Украины</p>	<p>مدیریت بحران در فدراسیون روسیه: مقایسه سیاست روسیه در قبال بحران گرجستان و اوکراین</p>	<p>مریم کریم‌خانی</p>
<p>استاد راهنما: دکتر خدایار براری استاد داور داخلی: دکتر مازیار مظفری استاد داور خارجی: دکتر شیوا علی‌زاده</p>	<p>یک‌شنبه ۳۰ شهریور ۱۳۹۹، ساعت ۱۱:۳۰</p>	<p>Китайский проект “Один пояс – один путь” и его влияние на гегемонию России в Евразийском экономическом союзе</p>	<p>طرح «یک کمربند، یک راه» چین و تأثیر آن بر هم‌مونی روسیه در اتحادیه اقتصادی اوراسیا</p>	<p>هاجر جرست</p>
<p>استاد راهنما: دکتر احسان رسولی‌نژاد استاد داور داخلی: دکتر خدایار براری استاد داور خارجی: دکتر روح‌الله کهن‌هوش‌نژاد</p>	<p>شنبه ۱۹ مهر ۱۳۹۹، ساعت ۹:۰۰</p>	<p>Влияние нефтяных колебания цен на нефть на маКроэкономические переменные РФ</p>	<p>تأثیر نوسانات قیمت جهانی نفت بر متغیرهای اقتصاد کلان فدراسیون روسیه</p>	<p>مریم کریم‌پور</p>

رشته مطالعات ژاپن

دانشجو	عنوان به فارسی	عنوان به انگلیسی	زمان	استاد راهنما، مشاور، داوران
پرستو خلج	بررسی تأثیر المپیک ۲۰۲۰ بر خروج از رکود اقتصادی ژاپن	Investigating Olympics 2020 Impact on Overcoming Japan's Economic Stagnation	دوشنبه ۲۴ مرداد، ساعت ۱۱:۰۰	استاد راهنما : دکتر ناهید پوررستمی استاد مشاور: دکتر احسان رسولی‌نژاد استاد داور داخلی: دکتر علی گل محمدی استاد داور خارجی: دکتر ابراهیم محسنی‌چراغلو

<p>استاد راهنمای اول: دکتر ناهید پوررستمی</p> <p>استاد راهنمای دوم: دکتر علی گل محمدی</p> <p>استاد داور داخلی: دکتر مازیار مظفری</p> <p>استاد داور خارجی: دکتر بیژن پیروز</p>	<p>شنبه ۵ مهر ۱۳۹۹</p> <p>ساعت ۱۱:۰۰</p>	<p>The Impact of LDP Politics on Japan-China Relations</p>	<p>تأثیر کنش‌ورزی سیاسی حزب لیبرال دموکرات بر روابط میان ژاپن و چین</p>	<p>کیومرث احمدی تبار</p>
---	--	--	---	--------------------------

رشته مطالعات عراق

دانشجو	عنوان به فارسی	عنوان به عربی	زمان	استاد راهنما، مشاور، داوران
حسن الهایی سحر	جایگاه هویت دولت عراق در مشارکت راهبردی با جمهوری اسلامی ایران	مكانة هوية دولة العراق في شراكتها الاستراتيجية مع جمهورية إيران الإسلامية	سه شنبه ۱ مهر، ساعت ۱۴:۳۰	استاد راهنما، مشاور، داوران دکتر محمد سلطانی نژاد استاد مشاور: دکتر حسن احمدیان استاد داور داخلی: دکتر سید هادی برهانی استاد داور خارجی: دکتر علی اکبر اسدی

رشته مطالعات فرانسه

دانشجو	عنوان به فارسی	عنوان به انگلیسی	زمان	استاد راهنما، مشاور، داوران
آویشا اشرف‌الکتابی	شهروندی فرانسوی و شهروندی اروپایی: چالش‌ها و دستاوردها	La Citoyenneté Française et La Citoyenneté Européenne: Enjeux et Apports	شنبه ۲۲ شهریور، ساعت ۱۴:۰۰	استاد راهنما: دکتر روح‌الله حسینی استاد مشاور: دکتر هادی دولت‌آبادی استاد داور داخلی: دکتر حجت‌الله ایوبی استاد داور خارجی: دکتر عباس فرهادنژاد
علی محمدی	مطالعه سیاست‌گذاری زیست‌محیطی فرانسه در مدیریت زباله‌ها: مورد پلاستیک	Une étude de la politique française d'environnement dans la gestion de la crise des déchets : le cas du plastique	یکشنبه ۲۰ مهر ۱۳۹۹، ساعت ۹:۰۰	استاد راهنما: دکتر حجت‌الله ایوبی استاد مشاور: دکتر هادی دولت‌آبادی استاد داور داخلی: دکتر روح‌الله حسینی استاد داور خارجی: دکتر نسرین فخری

رشته مطالعات فلسطین

دانشجو	عنوان به فارسی	عنوان به عربی	زمان	استاد راهنما، مشاور، داوران
سید ابوالفضل نکویی	عوامل مؤثر بر گسترش روابط عربستان و اسرائیل پس از سال ۲۰۰۲ (سقوط صدام)	العوامل المؤثرة في توسيع العلاقات السعودية الإسرائيلية بعد عام ۲۰۰۲ (سقوط صدام)	یکشنبه ۲۷ مهر ۱۳۹۹، ساعت ۱۰:۰۰	استاد راهنما: دکتر مجتبی رحماندوست استاد مشاور: دکتر جواد شعراف استاد داور داخلی: دکتر حسن احمدیان استاد داور خارجی: دکتر حمیدرضا دهقانی

رشته مطالعات هند

دانشجو	عنوان به فارسی	عنوان به انگلیسی	زمان	استاد راهنما، مشاور، داوران
محمد سلطانیان	تأثیر افزایش مصرف گاز طبیعی مایع بر دوران گذار و امنیت انرژی در هند	LNG Impacts on Transition and Energy Security in India	دوشنبه ۱۷ شهریور، ساعت ۱۰:۳۰، به صورت مجازی	استاد راهنما: دکتر ناهید پوررستمی دکتر احسان رسولی نژاد استاد داور داخلی: دکتر مازیار مظفری فلارتری استاد داور خارجی: دکتر روح‌الله کهن هوش نژاد
فرزان صفری	نقش بندر چابهار در روابط ایران و هند: فرصت‌ها، چالش‌ها و چشم‌اندازها از سال ۴۹۳۱ تا کنون	The Role of Chabahar Port in the Expansion of Indo-Iranian Relations: Opportunities and Challenges 2015-Present	یکشنبه ۲۰ مهر ۱۳۹۹، ساعت ۱۱:۰۰	استاد راهنما: دکتر مازیار مظفری استاد مشاور: دکتر ناهید پوررستمی استاد داور داخلی: دکتر حمیده مولایی استاد داور خارجی: دکتر سید صدرالدین موسوی جشنی

فهرست برخی مراکز مطالعات راهبردی

فهرستی از مراکز مطالعات سیاست سلامت
دکتر الهه نوری غلامی زاده، دکتری مطالعات امریکا

A List of Health Policy Studies Centers Elaheh Nourigolamizadeh, PhD in American Studies

**Philip R. Lee Institute for Health Policy Studies,
University of California San Francisco**

<https://healthpolicy.ucsf.edu/philip-r-lee-institute-health-policy-studies>

**Health Policy Studies, University of Michigan-
Dearborn**

<http://catalog.umd.umich.edu/archives/2017-2018/undergraduate/college-education-health-human-services/health-policy-studies/>

**UCLA Center for Health Policy Research, UCLA
Fielding School of Public Health, University of
California, Los Angeles**

<https://healthpolicy.ucla.edu/Pages/home.aspx>

**Health Policy and Management, University of
California-Berkeley**

<https://publichealth.berkeley.edu/academics/health-policy-and-management/>

**Institute for Clinical Research and Health Policy
Studies, Tufts Medical Center**

<https://www.tuftsmedicalcenter.org/research-clinical-trials/institutes-centers-labs/institute-for-clinical-research-and-health-policy-studies/overview>

Health Policy Institute, Georgetown University

<http://ultrasurf.us/business>

Center for Health Policy, Brookings Institution

<https://www.brookings.edu/center/center-for-health-policy/>

Stanford Health Policy, Stanford University

<https://healthpolicy.fsi.stanford.edu/>

Health Policy Studies, Academy of Public Policies

<https://www.academyofpublicpolicies.org/index.php/health-policies>

Kaiser Permanente Institute for Health Policy

<https://www.kpihp.org/>

Health Policy Studies, College of Public Health, University of the Philippines Manila

<http://cph.upm.edu.ph/node/43>

Global Health Policy Studies, Washington Internship Institute

<http://wiidc.org/global-health-policy-studies>

Australian Institute of Health Policy Studies

<https://apo.org.au/organisation/12919>

Health Policy Studies, Ben-Gurion University of the Negev, Sial Research Center

<https://in.bgu.ac.il/en/fohs/communityhealth/sial/Pages/CompletedStudiesHealth.aspx>

Programme of Mental Health Policy Studies, Institute of Mental Health, Singapore

<https://www.imh.com.sg/research/page.aspx?id=337>

Johns Hopkins Institute for Health and Social Policy, Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health

<https://www.jhsph.edu/research/centers-and-institutes/institute-for-health-and-social-policy/>

Institute for Health Policy and Leadership (IHPL), Loma Linda University Health

<https://ihpl.llu.edu/>

**Instituto de Estudos para Políticas de Saúde
(IEPS - Institute for Health Policy Studies)**

IEPS
Instituto de Estudos
para Políticas de Saúde

<https://ieps.org.br/en/institutional/who-we-are/>

**Health Policy Center, Institute for Health Research
and Policy, University of Illinois at Chicago**

**INSTITUTE FOR
HEALTH RESEARCH
AND POLICY**

<https://www.ihrp.uic.edu/center/health-policy-center>

**Health Policy, Heller School for Social Policy and
Management, Brandeis University**

<https://heller.brandeis.edu/academics/health.html>

مناسبت‌ها

عزاداری ماه محرم

به رسم هر ساله دانشکده مطالعات جهان، مراسم عزاداری ایام محرم به صورت مجازی در دانشکده برگزار شد. بانی دو روز نذورات این ایام دکتر سعیدرضا عاملی بودند.

ضمن عرض تسلیت به مناسبت ایام سوگواری سرور و سالار شهیدان حضرت امام حسین (ع) و یاران باوفای ایشان، مراسم عزاداری و قرانت زیارت عاشورا در دو روز دوشنبه و سه‌شنبه ۳ و ۴ شهریور ۱۳۹۹ از ساعت ۱۴:۰۰ از طریق بلندگوهای دانشکده برگزار خواهد شد. از تماس اساتید ارجمند و همکاران کرامت برای شرکت در این مراسم ممنون دعوت می‌شود. غذای تبرکی این مراسم در اتاق همکاران توزیع خواهد شد. التماس دعا
دانشکده مطالعات جهان

دیدار صمیمانه رئیس دانشکده مطالعات جهان با کارکنان به مناسبت روز کارمند

به مناسبت روز کارمند، دکتر محمد سمیعی، رئیس دانشکده مطالعات جهان، ضمن ارسال پیام تبریک، با دیدار صمیمانه خود با کارکنان دانشکده، روز کارمند را گرمی داشت.

«به نام خدا»
همکاران ارجمند دانشکده مطالعات جهان با سلام و احترام،
روز ۴ شهریور که با هدف تحلیل از فشر خدمت جامعه در هفته دولت، روز کارمند نام گرفته است. فرصتی است برای یادآوری تلاش های خالصانه و صادقانه و وظیفه شناسی این طیف از جامعه در بزواک دانایی و تعهد.
اهداف عالی دانشگاه و نظام آموزش و پژوهش کشور بدون همراهی کارکنان محترم دانشگاه تحقق پذیر نخواهد بود. در سالی که گذشت با وجود تمامی مشکلات اقتصادی و پاندمی کرونا در کشور و در جهان همچون همیشه شاهد کاری بی وقفه همکاران محترم در انجام امور و تحقق اهداف و اعتلای دانشکده بودیم. ضمن بزرگداشت این روز، برای کارمندان ارجمند دانشکده مطالعات جهان سلامت، به روزی و توفیق هر چه روزافزون را در انجام وظایف اداری و در زندگی از درگاه ایزد منان حواستارم.
دکتر محمد سمیعی
رئیس دانشکده مطالعات جهان
۱۳۹۹

گرامیداشت هفته دفاع مقدس

در گرامیداشت چهلمین سالگرد هفته دفاع مقدس، دکتر محمد سمیعی، رئیس دانشکده مطالعات جهان، در دیدار با اساتید و همکاران رزمنده، خانواده شهید و ایثارگر و جانباز در هشت سال دفاع مقدس، از ایشان تجلیل کرد.

انتصاب‌ها، تبریک و تسلیت

دکتر عاملی سکان اداره دانشکده مطالعات جهان را به دستان دکتر سمیعی سپرد

مجموعه بزرگ خانواده دانشگاه تهران بوده است. حتماً به‌عنوان یک عضو کوچک هیئت علمی دانشگاه تهران و همچنین به‌عنوان دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی دغدغه اصلی و محوریم را خدمت در راستای توانمندتر شدن علم و دانش و تقویت فرهنگ اسلامی به‌عنوان سرمایه انسانی و اجتماعی محوری برای اقتدار و توانمندی جمهوری اسلامی ایران و ملت شریف ایران مصروف خواهیم داشت.

از حمایت‌ها و تقدیرهای دریافت شده تشکر می‌کنم و از خدای سبحان دوام توفیقات همه عزیزان همراه با سلامتی و نشاط را آرزومندم. همواره موفق و سربلند باشید.

سعیدرضا عاملی

دکتر محمد سمیعی، مدیر گروه مطالعات ایران دانشکده، سابقه معاونت آموزشی و پژوهشی این دانشکده را نیز داشته است. در حکم جناب آقای دکتر نیلی خطاب به رئیس دانشکده مطالعات جهان آمده است:

سلام علیکم

احتراماً، نظر به مراتب تعهد، دانش و تجارب ارزنده جناب عالی، به‌موجب این حکم با حفظ وظایف آموزشی و پژوهشی، به‌مدت سه سال به‌عنوان رئیس دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران منصوب می‌شوید. امید است با استعانت از پروردگار متعال و همیاری دانشگاهیان فرهیخته، مؤمن و متعهد و با استفاده از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های آنان در انجام وظایف و مسئولیت‌های خطیر محوله موفق و مؤید باشید.

از جناب عالی انتظار دارد با برنامه‌ریزی دقیق و عملیاتی دانشگاه را در تحقق بخشیدن به اهداف راهبردی برنامه جامع سوم آن، برای نقش آفرینی بیشتر در عرصه بین‌الملل، حرکت به سمت دانشگاه کارآفرین و ارتقای جایگاه اخلاق و مسئولیت‌پذیری اجتماعی یاری فرمایید.

دکتر محمود نیلی احمدآبادی، رئیس دانشگاه تهران

دکتر محمود نیلی احمدآبادی، طی حکمی در روز دوشنبه ۱۲ خرداد ۱۳۹۹، دکتر محمد سمیعی را به‌عنوان رئیس دانشکده مطالعات جهان منصوب کرد.

دکتر سعیدرضا عاملی، پدر و مؤسس دانشکده مطالعات جهان نیز در ارسال پیامی به اعضای هیئت علمی و همکاران این دانشکده به پایداری بر ارزش‌های اسلامی و انقلابی و تقویت روحیه همدلی و همکاری تأکید کرد و خواستار شکوه علمی و عملی خانواده مطالعات جهان شد. در پیام ایشان آمده است:

بسم الله الرحمن الرحيم

با سلام و احترام

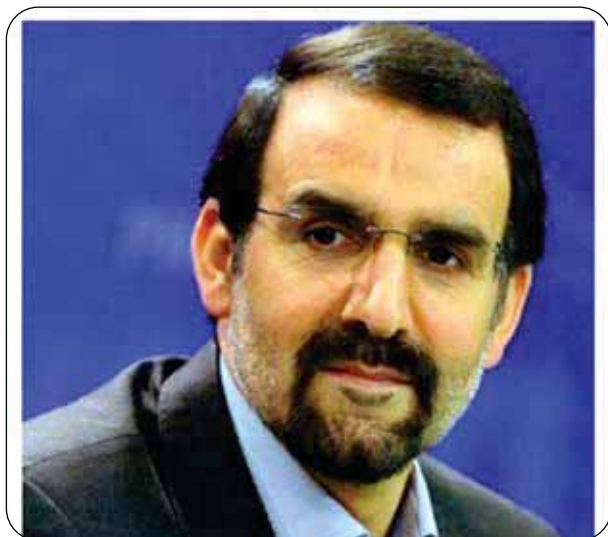
در پایان دوره مسئولیت خود در دانشکده مطالعات جهان، ضمن خوشامدگویی به برادر و اندیشمند ارجمند جناب آقای دکتر سمیعی که از توانایی علمی و مدیریتی ارزشمندی برخوردار هستند و اطمینان دارم در ارتقا جایگاه علمی و اثرگذاری ملی و بین‌المللی دانشکده مطالعات جهان گام‌های بلندی بر خواهند داشت، از همه همکاران و خانواده محترم دانشگاه تهران که توفیق همکاری و همجواری با آن‌ها را داشته‌ام تشکر می‌کنم.

به‌طور خاص از ریاست محترم دانشگاه و هیئت رئیسه و همچنین رؤسای پردیس‌ها و دانشکده و همچنین همه اساتید گرانقدر و کارمندان شریف دانشگاه تهران برای راهنمایی‌ها، همفکری‌ها و پشتیبانی‌ها تشکر و قدردانی دارم.

لازم می‌دانم از هیئت رئیسه دانشکده مطالعات جهان و همه اعضا محترم هیئت علمی، کارمندان شریف دانشکده و البته دانشجویان فرهیخته دانشکده مطالعات جهان و همین‌طور خانواده دانشکده علوم اجتماعی تشکر و قدردانی خاص داشته باشم.

اگر توفیقی برای بنده در خدمتگزاری بوده محصول تلاش و تدبیر همکاران عزیزم در دانشکده مطالعات جهان، دانشکده علوم اجتماعی و

انتصاب دکتر سنایی به عنوان مشاور رئیس دانشگاه و دبیر اجلاس دانشگاه‌های برتر ایران و روسیه

دکتر مهدی سنایی، دانشیار گروه مطالعات روسیه، طی حکم رئیس محترم دانشگاه تهران، در روز چهارشنبه ۲۲ مرداد ۱۳۹۹، به عنوان مشاور رئیس دانشگاه در امور بین‌الملل و همکاری‌های علمی و دانشگاهی کشور روسیه و همچنین کشورهای اوراسیا و دبیر اجلاس دانشگاه‌های برتر ایران و روسیه منصوب شد. در این حکم آمده است:

جناب آقای دکتر مهدی سنایی، دانشیار محترم دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران
سلام علیکم

احتراماً، با توجه به تعهد، تخصص و تجارب ارزنده جناب‌عالی به‌ویژه در حوزه کشورهای روس‌زبان، بدین وسیله به‌عنوان مشاور رئیس دانشگاه در امور بین‌الملل و همکاری‌های علمی و دانشگاهی کشور روسیه و همچنین کشورهای اوراسیا و دبیر اجلاس دانشگاه‌های برتر ایران و روسیه منصوب می‌شوید.

از جناب‌عالی انتظار دارد با برنامه‌ریزی دقیق و عملیاتی و بهره‌گیری از تجارب و ظرفیت‌های موجود، گسترش بیش از پیش

روابط دانشگاه تهران و سایر دانشگاه‌های بزرگ کشور را با دانشگاه‌ها و مراکز علمی حوزه یادشده فراهم سازید.
دکتر محمود نیلی احمدآبادی، رئیس دانشگاه تهران

دکتر علیخانی، به عنوان دبیر علمی دومین همایش بین‌المللی صلح و حل منازعه

جناب آقای دکتر علی اکبر علیخانی

با سلام و احترام؛

نظر به تعهد و تجارب ارزشمند جناب‌عالی و موافقت شورای بین‌الملل دانشگاه مورخ ۱۳۹۸/۱۰/۳۰ به موجب این حکم به عنوان «دبیر علمی دومین همایش بین‌المللی صلح و حل منازعه» منصوب می‌شوید.

امید است با همکاری اعضای محترم هیأت علمی، متخصصین و محققین برجسته، در برگزاری و اجرای با شکوه این همایش علمی موفق و موید باشید.

دکتر محمد رحیمیان، معاون پژوهشی دانشگاه تهران

انتصاب خانم اعظم فرهنگیان، به عنوان کارشناس مسئول دفتر ریاست دانشکده

انتصاب دکتر شرباف به عنوان مدیر اجرایی کارگاه‌های آموزشی بین الملل

انتصاب رضا شجاعی به عنوان امین اموال

انتصاب فیض الله محمودی، به عنوان کارپرداز

با آرزوی موفقیت برای این سه همکار عزیز

جناب آقای دکتر جواد رکابی شرباف

نظر به شایستگی علمی و اجرایی و تجربیات ارزشمندی که در حوزه آموزش دارید، به موجب این حکم به مدت یک سال به عنوان مدیر اجرایی کارگاه‌های آموزش بین الملل منصوب می‌شوید. امید است در این برهه دشوار تاریخی که به واسطه تحریم‌های یکجانبه و ظالمانه، اقتصاد ملی تحت فشار بی سابقه‌ای قرار گرفته است، بتوانید زیر سایه عنایات الاهی در این جنگ اقتصادی در جهت منافع ملی و در کنار بخش‌های اقتصادی کشور، نقش آفرین باشید. طبیعی است که همه اعضای محترم هیئت علمی و کارکنان دانشکده در این مهم در کنارتان هستند و یاری خواهند رساند.

محمد سمیعی، رئیس دانشکده مطالعات جهان

گرامیداشت روز معلم

با سلام و احترام خدمت همه اساتید و همکاران گرانقدر روز معلم را که تجلی بخش زیبایی‌ها، رشد و تعالی و تعهد و مسئولیت‌پذیری است به همه شما عزیزان تبریک عرض می‌کنم. اطمینان دارم، علی‌رغم مشکلات، اگر خداوند یکبار دیگر به ما توفیق شروع مجدد کار و زندگی عنایت کند، باز هم خود را در جهان دانش‌پژوهی، یادگیری و معلمی شناور خواهیم کرد. زندگی، سراسر موفقیت همراه با تعالی و رشد و بهره‌مندی از علم نافع را برایتان آرزومندم که منشأ گسترش عمل صالح و زندگی سالم شود.

سعیدرضا عاملی، رئیس دانشکده مطالعات جهان

بهاری ها و تابستانی های دانشکده مطالعات جهان تولدتان مبارک

اساتید ارجمند

دکتر محمدجواد محمدی
دکتر مهدی سنائی
دکتر زهره نصرت خوارزمی
دکتر مازیار مظفری فلارتی
دکتر جهانگیر کرمی
دکتر مجتبی رحماندوست
دکتر محمد سلطانی نژاد
دکتر شاهو صبار
دکتر هادی دولت آبادی
دکتر الهام کدخدایی
دکتر عباس مهرگان
دکتر عباس احمد آخوندی
دکتر حسام الدین واعظزاده
دکتر سیده هادی برهانی
دکتر ابراهیم محسنی چراغلو
دکتر علی اکبر علیخانی
دکتر صدرالدین موسوی جشنی
دکتر یونس شکرخواه
دکتر حشمت السادات معینی فر
دکتر حجت اله ایوبی
دکتر ترانه بوربور
دکتر الهه کریمی ریایی
دکتر سیدمحمد مرندی
دکتر علی فیض اللهی
دکتر ناهید پوررستمی
دکتر مهدی آهوئی
دکتر احسان رسولی نژاد

دکتر رضا باقری

دکتر جواد رکابی شعراف
دکتر محمدرضا سعیدآبادی
دکتر رضا دهقانی
دکتر یونس نوربخش
دکتر حمیده مولائی فرسنگی
دکتر محمدرضا دوستی زاده

همکاران گرامی

رضا شجاعی
خلیل کوبی عابد
نوشین عسگری
افشین نسیمی
فرناز نوری
سکینه سلگی
عماد عربشاهی
دکتر فریبا افکاری
رضا بیات
زهرا شیخایی
صادق افشاریان
علی جاندوست
نجمه حجازی
حجت اله علییاری
رامین سلیمی یکتا
حسن غایبی
علیرضا کهن خاکی
زهرا جلال زاده
مجتبی برازنده

دانشجویان عزیز

معصومه یوسف پور
مرتضی علیشاهی
مانی کازرونی تیمسار
محسن بابائی
پی هوا ژانگ
سیداحمد جعفری صدر
امید مجدی
احمد اشرفی
رضا سلمانیان
وحید ولی زاده قوشه گنبد
کیوان رازه
سیدمجتبی فاطمی نژاد
فاطمه فضلی زمان آبادی
هدی وثوق
محسن کامیابی آبکوه
مریم کریم خانی
عباس اصلانی
امیرمحسن هادبان رسانی
مریم شکوهی
حوریه نقوی الحسینی
مهدیه اعتمادی
اسماعیل همایونی باغبیدی
علی اکبر عباسی
محمد سلطانیان
لقمان ستوده
ارمیا سحرخیز
عطیه دامک

علی خلوصی

عاشور شمکلی
علی اخوان
رقیه رهبری فرد
محمدرضا صفی ده نایی
اولیویه مارتو
جواد آریامنش
عطاله ذکایی
محمدجواد صفریزدی نطنزی
هاجر جرست شمس آبادی
محمدصادق وجدی سیچانی
سیده آزاده دشتی
سحر سعیدی
نرگس حجتی
حمیدرضا دشتی
حسن الهایی سحر
سعید بازخانه
فرزان صفری ثابت
مهران صمدنژاد
حسین مختاری
علیرضا صالحی نژاد
ایوب منادی
حسین جواهریان
حمیدرضا غلامزاده نطنزی
الهام کارخانه
مهدی محمدی
مریم مختارپور
علی اکبر سیاح طاهری

سید مجید سیدی	فاطمه رضائی	افسانه استوار	مهیار آشوری
علی عسکری	محمد رضا سورتچی	تئو ویکتور ننجینی	الهام امیری پور
سید محمد حسین آل صاحب	عقیل شکر نیا	الهام عابدینی	امین عبدالمالکی
فصول	الهام هوشفر	ژیبار محی‌الدین	شیما زارع
روح‌اله زرگزاده اصفهانی	محمد ترکمان ابدری	ریحانه احمدزاده	محمد فاطمی‌زاده
سارا شب‌زنده‌دار	محمود محمدی	هیروشی ماتسورا	علی پورازاد
حبیب محقق	مهدی رنجبر	هوگو لاکوم	مجید عبیدلوی
امیر محمد میریوسفی	آیدین جمشیدی لاریجانی	زهرا بادایانی	سارا ناظمی
شیدخت نقیب‌زاده	نازنین عابد	زینب بادایانی	پویا امینی
محسن ربیعی	سید احمد حسینی‌پور	بهروز سجاد	نیلوفر شکوری‌مقدم
مهدیه کمالی‌راد	سید مجتبی فاطمی‌نژاد	داود حبیب‌زاده	فاطمه فریور
علیرضا احمدی	مژده زینگر	علیرضا هاشمی	علیرضا قشقایی
گلی سوسن	سارا شیرازی	فاطمه سلخوری	منا خلیفاتی
منیرده زینلی‌طرقی	احسان اسماعیل‌نژاد	محمد امین صادقی	حمیده فلاح اصل
مانی شریفیان	ثنا ستارزاده تبریزی	هاجر محبی‌صبور	ابوالفضل بهروزیان‌فرد
فائزه طالبی	محمد خانی‌جوی‌آباد	حامد جعفری	علی شمس‌اللهی
مریم یاری‌اصطهباناتی	حمیدرضا کمیلی‌فر	مصطفی هادقی‌بالسینی	فرشته دل‌پسند
امیر محسن شاه‌شرقی	صدف السادات تکیه	تمنا قربان	فیلیپین رفانو
فاطمه جعفری	ناصر دسترنج حکم‌آبادی	ریحان طلوعی هریس	هدی خانی
آناهیتا فضائلی	زهرا امیری‌نژاد	رضا جوادی	فرناز اسکندری
شادی نوروزی‌داینی	حمیده جمشیدی	اکاترینا انفرروا	رضا فولادی
مهدی حسن پور قراسویی	سحر کیقبادیفر	محمد پناهی	سید حسن میرهاشمی
سوما رحمانی	سید حمیدرضا میرمجرییان	سید نوید رئیسی طوسی	ماجد شریف‌کنعانی
علی زعیمان	محمد باقر بهارمست	اویشا اشرف‌الکتابی	پریسا صبری
حسین پاک	زینب حسینی‌نیا	ارتمیس رزمی‌پور	لسه نیسن
ماهور طاهری	آبتین صفوی‌پور	عاطفه عواطف رستمی	حیدر معصومه زینب فاطمه
سیتا سلامت	سوده سلیقه‌دار	مطهره السادات پیمبرپور	حسین خداقلی‌پور
	طیبه حسینی	سعید ابراهیمی	سمیه شمسیان بهروز
	ملیکا خدابین	علی جهان‌فر	رویا فتاح‌پور

با آرزوی سلامت و عمری با عزت برای تمامی بهاری‌ها و تابستانی‌های دانشکده مطالعات جهان

